

Datganiad o Gyfrifon

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr • 2019-20

**Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr
Swyddfeydd Dinesig
Stryd yr Angel
PEN-Y-BONT AR OGWR
CF31 4WB
(01656) 643643**

Cynnwys

	Rhif tudalen
Adroddiad Naratif	4
Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon	13
Datganiadau Ariannol	
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	15
Datganiad ar gyfer y Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn	16
Mantolen	17
Datganiad Llif Arian Parod	18
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	19
Adroddiad yr Archwilydd	81
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	84
Geirfa	105

Adroddiad Naratif

“ Un Cyngor, yn gweithio gyda’n gilydd i wella bywydau ”

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno Datganiad Cyfrifon 2019-20 ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (y Cyngor). Mae'n nodi perfformiad ariannol y Cyngor ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf ac fe'i paratwir yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20.

Dros y 10 mlynedd ddiwethaf mae'r Cyngor wedi gwneud oddeutu £68 miliwn o arbedion ar sail gronol ac mae angen mesurau effeithlonrwydd ac arbedion pellach yn y dyfodol. Mae'r broses o adnabod arbedion, gan newid y ffordd y mae'r Cyngor yn gweithio i sicrhau gwasanaethau modern, gwell a chydnerth, yn mynd rhagddi'n barhaus. Bydd angen parhau i gyflawni arbedion mewn blwyddyn ariannol anodd o leiaf yn y tymor byr a'r tymor canolig. O ystyried ansicrwydd economaidd sylweddol, yn anad dim effaith bosibl ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ac effaith pandemig Covid-19, bydd y Cyngor yn parhau i wynebu heriau ariannol wrth iddo ymegnio i ddarparu ei gasgliad helaeth o wasanaethau ar gyfer y cymunedau y mae'n eu cefnogi. Mae angen iddo barhau i wneud hynny gan barhau i fod yn gydnerth yn ariannol.

Pen-y-bont ar Ogwr fel Cyngor

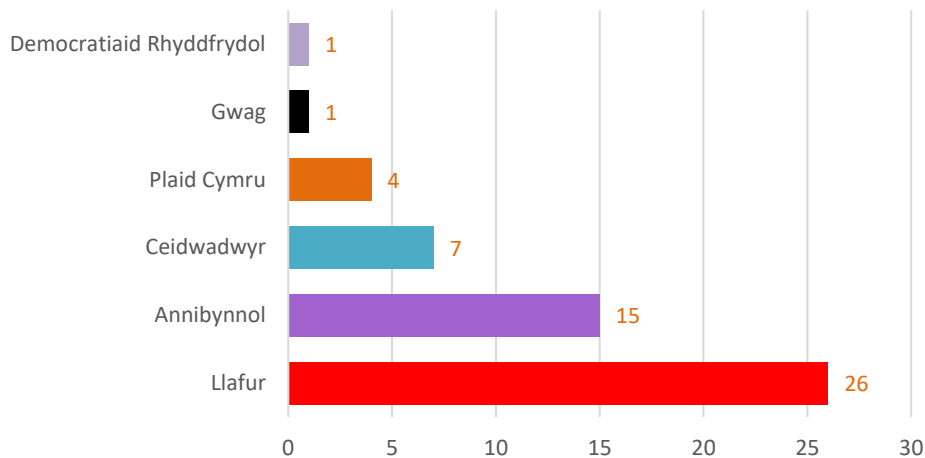
Mae Pen-y-bont ar Ogwr wedi'i lleoli'n gyfleus rhwng prifddinas Cymru, Caerdydd, i'r dwyrain a dinas Abertawe i'r gorllewin, oddeutu 20 milltir o'r naill a'r llall. A hithau'n nythu ychydig i'r de o goridor yr M, gyda mynediad rhwydd o'r ddwy ddinas bwysig, ac yn ffinio â Môr Hafren i'r de, mae ynghanol llain ddiwydiannol ac arfordirol De Cymru. Mae Pen-y-bont ar Ogwr fel Bwrdeistref Sirol yn gartref i fwy na 140,000 o drigolion ac yn dal i dyfu. Mae trefi'r Fwrdeistref Sirol yn cael eu hailddatblygu ac mae nifer o adeiladau hanesyddol a chanol y trefi wedi cael eu hadfywio dros y blynyddoedd diwethaf. I'r gogledd mae tref breswyl Maesteg, i'r de orllewin mae tref arfordirol Porthcawl ac i'r dwyrain mae Pen-coed. Mae Pen-y-bont ar Ogwr yn un o 22 o Gynghorau yng Nghymru, ac yn rhoi cyfrif am oddeutu 4.5% o boblogaeth y wlad.

Poblogaeth	144,876
Arwynebedd tir	98.5 milltir sgwâr
Aelwydydd	64,766
Cyflogeion y Cyngor	4,159 (cyfwerth ag amser llawn)
Busnesau	4,160
Cynghorwyr	54

- Mae'r Cyngor yn rheoli sylfaen asedau, heb gynnwys y rhwydwaith ffyrdd, o £530 miliwn i ddarparu ei wasanaethau.
- Mae'r Cyngor yn cyflogi dros 5,800 o staff yn rhai llawn-amser a rhan-amser, i ddarparu ystod eang o wasanaethau gan gynnwys addysg, gofal cymdeithasol, cynnal a chadw priffyrdd a datblygu economaidd.
- Mae gan y Cyngor 54 o Gynghorwyr etholedig sy'n cynrychioli pobl Pen-y-bont ar Ogwr ac yn pennu'r strategaeth a'r fframwaith cyllidebol ar y cyfan ar gyfer y Cyngor.

Pleidiau Gwleidyddol a Gynrychiolir gan Gynghorwyr Pen-y-bont ar Ogwr

Mae'r cyfansoddiad yn nodi sut y mae'r Cyngor yn gweithredu, sut y gwneir penderfyniadau a'r gweithdrefnau i'w dilyn i sicrhau bod penderfyniadau'n effeithlon, yn dryloyw ac yn atebol i bobl leol. Mae'r Cyngor yn ethol Maer yn flynyddol i gyflawni rôl ddinesig a hyrwyddo'r sir. Mae'r Cyngor hefyd yn penodi arweinydd y Cyngor sy'n penodi Aelodau Cabinet, y mae gan bob un ohonynt gyfrifoldeb am bortffolio penodol o wasanaethau.

Rôl y Cabinet yw bod yn gyfrifol am y rhan fwyaf o benderfyniadau mawr; darparu arweinyddiaeth; a chynnig fframwaith y gyllideb a hefyd y gyllideb.

Mae Pwyllgorau Craffu'n cefnogi gwaith y Cabinet a'r Cyngor trwy:

- Ffonitro penderfyniadau'r Cabinet
- Galluogi'r holl Gynghorwyr, dinasgyddion a rhanddeiliaid i leisio barn ynglŷn â materion sy'n ymwneud â'r Cyngor
- Cynhyrchu adroddiadau a llunio argymhellion i roi cymorth i ddatblygu polisiau a phenderfyniadau
- Bod â'r gallu i adolygu penderfyniad a wnaed ond nad yw wedi cael ei roi ar waith eto.

Mae pwyllgorau rheoleiddiol a phwyllgorau eraill yn rhoi cymorth i ddarparu gwasanaethau'r Cyngor. Mae'r Cyngor wedi rhoi'r cyfrifoldeb i'r Pwyllgor Archwilio am adolygu a chymeradwyo Datganiadau Ariannol y Cyngor.

Caiff Bwrdd Rheoli Corfforaethol y Cyngor ei arwain gan y Prif Weithredwr ac mae'n cynnwys y 3 Chyfarwyddwr Corfforaethol, y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid.

Mae'r Cyngor wedi cytuno ar egwyddor o ganolbwyntio adnoddau sy'n lleihau ar gymunedau ac unigolion â'r angen mwyaf. Mae wedi adnabod tair blaenoriaeth sydd wedi'u bwriadu i wella ansawdd bywyd pobl yn y fwrdeistref sirol gan newid natur y Cyngor yn sylweddol:

Y tair blaenoriaeth hon yw amcanion llesiant y Cyngor dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac maent yn nodi cyfraniad y Cyngor tuag at gyrraedd y saith nod cenedlaethol yn y Ddeddf:

Ein hamcanion llesiant**Y saith nod yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru):**

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang.

Llywodraethu

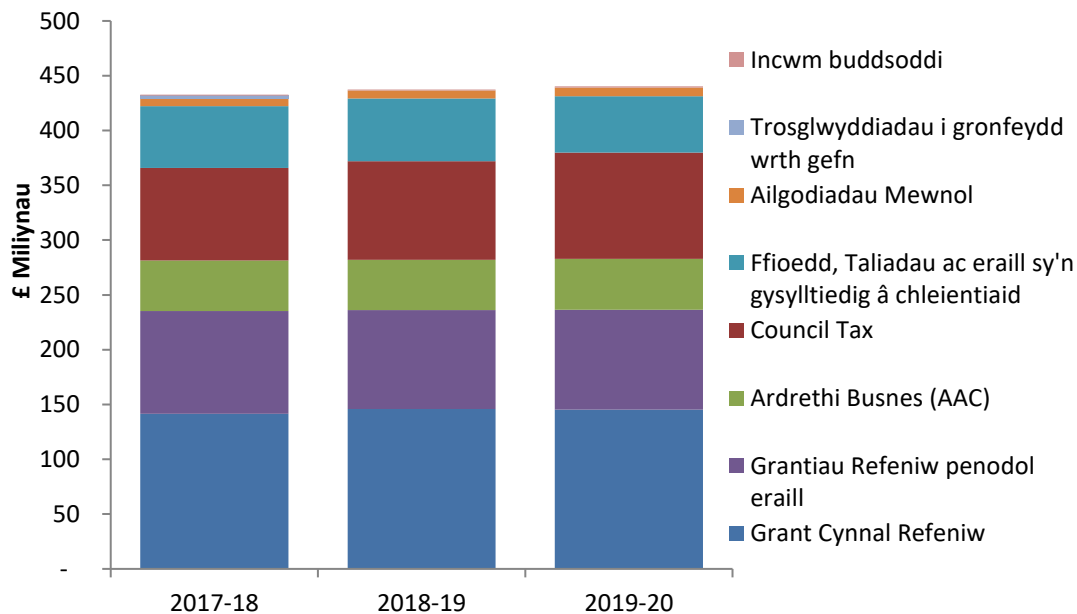
Mae'r Cyngor yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, y rhoddir cyfrif priodol amdano a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn modd darbodus, effeithlon ac effeithiol. Mae dyletswydd ar y Cyngor hefyd dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni ei swyddogaethau o ran effeithiolrwydd strategol, ansawdd gwasanaethau, argaeledd gwasanaethau, tegwch, cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ac arloesi. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol sydd wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon yn nodi'n fanwl y trefniadau llywodraethu sydd gan y Cyngor.

COVID-19

Gosodwyd cyfyngiadau ar symud yn y DU ar 23 Mawrth 2020 mewn cam digynsail i geisio cyfyngu ar ledaeniad y coronafeirws. Roedd hyn yn dilyn camau gweithredu tebyg mewn gwledydd eraill ledled y byd. Sefydlodd Llywodraeth y DU nifer gyfyngedig o resymau lle gellid caniatáu i bobl adael eu cartrefi ac fe sefydlodd Llywodraeth Cymru fesurau dan Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) Cymru 2020. O ganlyniad, bu'n rhaid i lawer o siopau a busnesau nad ydynt yn hanfodol gau, caewyd ysgolion ac fe'i gwnaed yn ofynnol i'r holl weithwyr heblaw gweithwyr allweddol weithio gartref lle'r oedd yn bosibl. Mae'r cyfyngiadau symud cychwynnol am 3 wythnos wedi cael eu hestyn nifer o weithiau, ac ar 30 Mehefin roeddent wedi bodoli am ryw 15 wythnos, er bod y cyfyngiadau wedi cael eu llacio ychydig o 1 Mehefin ymlaen. Mae pandemig byd-eang COVID-19 wedi cael, a bydd yn parhau i gael, effaith ddigynsail ar gymdeithas ar y cyfan. Mae hyn wedi arwain at newidiadau sylweddol i reolaeth ar y Cyngor o ddydd i ddydd, a natur a'r modd y cyflawnir ei weithrediadau. Wrth edrych tua'r dyfodol, bydd rhaid i'r Cyngor ail-drefnu'r ffordd y mae rhai o'i wasanaethau a'i staff yn gweithio, gan wneud yn siŵr ei fod yn sefydlu'r mesurau angenrheidiol ar gyfer cadw pellter cymdeithasol i gadw ei staff a defnyddwyr gwasanaethau'r Cyngor yn ddiogel.

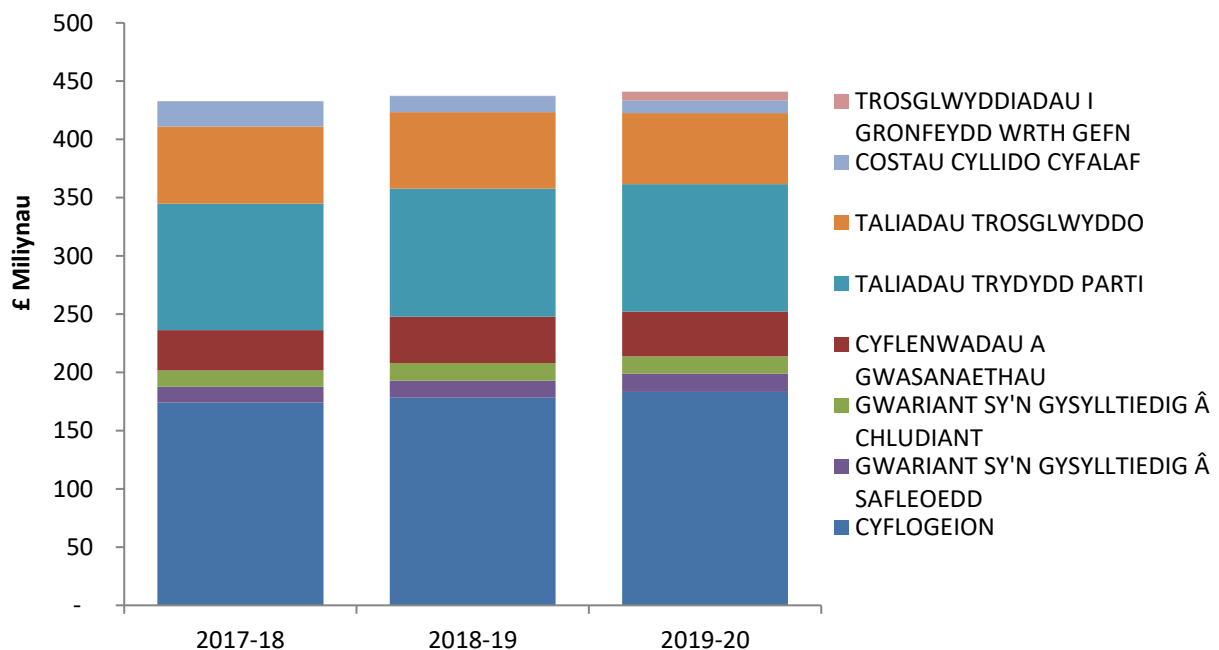
Perfformiad Ariannol

Dros y 10 mlynedd ddiwethaf mae'r Cyngor wedi gwneud oddeutu £68 miliwn o ostyngiadau yn y gyllideb. Mae hyn yn 30% o gyllideb y Cyngor yn 2009-10. Gan ystyried gwariant a gwasanaethau a ariennir â grantiau penodol, ffioedd neu daliadau, £438 miliwn oedd cyllideb gros y Cyngor ar gyfer 2019-20. Mae hyn yn cwrmpasu costau rhedeg y Cyngor o ddydd i ddydd gan gynnwys staff, casglu gwastraff, ysgolion, gweithwyr gofal, gofalwyr maeth a gwasanaethau hamdden. Mae'r Cyngor yn cael cyllid refeniw gan Lywodraeth Cymru (Grant Cynnal Refeniw), o grantiau penodol, ardrethi busnes (Ardrethi Annomestig Cenedlaethol), y Dreth Gyngor, ffioedd a thaliadau ac o'i fuddsoddiadau fel a ddangosir isod.

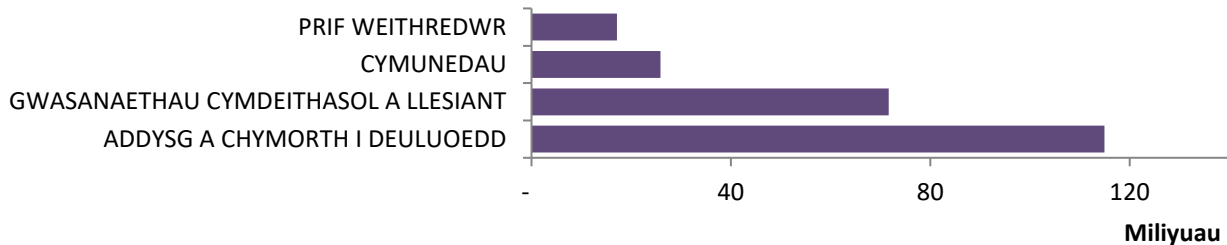
Mae'r mwyafrif o gyllid y Cyngor yn dod oddi wrth Lywodraeth Cymru trwy'r Grant Cynnal Refeniw (33%) gyda Grantiau eraill y Llywodraeth (gan gynnwys grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru) yn rhoi cyfrif am ychydig dros chwarter incwm y Cyngor (32%). Mae'r dreth gyngor yn rhoi cyfrif am oddeutu 22% o'r incwm. Mae'r Cyngor yn gallu codi tâl am nifer o wasanaethau gan gynnwys gofal cymdeithasol, parcio ceir a thrwyddedu, sy'n rhoi cyfrif am 8% yn unig o gyfanswm incwm y Cyngor.

Mae'r Cyngor yn gwario'i arian ar gyflogeion, gwariant sy'n gysylltiedig â safleoedd, costau cludiant, cyflenwadau a thaliadau i ddarparwyr 3^{ydd} parti. Rhaid i'r Cyngor hefyd gwrdd â chostau cyllido cyfalaf (llog) fel rhan o'i drefniadau benthyca hirdymor. Ar ddiwedd 2019-20 fe greodd y Cyngor gronfa wrth gefn COVID-19 i ddarparu ar gyfer costau anhysbys yn y dyfodol mewn perthynas â'r pandemig. Gan hynny roedd y Cyngor yn gallu gwneud cyfraniad net i gronfeydd wrth gefn am y flwyddyn. Caiff gwariant y Cyngor ei ddadansoddi isod.

Gwariant Cyfarwyddiaethau

Roedd gwariant y Cyngor fesul Cyfarwyddiaeth o fewn 99.76% o'r gyllideb ar gyfer pob adran sy'n adlewyrchu rheolaeth ariannol a rheolaeth gyllidebol gadarn. Mae'r tabl isod yn dangos y gwariant net fesul Cyfarwyddiaeth gwasanaethau.

Cyflawnodd y Cyngor danwariant yn y flwyddyn o £0.564 miliwn, neu 0.21% o'i gyllideb net. Mae hyn yn dangos ei reolaeth ariannol gadarn trwy gydol y flwyddyn a'i ymrwymiad i sicrhau nad yw'n gwario y tu hwnt i'w foddion. Mae'r tabl isod yn dangos sefyllfa cau pob Cyfarwyddiaeth a hefyd ar gyfer y cyllid gan y Llywodraeth nad yw ar gyfer Cyfarwyddiaeth benodol a chyllid arall i'r Cyngor. Mae adroddiad alldro'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn i'w weld ar wefan y Cyngor [yma](#).

CYFARWYDDIAETH	Cyllideb Net £'000	Gwariant Net £'000	(Tan)/gorwariant £'000
Addysg a Chymorth i Deuluoedd	114,843	115,059	216
Gwasanaethau Cymdeithasol	71,587	71,651	64
Cymunedau	26,284	25,746	(538)
Prif Weithredwyr	18,622	17,115	(1,507)
Gwasanaethau Cyngor Cyfa	39,473	31,551	(7,922)
Ariannu a chyllido	(270,809)	(261,686)	9,123
Cyfanswm	-	(564)	(564)

Mynd i'r afael â heriau yn y dyfodol

Mae'r Cyngor yn wynebu heriau sylweddol wrth edrych tua'r dyfodol. Mae'r rhain yn cynnwys pwysau demograffig, megis poblogaeth sy'n heneiddio a nifer gynyddol o bobl ifanc ag anableddau cymhleth yn byw i fod yn oedolion ac yn ychwanegu'n gynyddol at y galw am ofal. Yn ychwanegol at hyn ceir pwysau chwyddiannol sy'n deillio o ymrwymïadau cytundebol penodol a chodiadau sylweddol mewn costau staffio sy'n codi nid dim ond o'r codiadau chwyddiannol uchod yn y cyflog byw cenedlaethol, a galwadau i roi'r cyflog byw gwirioneddol ar waith, ond hefyd hawliadau cyflog ar gyfer gweithwyr llywodraeth leol a chodiadau diweddar yng nghyfraniadau cyflogwyr ar gyfer pensiynau athrawon. Er bod y setliad a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Pen-y-bont ar Ogwr yn 2020-21 yn gynydd o 4.7%, mae'r cynnydd gwirioneddol yn llai o lawer gan ei fod yn cynnwys nifer sylweddol o drosglwyddiadau i'r Grant Cynnal Refeniw tuag at gostau uwch cyflog a phensiynau athrawon. O ganlyniad i gylch gwariant un flwyddyn y Canghellor ym mis Medi 2019, ac Etholiad Cyffredinol y DU wedyn ym mis Rhagfyr 2019, ac yna'r ymadawiad â'r Undeb Ewropeaidd a phandemig Covid-19 ar ddechrau 2020, nid yw Llywodraeth Cymru wedi darparu unrhyw arwyddion mewn perthynas â'r setliad ar gyfer Cynghorau yn 2021-22 sy'n ei gwneud yn anodd iawn cynllunio rhag blaen.

Er bod y Cyngor yn parhau i wynebu pwysau cynyddol ar ei gyllideb, roedd wedi cymeradwyo cyllideb fantoledig ar gyfer 2020-21. Fodd bynnag, bydd pandemig COVID-19 yn cael effaith anochel ar incwm y Cyngor, ei gostau a'i gyllideb ar gyfer 2020-21. Bydd angen i'r Cyngor adolygu ei flaenoriaethau a'i gyllidebau yng ngoleuni effaith y pandemig yn y Fwrdeistref Sirol, ac ailbennu

ffocws y rhain i'w galluogi i symud tuag at gyfnod adfer mwy sefydlog wrth i ni symud allan o'r cyfyngiadau symud.

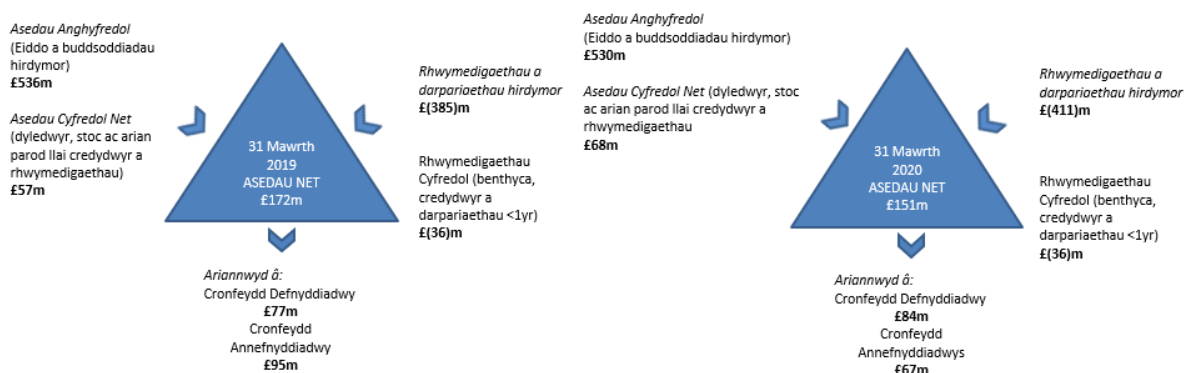
Ar 29 Mawrth 2017 cyflwynodd Llywodraeth y DU ei hysbysiad i adael yr UE yn unol ag Erthygl 50. Fe wnaeth tanio Erthygl 50 gychwyn proses negodi dros ddwy flynedd rhwng y DU a'r UE. Ar 31 Ionawr 2020 fe adawodd y Deyrnas Unedig yr Undeb Ewropeaidd a daeth y Cytundeb Ymadael a luniwyd gyda'r UE i rym. Ar 31 Rhagfyr 2020, ar ddiwedd y cyfnod pontio, bydd y DU yn adfer ei hannibyniaeth economaidd a gwleidyddol, ac ni fydd yn rhan o Farchnad Sengl nag Undeb Tollau'r UE mwyach. Mae'n anrffod y bydd yr ansicrwydd ynghylch effaith ymadawiad y DU ag Ewrop yn creu heriau i'r Cyngor a'r cymunedau y mae'n eu cefnogi dros y misoedd a'r blynnyddoedd nesaf. Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda'i bartneriaid i baratoi orau y gall ar gyfer Brexit ac ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd ac mae wedi cynnal bwrdd prosiect, dan gadeiryddiaeth y Prif Weithredwr, gyda chynrychiolwyr o bob un o adrannau'r Cyngor, i adolygu holl wasanaethau'r Cyngor, cynnal a diweddaru 'cofrestr risgiau' ac i sicrhau bod cynlluniau wrth gefn yn eu lle. Mae busnesau, trigolion, staff ac aelodau etholedig yn cael diweddariadau rheolaidd, ac mae'r Cyngor yn codi ymwybyddiaeth o'r Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE. Bydd y Cyngor yn parhau i weithio ochr yn ochr â phartneriaid i gael atebion i faterion pwysig megis sut y bydd cyllid ar ôl Brexit yn cael ei ddarparu.

Sefyllfa ariannol

Mae'r Cyngor yn rheoli asedau a llifoedd arian parod sylweddol. O ran sefyllfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

- Roedd ganddo £530 miliwn o asedau hirdymor, gan gynnwys £522 miliwn o asedau gweithredol ar gyfer darparu gwasanaethau, £5 miliwn o eiddo buddsoddi a £3 miliwn o asedau anniriaethol
- Fe greodd £37 miliwn o ffioedd a thaliadau ac incwm arall ar gyfer gwasanaethau a ddefnyddiwyd i ddarparu gwasanaethau

Mae'r Cyngor yn cynnal mantolen gref er gwaethaf yr heriau ariannol.

Benthycia

Mae gan y Cyngor fenthyciadau tymor hir heb eu talu ar 31 Mawrth 2020 o £ 97.401 miliwn. Mae hwn yn gymysgedd o Fwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) o £ 77.617 miliwn ac Opsiynau Benthyciwr Opsiwn Benthyciwr (LOBOs) o £ 19.784 miliwn, i ariannu gwariant cyfalaf. Rhoddir mwy o fanylion mewn perthynas â benthycia yn nodyn 31. Dylid gweld y benthycia yng nghyd-destun cyfanswm gwerth asedau tymor hir y Cyngor, a ddangosir yn y Fantolen ar £ 530 miliwn. Caniateir benthycia yn unol â'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol cyn belled â bod y costau referniw, ym marn y Prif Swyddog Cyllid, yn gallu cael eu talu ac yn

Rhwymedigaeth Pensiwn: £289 miliwn

Cyfalaf

	ALLDRO	CYNLLUN DENG MLYNEDD			
	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23 to 2029-30	Cyfanswm
GWARIANT	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg a Chefnogaeth i Deuluoedd	4,134	6,582	7,215	45,639	59,436
Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	858	-	-	-	-
Cymunedau	12,368	46,589	18,216	50,882	115,687
Y Prif Weithredwyr	5,462	2,550	2,250	18,000	22,800
Heb ei neilltuo	-	713	-	8,367	9,080
Cyfanswm y Gwariant	22,822	56,434	27,681	122,888	207,003
CYLLID					
Grantiau a Chyfraniadau	16,199	21,551	11,496	82,690	115,737
Derbyniadau Cyfalaf a Chyfraniadau Refeniw	1,408	23,664	9,947	8,694	42,305
Benthycu	5,215	11,219	6,238	31,504	48,961
Cyfanswm y Cyllid	22,822	56,434	27,681	122,888	207,003

Fe wnaeth y Cyngor, mewn partneriaeth gyda Linc Cymru, gwblhau ac agor ail gynllun Gofal Ychwanegol ym Mhen-y-bont ar Ogwr i gynorthwyo pobl hŷn i barhau i fyw'n annibynnol yn eu cymuned eu hunain. Fe barhaodd gwelliannau ym Mhorthcawl gyda chwblhau cynllun amddiffynfeydd môr traeth y dref. Fe barhaodd y Cyngor i gefnogi oedolion a phobl agored i niwed gartref trwy fwy o wariant mewn perthynas â Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl. Fe wnaeth y Cyngor hefyd fuddsoddi'n sylweddol mewn seilwaith TGCh ar gyfer ysgolion trwy'r dyfarniad grant Seilwaith HWB gan Lywodraeth Cymru.

Amddiffynfeydd Traeth Porthcawl

Y Datganiadau Ariannol

Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi'i gynnwys yn y ddogfen hon, ac yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol:

Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon

Mae hyn yn nodi cyfrifoldebau priodol y Cyngor a'r swyddog Adran 151 ar gyfer paratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES)

Mae hyn yn cofnodi holl incwm a gwariant y Cyngor yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae cynghorau'n codi trethiant i dalu am wariant yn unol â gofynion statudol, a allai fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethiant yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a'r Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Datganiad am Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn (MiRS)

Mae'r Datganiad am Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn dangos y symudiad rhwng dechrau'r flwyddyn a diwedd y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn a ddelir gan y Cyngor, sydd wedi'u dadansoddi yn ôl 'cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' – y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethiant lleol – a chronfeydd wrth gefn 'annefnyddiadwy', y mae'n rhaid eu neilltuo at ddibenion penodol. Byddai cronfeydd wrth gefn anefnyddiadwy'n cynnwys enillion a cholledion heb eu gwreiddu (megis y Gronfa wrth Gefn Ailbrisio), lle byddai symiau ar gael dim ond pe bai'r asedau'n cael eu gwerthu, a chronfeydd wrth gefn sy'n adlewyrchu 'addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a chyllido dan reoliadau'. Mae'r gwarged neu'r diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, y dangosir rhagor o fanylion amdani yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol eu codi ar Falans Cronfa'r Cyngor at ddibenion pennu'r dreth gyngor. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos y symudiadau ym malans Cronfa statudol y Cyngor yn y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hynny.

Mantolen

Mae hwn yn cofnodi cipolwg ar asedau, rhwymedigaethau, balansau arian parod a chronfeydd wrth gefn y Cyngor ar y dyddiad diwedd blwyddyn. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r cronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y rheswm dros newidiadau mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod y Cyngor yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Cyngor yn

cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chyfwerth ag arian parod trwy ddosbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Swm o mae llif arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol i ba raddau y mae gweithrediadau'r Cyngor yn cael eu hariannu trwy drethiant ac incwm grant neu gan dderbynwyr gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli i ba raddau y mae all-lif arian parod wedi'i wneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at ddarparu gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido yn ddefnyddiol wrth ragfynegi hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyca) i'r Cyngor.

Nodiadau i'r Cyfrifon

Mae'r rhain yn nodi'r Polisiâu Cyfrifyddu a fabwysiadwyd ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a datgeliadau sy'n ymwneud â'r datganiadau ariannol ac maent yn cynnwys datgeliadau pensiynau ac offerynnau ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid sy'n dangos sut mae gwariant blyneddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu o adnoddau (grantiau, ffioedd a thaliadau llywodraeth, treth gyngor a chyfraddau busnes) gan y Cyngor o'i gymharu â'r adnoddau hynny sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan y Cyngor yn unol ag yn gyffredinol. arferion cyfrifyddu derbyniol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu at ddibenion gwneud penderfyniadau rhwng Cyfarwyddiaethau'r Cyngor. Mae incwm a gwariant y rhoddir cyfrif amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Casgliad

Er bod 2019-20 wedi bod yn gryn her o safbwynt ariannol, llwyddodd y Cyngor i aros o fewn ei gyllideb referiwr net er gwaethaf galwadau cynyddol ar wasanaethau a rhagolygon negyddol parhaus o ran cyllid ar gyfer y sector cyhoeddus yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae pandemig COVID-19 yn debygol o gael effeithiau llawer mwy ar y sefyllfa ariannol ac ar ddarparu gwasanaethau am o leiaf y flwyddyn ariannol nesaf a'r tu hwnt i hynny o bosibl. Bydd y cyfnod anodd hwn yn cael effaith ariannol sylweddol i ni fel unigolion, i'n trigolion, cymunedau a busnesau, a bydd angen ailymweld yn gyson â'r tybiaethau ariannol manwl sy'n tanategu Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor i sicrhau cydnorthedd ariannol parhaus y Cyngor.

Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon

Cyfrifoldebau'r Cyngor

Mae'n ofynnol i'r Cyngor:

- Wneud trefniadau priodol i weinyddu ei faterion ariannol ac i sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor, y Pennaeth Cyllid yw'r swyddog hwnnw.
- Rheoli ei faterion i sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau, a gwarchod ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Llofnod: _____ 10 Medi 2020

Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r arferion priodol fel y maent wedi'u nodi yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC *ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y Cod).

Wrth lunio'r Datganiad o Gyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- dewis polisiâu cyfrifyddu addas a'u cymhwyso mewn modd cyson
- ffurfio barn ac amcangyfrifon rhesymol a darbodus
- cydymffurfio â Chod yr awdurdod lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd:

- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a oedd yn gyfredol
- wedi cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Cyllid

Rwy'n ardystio bod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr ar 31 Mawrth 2020, ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020.

Llofnod: _____ 10 Medi 2020

Datganiadau Ariannol

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2018-19 wedi'i ailddatgan					2019-20				Nodiadau
Gwariant Gros	Grantiau'r Llywodraeth	Incwm Gros	Gwariant Net		Gwariant Gros	Grantiau'r Llywodraeth	Incwm Gros	Gwariant Net	
£'000	£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	£'000	
140,656	(26,415)	(9,223)	105,018	Addysg a Chymorth I Deuluoedd	164,452	(28,167)	(10,326)	125,959	
99,857	(5,531)	(16,336)	77,990	Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	99,469	(7,332)	(17,919)	74,218	
52,223	(7,105)	(6,069)	39,049	Cymunedau	53,945	(8,090)	(5,466)	40,389	
80,514	(55,580)	(2,439)	22,495	Prif Weithredwyr a Chyllid	74,483	(50,653)	(2,961)	20,869	
22,948	-	(1,642)	21,306	Gwasanaethau Canalog	18,453	(175)	(300)	17,978	
396,198	(94,631)	(35,709)	265,858	Cost Gwasanaethau	410,802	(94,417)	(36,972)	279,413	
				Gwariant Gweithredu Arall					
14,945			14,945	Taliadau Praeseptau	16,453		-	16,453	7
7,070			7,070	Ardollau Taladwy	7,116		-	7,116	7
276			276	(Enillion)/colled ar waredu asedau (sefydlog) anghyfredol	-		215	215	
22,291	-	-	22,291	Gwariant Gweithredu Arall	23,569	-	215	23,784	
				Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi					
4,550			4,550	Llog sy'n daladwy ar ddyled	4,551			4,551	31
54			54	Elfen y llog mewn prydlesau cyllid (prydlesai)	48			48	31
1,306			1,306	Llog sy'n daladwy at daliadau unedol PFI	1,256			1,256	13
6,760			6,760	llog net ar Rwymedigaeth Buddion Diffiniedig Net	6,120			6,120	30
		(1,012)	(1,012)	Llog Buddsoddiadua a Llog Arall sy'n Dderbyniadwy	-		(1,099)	(1,099)	31
		(275)	(275)	Newidiadau yng ngwerth teg eiddo buddsoddi	-		-	-	
12,670	-	(1,287)	11,383	Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi	11,975	-	(1,099)	10,876	
				Incwm Trethiant a Grantiau Amhenodol					
	(145,780)		(145,780)	Grant Cynnal Refeniw	-	(145,354)	-	(145,354)	8
		(45,802)	(45,802)	Ardrethi Annomestig Cenedlaethol	-	-	(46,452)	(46,452)	9
		(90,018)	(90,018)	Y Dreth Cyngor	-	-	(96,957)	(96,957)	10
				- Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gydnabwyd					
	(9,494)	-	(9,494)	Grantiau'r llywodraeth heb gysylltiad â gwasanaethau	-	(11,798)	-	(11,798)	11
-	(155,274)	(135,820)	(291,094)	Incwm Trethiant a Grantiau Amhenodol	-	(157,152)	(143,409)	(300,561)	
431,159	(249,905)	(172,816)	8,438	(Gwarged) neu ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	446,346	(251,569)	(181,265)	13,512	
		(33,337)	(33,337)	(Gwarged) neu ddiffyg ar ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	-	-	(5,277)	(5,277)	29a
5,605		(26,320)	(26,320)	Colledion amhariad ar asedau anghyfredol a godwyd ar y Gronfa Ailbriso	4,476	-	-	4,476	30
				(Enillion)/colledion Actiwaraidd ar rwymedigaethau pensiwn	7,300	-	-	7,300	
			(54,052)	(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall				6,499	
			(45,614)	Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr				20,011	

Datganiad ar gyfer y Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn

	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd a Glustnodwyd	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Derbyniad au Cyfalaf heb eu Defnyddio	Cyfanswm y Cronfeydd Defnydd- iadwy	Cyfanswm y Cronfeydd Annefnydd- iadwy	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2018 a gariwyd ymlaen	8,347	48,075	21,161	288	77,871	48,363	126,234
<u>Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn 2018-19</u>							
Cyfanswm Incwm a (Gwariant) Cynhwysfawr	(8,438)				(8,438)	54,052	45,614
Addasiadau rhwng y sil gyfrifydda a'r sail ariannu o dan y rheoliadua (Nodyn 20)	8,899		(3,239)	1,194	6,854	(6,854)	-
Trosglwyddiadau I Gronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 28)	(32)	32			-	-	-
Cynnydd (Gostyngaid) yn 2018-19	429	32	(3,239)	1,194	(1,584)	47,198	45,614
Balans ar 31 Mawrth 2019 a gariwyd ymlaen	8,776	48,107	17,922	1,482	76,287	95,561	171,848

	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd a Glustnodwyd	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Derbyniad au Cyfalaf heb eu Defnyddio	Cyfanswm y Cronfeydd Defnydd- iadwy	Cyfanswm y Cronfeydd Annefnydd- iadwy	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2019 a gariwyd ymlaen	8,776	48,107	17,922	1,482	76,287	95,561	171,848
<u>Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn 2019-20</u>							
Cyfanswm Incwm a (Gwariant) Cynhwysfawr	(13,512)				(13,512)	(6,499)	(20,011)
Addasiadau rhwng y sil gyfrifydda a'r sail ariannu o dan y rheoliadua (Nodyn 20)	21,191		686	(1,165)	20,712	(20,712)	-
Trosglwyddiadau I Gronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 28)	(7,115)	7,115	-	-	-	-	-
Cynnydd (Gostyngaid) yn 2019-20	564	7,115	686	(1,165)	7,200	(27,211)	(20,011)
Balans ar 31 Mawrth 2020 a gariwyd ymlaen	9,340	55,222	18,608	317	83,487	68,350	151,837

Mantolen

31 Mawrth 2019 £'000		31 Mawrth 2020 £'000	Notiadau
	Eiddo, Peiriannau ac Offer		21c
430,421	Tir ac adeiladau eraill	425,796	
5,078	Cerbydau, peiriannau, celfi ac offer	6,742	
65,147	Seilwaith	67,559	
4,912	Asedau cymunedol	4,912	
662	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	816	
17,530	Asedua gormodol nad ydynt yn cae eu cadw i'w gwerthu	17,108	
220	Asedau Treftadaeth - Regalia Dinesig	220	
4,635	Eiddo Buddsoddi	4,635	22
3,593	Ased anniriaethol	3,032	21d
4,011	Buddsoddiadau Hirdymor	-	31
	Dyledwyr Hirdymor	-	
536,209	Asedau Hirdymor	530,820	
20,054	Buddsoddiadau Byrdymor	25,097	31
2,560	Asedau sy'n cael eu cadw i'w gwerthu	2,560	24
725	Stocrestrau	678	
32,300	Dyledwyr Byrdymor	36,342	23
1,051	Arian parod a Gwerthoedd Cyfwerth ag Arian Parod	3,646	
56,690	Asedau Cyfredol	68,323	
(2,551)	Benthyciadau Byrdymor	(915)	31
(31,782)	Credydwyr Byrdymor	(34,533)	25
(1,925)	Darpariaethau sy'n ddyledus mewn 1 flwyddyn	(986)	26
(36,258)	Rhwymedigaethau Cyfredol	(36,434)	
(4,311)	Darpariaethau	(3,999)	26
(97,412)	Benthyciadau Hirdymor	(97,401)	31
	Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill		
(17,054)	PFI a Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	(16,447)	27
(263,510)	Rhwymedigaeth Bensiynau Net	(289,190)	30
(2,506)	Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd o flaen llaw	(3,835)	
(384,793)	Rhwymedigaethau Hirdymor	(410,872)	
171,848	Asedau Net	151,837	
	Cronfeydd Defnyddiadwy		28b
8,776	Cronfa'r Cyngor	9,340	
48,107	Cronfeydd a Glustnodwyd	55,222	
17,922	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	18,608	28a
1,482	Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio	317	
	Cronfeydd Annefnyddiadwy		29
149,553	Cronfa Ailbrisio	145,386	29a
(263,510)	Cronfa Bensiynau	(289,190)	29b
213,123	Cyfrif Addasu Cyfalaf	216,218	29c
(715)	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	(706)	
(2,890)	Cyfrif Absenoldebau lawndaledig Cronnol Byrdymor	(3,358)	
171,848	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn	151,837	

Datganiad Llif Arian Parod

2018-19 £'000		2019-20 £'000	Nodiadau
8,438	(Gwarged) / diffyg Net ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	13,512	
(24,524)	Addasiadau i'r diffyg net ar y ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau gwerthoedd heb fod yn arian parod	(36,433)	34
11,378	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y diffyg net ar y ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	12,723	
(4,708)	Llifoedd Arian Parod Net p Weithgareddau Gweithredu	(10,198)	35
14,565	Gweithgareddau Buddsoddi	19,081	36
(10,820)	Gweithgareddau Cyllido	(11,478)	37
(963)	Cynnydd Net mewn Arian Parod a Gwerthoedd Cyfwerth ag Arian Parod	(2,595)	
(88)	Arian Parod a Gwerthoedd Cyfwerth ag Arian Parod ar ddechrau'r Cyfnod Adrodd	(1,051)	
(1,051)	Arian Parod a Gwerthoedd Cyfwerth ag Arian Parod ar ddiwedd y Cyfnod Adrodd	(3,646)	

Mae Datganiad Llif Arian Parod yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac arian parod cyfatebol y Cyngor yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad hwn yn dangos sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio'r arian a chyfwerthoedd arian parod drwy ddosbarthu llif arian yn weithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu.

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol

Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol

Nodyn		Rhif Tudalen
1	Datganiad o Bolisïau Cyfrifo	21
2	Dyfarniadau Critigol wrth Gymhwyso Polisïau Cyfrifyddu	34
3	Rhagdybiaethau a wnaed ynghylch y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd a amcangyfrifir	35
4	Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	36
5	Datganiad Gwariant a Chyllido	37
6	Gwariant ac Incwm a Ddadansoddwyd yn ôl Natur	38
	Nodiadau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
7	Praeseptau ac ardollau	40
8	Grant Cynnal Refeniw	40
9	Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	40
10	Y Dreth Gyngor	41
11	Grantiau	41
12	Lesoedd	42
13	Y Fenter Cyllid Preifat (PFI)	43
14	Trefniadau Cronfeydd Cyfun	43
15	Tâl y Swyddogion	44
16	Lwfansau'r Aelodau	47
17	Costau Archwilio Allanol	48
18	Cymryd rhan mewn Cydbwyllgorau a Threfniadau ar y Cyd	48
19	Trafodiadau Partion Cysylltiedig	48
	Nodiadau i'r Datganiad ar gyfer y Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn	
20	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Ariannu o dan y Rheoliadau	51
	Nodiadau i'r Fantolen	
21	Asedau anghyfredol	54
22	Eiddo Buddsoddi	58
23	Dyledwyr Byrdymor	59
24	Asedau a ddelir i'w Gwerthu	59
25	Credydwyr Byrdymor	59
26	Darpariaethau	60
27	PFI a Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	61
28	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	61
29	Cronfeydd Wrth Gefn Annefnyddiadwy	64
30	Rhwymedigaethau Pensiynau, datgeliadau IAS 19	66
31	Datgeliadau Offerynnau Ariannol	73
32	Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrod	79
33	Rhwymedigaethau Wrth Gefn	79
	Nodiadau i'r Llif Arian Parod	
34	Addasiadau ar gyfer Symudiadau Nad Ydynt yn Arian Parod	80
35	Gweithgareddau Gweithredol	80
36	Gweithgareddau Buddsoddi	80
37	Gweithgareddau Cyllido	80

1. Datganiad o Bolisiau Cyfrifo

1.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn, sef 31 Mawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad o Gyfrifon blyneddol yn ôl Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiadau) 2018, yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys *Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y Cod) 2017-18 a *Chod Ymarfer Adrodd y Gwasanaeth* 2018-19 a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol yn bennaf, wedi ei addasu drwy ailbrizio gwerth rhai categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

1.2 Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto

O dan y Cod Ymarfer ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19 (y Cod) mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag effaith ddisgwyliedig newid cyfrifyddu a fydd yn ofynnol yn ôl safon newydd sydd wedi'i chyhoeddi ond sydd heb ei mabwysiadu eto. Mae'r gofyniad hwn yn ymwneud â mabwysiadu'r safonau newydd neu ddiwygiedig a ganlyn yng Nghod 2018-19:

Safon	Dyddiad dod i rym	Rhagor o fanylion
IAS 28 Buddsoddiadau mewn Mentrau Cysylltiedig a Mentrau ar y Cyd – Buddiannau Hirdymor mewn Mentrau Cysylltiedig a Mentrau ar y Cyd	2019-20	Mae hon yn ymwneud â chymhwyso IFRS 9 – Offerynnau Ariannol – i fesur a chymhwyso, yn enwedig mewn perthynas â nam, buddiannau hirdymor mewn mentrau cysylltiedig a mentrau ar y cyd sydd, o ran sylwedd, yn rhan o'r 'buddsoddiad net' yn y fenter gysylltiedig neu'r fenter ar y cyd.
IFRS Safonau Cylch 2015-17	2019-20	Mae hon yn darparu diwygiadau i ddwy Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) o ganlyniad i brosiect gwelliannau blyneddol y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol, sef IFRS 3 – Cyfuniadau Busnes ac IFRS 11 – Trefniadau ar y Cyd, yn ogystal ag IAS12 – Trethi Incwm ac IAS 23 – Costau Benthycu.
IAS19 Buddion Cyflogaion: Diwygio, Cwtogi neu Setlo Cynllun	2019-20	Mae hon yn ei gwneud yn ofynnol, os yw cynllun yn cael ei ddiwygio, ei gwtogi neu ei setlo, ei bod bellach yn orfodol bod cost y gwasanaeth cyfredol a'r llog net ar gyfer y cyfnod ar ôl ail-fesur yn cael eu pennu gan ddefnyddio'r tybiaethau a ddefnyddiwyd ar gyfer ail-fesur. Hefyd, mae diwygiadau wedi cael eu cynnwys i egluro effaith diwygio, cwtogi neu setlo cynllun ar y gofynion o ran y nenfwd asedau.

IFRS 16 Prydles	2020-21	Bydd IFRS16 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sy'n brydleswyr gydnabod y mwyafrif o brydlesi ar eu mantolenni fel asedau hawl i ddefnyddio gyda rhwymedigaethau prydles cyfatebol (ac eithrio prydlesi gwerth isel a thymor byr). Mae CIPFA / LASAAC wedi gohirio gweithredu IFRS16 ar gyfer llywodraeth leol hyd at 1 Ebrill 2021.
------------------------	----------------	--

Barn y Cyngor yw na fydd y newidiadau hyn yn cael unrhyw effaith ar Ddatganiadau 2019-20.

1.3 Croniadau incwm a gwariant

Rhoddir cyfrif am weithgarwch ariannol yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid yn unig pan dderbynnir neu pan wneir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Caiff refeniw o werthu nwyddau ei gydnabod pan fydd y Cyngor yn trosglwyddo risgiau a manteision sylweddol perchnogaeth i'r prynwr a'i bod yn debygol y bydd y Cyngor yn elwa o fanteision ariannol y trosglwyddiad neu'r posibiladau y mae'n ei gynnig o ran gwasanaethau.
- Caiff refeniw o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan gall y Cyngor fesur yn ddibynadwy y canran o'r trosglwyddiad sydd wedi ei gwblhau a'i bod yn debygol y bydd y Cyngor yn elwa o fanteision ariannol y trosglwyddiad neu'r posibiladau y mae'n ei gynnig o ran gwasanaethau.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant wrth iddynt gael eu defnyddio - lle bo bwlch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'r defnydd ohonynt, cânt eu cynnwys fel stoc ar y Fantolen.
- Caiff treuliau sy'n gysylltiedig â derbyn gwasanaethau (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogwyr) eu cofnodi fel gwariant pan dderbynnir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir taliadau.
- Rhoddir cyfrif am incwm a llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau, ac sy'n daladwy ar fenthyciadau fel incwm a gwariant ar sail y gyfradd log gyfredol ar gyfer yr offeryn ariannol dan sylw, yn hytrach na'r llifoedd arian parod a osodwyd neu a bennwyd gan y contract.
- Pan gydnabuwyd refeniw a gwariant, ond na dderbyniwyd neu na thalwyd unrhyw arian parod, caiff dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ei gofnodi ar y Fantolen. Lle gallai amhariad fod ar ddyddion, bydd balans dyledwyr yn cael ei ostwng ar sail y gwahaniaeth rhwng y swm cario a llifoedd arian parod diwygiedig yn y dyfodol, a chodir tâl am yr amhariad hwnnw o refeniw.

1.4 Darpariaethau, Rhwymedigaethau Digwyddiadol ac Asedau Digwyddiadol

Darpariaethau

Os cynhelir digwyddiad gwneir darpariaeth sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu ffurfiannol ar y Cyngor sydd yn ôl pob tebyg yn gofyn am setliad drwy drosglwyddiad sydd o fudd economaidd neu yn cynnig posibiladau o ran gwasanaethau, a gellir gwneud amcangyfrif rhesymol am gyfanswm y rhwymedigaeth. Er enghraifft, gallai'r Cyngor fod yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at setliad neu at dalu iawndal.

Codir tâl am ddarpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth. Mesurir y rhain yn unol â'r amcangyfrif gorau ar ddyddiad y fantolen o'r gwariant sy'n ofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan ystyried unrhyw risg ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau yn y pen draw, fe'u codir ar y ddarpariaeth a nodir ar y Fantolen. Caiff taliadau sydd wedi eu hamcangyfrif eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, ac os yw'n annhebygol y bydd angen gwneud trosglwyddiad buddiannau economaidd (neu fod y setliad yn is na'r disgwyl) caiff y ddarpariaeth ei gwyrdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Os disgwylir y caiff cyfran neu'r cyfan o'r taliad sydd ei angen ar gyfer darpariaeth ei adhawlio gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), caiff hyn ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol dim ond os oes sicrwydd pendant y derbynnir ad-daliad os yw'r Cyngor yn talu'r ddyled.

Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn bodoli os cynhaliwyd digwyddiad sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl ar y Cyngor y caiff ei fodolaeth ei gadarnhau dim ond yn achos neu yn niffyg achos digwyddiadau yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr dan reolaeth y Cyngor. Mae Rhwymedigaethau Digwyddiadol hefyd yn bodoli mewn amgylchiadau lle y gwneid darpariaeth fel arall ond ei bod naill ai'n annhebygol y bydd angen defnyddio llawer o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chaiff rhwymedigaethau digwyddiadol eu cydnabod ar y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn yn y cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol

Mae ased digwyddiadol yn bodoli os cynhaliwyd digwyddiad sy'n rhoi ased posibl i'r Cyngor y caiff ei fodolaeth ei gadarnhau dim ond yn achos neu yn niffyg achos digwyddiadau yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr dan reolaeth y Cyngor.

Ni chaiff asedau digwyddiadol eu cydnabod ar y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn yn y cyfrifon os yw'n debygol y daw manteision economaidd neu bosibiliadau o ran gwasanaethau i ran y Cyngor.

1.5 Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn neilltuo symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisïau'r dyfodol neu oherwydd digwyddiadau annisgwyl. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu drwy briodoli symiau o Weddill Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd. Os cyfyd gwariant sydd i'w dalu o gronfa wrth gefn, fe'i codir ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w nodi yn erbyn y Gweddill neu'r Diffyg yn gysylltiedig â'r Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff y gronfa wrth gefn ei phriodoli wedyn yn ôl i Weddill Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd fel nad oes unrhyw daliadau net yn erbyn y dreth yngor ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau gweithwyr ac ymddeoliad. Mae'r rhain yn gronfeydd 'na ellir eu defnyddio' fel y disgrifir yn Nodyn 28 y cyfrifon.

1.6 Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth

Boed grantiau llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti yn cael eu talu ar gyfrif, mewn rhandaliadau neu ôl-daliadau, cânt eu cydnabod fel dyledion i'r Cyngor os oes sicrwydd rhesymol:

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- y derbynnir y grant / cyfraniad.

Ni chaiff symiau y cydnabyddir eu bod yn ddyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nes y bodlonir yr amodau sy'n gysylltiedig â'r grant neu'r cyfraniad. Mae'r amodau yn dynodi bod yn rhaid i'r manteision economaidd yn y dyfodol neu'r posibiliadau o ran gwasanaethau sydd ynghlwm â'r ased a brynir gyda'r grant neu'r cyfraniad gael eu defnyddio gan y sawl sy'n ei dderbyn fel y nodwyd, neu bydd yn rhaid dychwelyd y manteision economaidd neu'r posibiliadau o ran gwasanaethau i'r rhoddwr.

Os rhoddwyd arian fel grant neu gyfraniad ac nas bodlonwyd yr amodau ar gyfer hynny, yna nodir hyn fel credydwyd ar y Fantolen. Os bodlonir yr amodau, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredydu i'r llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw wedi eu priodoli) neu i Incwm Grant Amhenodol a Threthiant (grantiau refeniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Os caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwyrddio o Weddill Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd. Os nad yw'r grant wedi ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei symud i'r Gronfa Grantiau Cyfalaf Anghymwys. Caiff symiau yn y Gronfa Grantiau Cyfalaf Anghymwys eu trosglwyddo i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf ar ôl eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

1.7 Buddion cyflogaeth

Buddion sy'n Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr i weithwyr yw'r rheini sydd angen eu talu o fewn 12 mis o ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis enillion a chyflogau, gwyliau blyneddol â thâl, tâl absenoldeb salwch a bonysau ar gyfer gweithwyr presennol. Fe'u cydnabyddir fel gwariant ar wasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn rhoi gwasanaeth i'r Cyngor. Os nad yw gweithiwr wedi defnyddio'r gwyliau sy'n ddyledus iddo cyn diwedd y flwyddyn, mae modd cronni'r gwyliau a'u dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Codir y cronriad ar y llinell Cost Gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yna caiff ei wyrddio o Weddill Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd fel y codir buddion gwyliau ar y refeniw yn y flwyddyn ariannol lle bu'r absenoldeb gwyliau.

Buddion Terfynu

Buddion terfynu yw'r symiau sy'n daladwy oherwydd penderfyniad y Cyngor i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn ymddeoliad gwirfoddol. Fe'u codir ar sail cronladau ar y llinell Cost Gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Cyngor yn amlwg wedi ymrwymo i ddiddymu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu yn gwneud cynnig i annog diswyddiadau gwirfoddol.

Os yw buddion terfynu yn cynnwys cynyddu pensiynau, mae darpariaeth statudol yn gofyn bod angen codi ar Weddill Cronfa'r Cyngor y swm sy'n ddyledus gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu'r pensiynwr yn y flwyddyn honno, nid y swm y cyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd, mae angen gwneud dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac oddi wrthi er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau tybiannol ar gyfer buddion terfynu sy'n cynnwys cynyddu pensiwn a'u disodli gan ddebydau am yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau cyffelyb sy'n daladwy ond heb eto eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddion ar ôl Cyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn gwahanol. Mae'r ddau gynllun yn cynnig buddion penodol i aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd pan oedd y gweithwyr yn gweithio i'r Cyngor.

Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Pensiynau Athrawon ar ran yr Adran Addysg (DfE). Mae trefniadau'r cynllun hwn yn golygu na ellir neilltuo rhwymedigaethau am fuddion yn benodol i'r Cyngor fel arfer. Gan hynny, rhoddir cyfrif am y cynllun hwn fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac ni chaiff unrhyw rwymedigaethau i dalu buddion yn y dyfodol eu cydnabod ar y Fantolen. Mae'r Llinell Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys taliadau cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol – mae hawl gan weithwyr eraill i fod yn aelodau o Gronfa Pensiwn Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Cyfrifir Cynllun yr Awdurdod Lleol fel cynllun budd diffiniedig:-

- Caiff ymrwymïadau'r cynllun pensiwn a briodolir i'r Cyngor eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio dull unedol arfaethedig h.y. asesiad o daliadau a wneir yn y dyfodol mewn cysylltiad â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan weithwyr. Mae hyn yn seiliedig ar dybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr ac ati, ac amcanestyniadau enillion arfaethedig ar gyfer gweithwyr presennol.
- Caiff yr ymrwymïadau eu gostwng i'w gwerth i gyfateb i brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt.
- Caiff asedau'r gronfa pensiwn a briodolir i'r Cyngor eu cynnwys ar y Fantolen yn unol â'u gwerth teg:-
 - Gwarannau wedi eu dyfynnu – pris cynnig cyfredol
 - Gwarannau heb eu dyfynnu – rhagamcan proffesiynol
 - Eiddo – gwerth y farchnad
- Caiff y newid yn yr ymrwymiad pensiwn net ei ddadansoddi i'r cydrannau canlynol:-
 - Cost y gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni – wedi'i ddyrannu yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau y gweithiodd y cyflogaion iddynt
 - Cost y gwasanaeth blaenorol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i ddiwygio neu gwtogi cynllun y mae ei effaith yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – wedi'i ddebydu i'r Gwasanaethau Canolog yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
 - Y llog net ar yr ymrwymiad budd net diffiniedig (ased), h.y. y draul llog net ar gyfer y Cyngor - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad budd net diffiniedig (ased) sy'n deillio o dreigl amser ac a godir ar y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cyfrifir hyn drwy ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir i fesur y rhwymedigaeth budd diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod i'r ymrwymiad budd diffiniedig net (ased) - gan ystyried unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad budd diffiniedig net (ased) yn ystod y cyfnod oherwydd cyfraniadau a thaliadau buddion.
 - Adfesuriadau yn cynnwys:-
- Yr enillion yn deillio o asedau'r cynllun – ac eithrio symiau wedi eu cynnwys yn y llog net a geir ar y ddyled budd diffiniedig (ased) – a godir ar y Gronfa Pensiwn ac ar yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraid - newidiadau yn yr ymrwymïadau pensiwn net oherwydd ni ddigwyddodd pethau fel y rhagdybiwyd wrth lunio'r prisiad actiwaraid diwethaf neu oherwydd bod yr actiwaraid wedi diweddu eu rhagdybiaethau - a godir ar y Gronfa Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall:-
 - Cyfraniadau i'r gronfa pensiwn - arian a delir fel cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa pensiwn i setlo ymrwymïadau - ni chyfrifir hyn fel traul.
- Mewn perthynas â buddion ymddeol, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol codi ar falans Cronfa'r Cyngor am y swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa pensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifwyd yn ôl y safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad am Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod

trosglwyddiadau i ac o'r Gronfa wrth Gefn Pensiynau i dynnu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion ymddeol allan a'u disodli â debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ar gyfer unrhyw symiau sy'n daladwy i'r gronfa ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly mae'r balans negatif sy'n codi ar y Gronfa wrth Gefn Pensiynau'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o ganlyniad i orfod rhoi cyfrif am fuddion ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach na buddion a enillwyd gan gyflogeion.

- Mae gan y Cyngor hefyd rymoedd cyfyngedig i ddyfarnu buddion ymddeol dewisol yn achos ymddeoliad cynnar. Caiff unrhyw ymrwymadau a ragwelir oherwydd dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) eu cronni yn y flwyddyn y penderfynwyd gwneud y dyfarniad a'u cyfrifo gan ddefnyddio'r un polisïau sy'n berthnasol i Gronfa Bensiwn yr Awdurdod Lleol.

1.8 TAW

Caiff TAW sy'n daladwy ei gynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad oes modd ei adhawlio gan Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW y mae modd ei dderbyn ei eithrio o'r incwm.

1.9 Gorbenion a Gwasanaethau Cefnogi

Yn unol â newidiadau yn y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol (Y Cod) dangosir gorbenion a gwasanaethau cefnogi yn y gwasanaeth perthnasol lle gwnaethant darddu ac ni chant eu hailgodi ar feysydd cefnogi gwasanaethau. Caiff unrhyw incwm mewnlol a ddaw yn sgil trosglwyddiadau rhwng adrannau ei ddangos yn y llinell darparu gwasanaeth a dangosir y tâl cyfatebol yn y llinell derbyn gwasanaeth.

1.10 Asedau Anniriaethol

Mae'r Cyngor yn cyfrifo meddalwedd yn asedau anniriaethol i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan greiddiol o system TG benodol ac y caiff ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn berthnasol i gostau trwydded a datblygu meddalwedd System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS).

Rhoddir terfyn oes defnyddiol i bob meddalwedd, yn seiliedig ar asesiadau o'r cyfnod y mae disgwyl y bydd y feddalwedd o ddefnydd i'r Cyngor. Y ffigur oes ddefnyddiol mae Cyngor System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru yn ei ddefnyddio yw 8 mlynedd. Caiff yr ased anniriaethol ei amorteiddio ar sail llinell syth dros gyfnod yr oes ddefnyddiol ac fe'i codir ar y llinell Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

1.11 Eiddo, Offer a Chyfarpar

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail croniadau, ar yr amod ei bod yn debyg y bydd y buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial ar gyfer gwasanaeth sy'n perthyn i'r eitem yn llifo i'r Cyngor a bod modd i gost yr eitem gael ei mesur mewn modd dibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal potensial ased i roi buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial ar gyfer gwasanaeth ond nad yw'n ychwanegu ato (sef trwsio a chynnal-a-chadw) yn cael ei godi fel traul pan fydd yn cael ei ysgwyddo.

Cydnabyddir yr holl wariant ar Eiddo, Offer a Chyfarpar, ni waeth beth am ei werth. Bernir nad yw gwariant o dan £40,000 yn peri gwelliant a'i fod wedi'i amharu ar unwaith, oni bai bod y gwariant dros gyfnod o fwy nag un flwyddyn yn adio'n gronnol i fwy na'r gwerth hwn.

Mesur

Mae asedau'n cael eu mesur ar y dechrau yn ôl eu cost, sef y pris prynu a'r holl wariant sydd i'w briodoli'n uniongyrchol i'r broses o ddod â'r ased i'r cyflwr sy'n angenrheidiol er mwyn iddo allu gweithredu yn y modd a fwriedir. Wedyn mae'r asedau'n cael eu cario yn y fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur a ganlyn:

- **Tir ac adeiladau** – gwerth cyfredol, a bennir fel y swm a gâi ei dalu am yr ased yn ei ddiben presennol (gwerth diben presennol – EUV)
- **Eiddo gweithredol anarbenigol** – gwerth diben presennol (EUV)
- **Eiddo gweithredol arbenigol (megis ysgolion)** – cost amnewid â dibrisiant (DRC)
- **Cerbydau, offer a chyfarpar** – cost hanesyddol â dibrisiant
- **Asedau cymunedol** – cost hanesyddol
- **Asedau sy'n cael eu hadeiladu** – cost hanesyddol (nes iddynt ddod yn weithredol)
- **Asedau seilwaith** – cost hanesyddol â dibrisiant
- **Asedau gormodol ac eiddo buddsoddi** – gwerth teg
- **Asedau a ddelir i'w gwerthu** – yr isaf o'r swm cario a'r gwerth teg llai costau gwerthu

Bennir mai ei werth teg yw cost ased a geir heblaw drwy ei brynu, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. na fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian parod y Cyngor). Os felly, pan geir ased trwy gyfrwng cyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a ildwyd gan y Cyngor. Nid yw'r cyngor yn cyfalafu costau benthyca a ysgwyddir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Ailbrisio

Mae asedau a gynhwysir yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg neu eu gwerth presennol yn cael eu hailbrisio'n ddigon rheolaidd i sicrhau nad yw eu swm cario yn sylweddol wahanol i'w gwerth teg neu eu gwerth presennol ar ddiwedd y flwyddyn. Mae asedau eiddo'r Cyngor yn cael eu hailbrisio ar sail rhaglen dreigl dros dair blynedd. Mae enillion drwy ailbrisio ers 1 Ebrill 2007 yn unig yn cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbrisio, sef dyddiad sefydlu'r gronfa honno. Mae enillion drwy ailbrisiadau blaenorol wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad

Mae asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes arwydd y gall fod amhariad arnynt. Os ceir arwyddion ac os amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn sylweddol, amcangyfrifir faint o'r ased a all gael ei adfer ac, os yw hyn yn llai na swm cario'r ased, mae colled oherwydd amhariad yn cael ei gydnabod ar gyfer y diffyg. Lle mae enillion drwy ailbrisiadau blaenorol wedi bod yn erbyn yr ased a ddelir yn y Gronfa Ailbrisio, mae unrhyw golled ddilynol yn cael ei hysgrifennu i ddechrau yn erbyn y Gronfa Ailbrisio gronedig a chodir unrhyw falans yn erbyn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant ar bob ased Eiddo, Peiriannau ac Offer drwy fynd ati'n systemataidd i ddyrannu eu symiau dibrisiant dros eu hoes ddefnyddiol. Ceir eithriadau ar gyfer:

- Asedau treftadaeth
- Asedau heb oes ddefnyddiol feidraidd a all gael ei chyfrifo, megis tir rhydd-ddaliol
- Asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu, ac asedau a ddelir i'w gwerthu.

Cyfrifir dibrisiant ar werth yr ased ar ddechrau'r flwyddyn a hynny ar y seiliau a ganlyn:

Ased	Polisi	Oes
Tir	Ni chodi dibrisiant	D/G
Adeiladau	Dibrisiant llinell syth ar yr amcangyfrif o'r oes weddilliol	Yn unol â chynghor y Prisiwr (rhwng 1 a 79 mlynedd)
Cerbydau, offer a chyfarpar	Dibrisiant llinell syth ar yr amcangyfrif o'r oes weddilliol	3 - 10 mlynedd
Seilwaith – Pontydd	Dibrisiant llinell syth ar yr amcangyfrif o'r oes weddilliol	30 mlynedd
Seilwaith – Ffydd	Dibrisiant llinell syth ar yr amcangyfrif o'r oes weddilliol	15 mlynedd
Seilwaith - Arall	Dibrisiant llinell syth ar yr amcangyfrif o'r oes weddilliol	1 - 30 mlynedd

Mae enillion drwy ailbrisio yn cael eu dibrisio hefyd, gyda swm sy'n hafal i'r gwahaniaeth rhwng y gwerth presennol a'r dibrisiant yn cael ei godi ar yr asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi bod yn daladwy ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Cydranoli

Mae asedau a brynir neu a ailbrisir yn ystod y flwyddyn yn cael eu hadolygu i gadarnhau a fydd i unrhyw ran o'r ased oes ddefnyddiol sy'n bur wahanol ac effaith sylweddol ar ddibrisiant. Os felly, bydd yr ased yn cael ei 'gydranoli' a phennir dibrisiant y rhannau gwahanol dros eu priod oes ddefnyddiol. O fewn portffolio asedau'r Cyngor ceir nifer o ddosbarthiadau o asedau lle nad ystyrir eu cydranoli, gan gynnwys:

- Cyfarpar – gan y bernir bod hwnnw'n amherthnasol
- Dosbarthiadau o asedau nad ydyn nhw'n cael eu dibrisio – megis tir, eiddo buddsoddi, asedau treftadaeth, asedau cymunedol ac asedau a ddelir i'w gwerthu.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw hi'n debygol y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, mae'n cael ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelwir i'w Werthu. Dyma'r meini prawf ynglŷn a nodi asedau fel asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu:

- Ar gael i'w gwerthu ar unwaith yn eu cyflwr presennol
- Tebygol iawn o gael eu gwerthu
- Wrthi'n cael eu marchnata
- Disgwyli'r cwblhau'r gwerthu o fewn 12 mis.

Mae symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad o fwy na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf.

1.12 Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny y bwriedir iddynt gael eu cadw mewn ymddiriedaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae Asedau Treftadaeth yn cael eu cydnabod a'u mesur (gan gynnwys trin enillion a cholledion ailbrisio) yn unol â pholisïau cyfrifyddu'r awdurdod ar eiddo, offer a chyfarpar. Mae'r Cyngor yn cydnabod ei regalia dinesig a nifer o beintiadau fel asedau treftadaeth yn y Fantolen yn ôl y prisiad yswiriant. Ychwanegwyd gwerth y peintiadau at y Fantolen yn ystod 2017-18 ar sail prisiad yswiriant gan briswyr proffesiynol yn ystod y flwyddyn. Yn ôl y Cod, does dim isafswm cyfnod rhagnodedig rhwng prisiadau ac nid yw'r Cyngor yn bwriadu ailbrisio ei asedau treftadaeth yn y dyfodol agos oni fydd tystiolaeth o amhariad megis dirywiad neu niwed ffisegol, neu oni fydd amheuan ynglŷn â'u dilysrwydd yn codi.

1.13 Codiadau ar y gyllideb refeniw am asedau anghyfredol

Caiff gwasanaethau eu debydu gyda'r symiau canlynol i gofnodi gwir gost dal asedau sefydlog dros y flwyddyn:

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- Colledion ailbrisio a diffygiant asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth os nad oes enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn y mae modd dileu'r ddyled yn eu herbyn.

Nid oes angen i'r Cyngor godi treth gyngor i ariannu dibrisiant, ailbrisio, colledion diffygiant neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae'n rhaid iddo wneud darpariaeth flynyddol ddarbodus o'r refeniw i gyfrannu at y lleihad yn ei anghenion benthyca cyffredinol. Manylir ar hyn yn Natganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw Blynnyddol y Cyngor. Mae'n gwahaniaethu rhwng gwariant cyfalaf a gefnogir, gwariant cyfalaf nas cefnogir a Phrydlesi Ariannol / PFI. Caiff dibrisiant, ailbrisio a cholledion diffygiant ac amorteiddio eu disodli felly gan yr *Isafswm Darpariaeth Refeniw* hwn ar ffurf trosglwyddiad cymhwyso gyda'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Mae'r Cyngor yn codi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar sail llinell syth dros 45 mlynedd. Mae hyn yn sicrhau bod costau gwariant cyfalaf a gefnogir yn cael eu gwasgaru'n gyfartal dros oes asedau, a bod y ddyled yn cael ei thalu'n llawn o fewn deugain a phump o flynyddoedd.

1.14 Gwariant Refeniw a Ariennir o Adnoddau Cyfalaf dan Statud (REFCUS)

Caiff arian a wariwyd yn ystod y flwyddyn ac y mae modd ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol ei godi fel gwariant ar y gwasanaeth penodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn honno. Mae enghreifftiau o wariant o'r fath yn cynnwys grantiau gwella cartrefi, grantiau gwella trefi, dymchwel adeiladau ac astudiaethau dichonoldeb tir. Os yw'r Cyngor wedi penderfynu talu costau'r rhain o adnoddau cyfalaf sy'n bodoli eisoes neu drwy fenthyg, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd o Weddill Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Cymhwyso Cyfalaf yn gwyrdroi'r symiau a godir fel nad oes effaith ar lefel y dreth gyngor. Os yw'r gwariant hwn wedi ei ariannu gan grantiau neu gyfraniadau, priodolir hyn i'r maes gwasanaeth perthnasol lle codwyd y gwariant.

1.15 Lesoedd

Caiff lesoedd eu cyfrif yn lesoedd cyllid os yw telerau'r les yn trosglwyddo bron iawn pob un o'r peryglon a'r manteision sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, offer neu gyfarpar, o'r lesydd i'r lesddeiliad. Caiff pob les arall eu cyfrif yn lesoedd gweithredol.

Os yw les yn ymwneud â thir ac adeiladau, caiff yr elfennau tir ac adeiladau eu hystyried ar wahân ar gyfer dosbarthiad.

Caiff trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol les, ond sy'n cydnabod hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl, eu cyfrifo yn unol â'r polisi hwn os yw cyflawni'r cytundeb yn ddibynnol ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Lessee

Prydlesau Gweithredu

Codir rhenti a delir o dan brydlesi gweithredol ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost y gwasanaethau sy'n elwa o ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu offer ar brydles. Codir taliadau ar sail llinell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i batrwm y taliadau (e.e. os oes cyfnod di-rent ar ddechrau'r brydles).

Y Cyngor fel Lesydd

Prydlesau Gweithredu

Pan fydd y Cyngor yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o beiriant neu offer, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i batrwm y taliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth drafod a threfnu'r brydles yn cael eu hychwanegu at swm cario'r ased perthnasol a'u codi fel cost dros dymor y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

1.16 Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw contract sy'n creu ased ariannol yn y naill endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti yn yr endid arall. Nid yw trafodion heb gyfnewid, fel rhai sy'n gysylltiedig â threthi a grantiau'r llywodraeth yn creu offerynnau ariannol.

Asedau Ariannol

Ased ariannol yw'r hawl i gael buddion economaidd yn y dyfodol sydd o dan reolaeth y Cyngor ac a gynrychiolir gan arian parod, offerynnau ecwiti, neu hawl mewn contract i dderbyn arian parod neu asedau ariannol eraill, neu hawl i gyfnewid asedau a rhwymedigaethau ariannol ag endid arall a allai fod yn ffafriol i'r Cyngor. Dosberthir asedau ariannol ar sail dull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal asedau ariannol a'u nodweddion o ran arian parod. Ceir tri phrif ddosbarth o asedau ariannol, wedi'u mesur ar sail:

- cost wedi'i hamortieiddio
- gwerth teg drwy elw neu golled (FVPL), a
- gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall (FVOCI).

Model busnes y Cyngor yw dal buddsoddiadau i gasglu llifoedd arian parod contractiol. Mae asedau ariannol felly wedi'u dosbarthu'n gost amorteiddiedig am eu bod yn cael eu dal er mwyn talu prifswm a llog yn unig.

Asedau Ariannol a ddelir ar Gost Amorteiddiedig

Caiff asedau ariannol a fesurir ar sail cost amorteiddiedig eu cydnabod ar y Fantolen pan fydd y Cyngor yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol, ac fe'u mesurir i ddechrau ar sail gwerth teg, sef cost y trafodyn fel arfer. Wedi hynny cânt eu mesur ar sail eu cost amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r Llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a

Gwariant Cynhwysfawr (DIGC) yn cynrychioli buddsoddiadau a'r incwm sydd yn dderbyniadwy o ran llog. Ar gyfer asedau ariannol a ddelir gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir ar y Fantolen yw'r prifswm gweddilliol sy'n dderbyniadwy (plws incwm llog a buddsoddiad cronedig).

Bydd unrhyw enillion neu golledion ar ôl dileu cydnabyddiaeth o ased wedi'u credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y DIGC.

Model Colli Credyd Disgwyliedig

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei holl asedau ariannol a ddelir ar gost amorteiddiedig, naill ai ar sail 12 mis neu ar sail oes. Dim ond colledion oes a gaiff eu cydnabod ar gyfer symiau derbyniadwy drwy fasnach (dyledwyr) a ddelir gan y Cyngor.

Cyfrifir colledion amhariad i adlewyrchu'r disgwyliad na cheir llifoedd arian parod yn y dyfodol oherwydd gallai'r benthyciwr fethu â chyflawni ei rwymedigaethau. Mae risg credyd yn ystyriaeth hollbwysig wrth asesu colledion. Os bydd risg wedi cynyddu'n sylweddol ers cydnabod offeryn yn wreiddiol, tybir colledion ar sail oes. Os nad yw'r risg wedi cynyddu'n sylweddol, neu os yw'n parhau'n isel, caiff colledion eu hasesu ar sail colledion disgwyliedig dros 12 mis.

Rhwymedigaethau Ariannol

Rhwymedigaeth ariannol yw rhwymedigaeth i drosglwyddo buddion economaidd a reolir gan y Cyngor a gall gael ei chynrychioli gan rwymedigaeth mewn contract i roi arian parod neu asedau ariannol neu rwymedigaeth i gyfnewid asedau a rhwymedigaeth ariannol ag endid arall a allai fod yn anffafriol i'r Cyngor. Caiff rhwymedigaethau ariannol y Cyngor eu mesur i ddechrau ar sail eu gwerth teg a'u cario ar sail eu cost amorteiddiedig. Mae taliadau blynyddol i'r adran Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llogau sy'n daladwy yn cael eu seilio ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi â'r gyfradd log sydd mewn grym ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a welir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n dal ar ôl i'w ad-dalu ynghyd ag unrhyw logau cronedig a llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Mae gan y Cyngor dri benthyciad Dewis Rhoddwr Benthyciadau Dewis y Benthyciwr (LOBO) a chanddynt gyfraddau llog grisiog. Defnyddiwyd y gyfradd log a oedd mewn grym ar gyfer y rhain fel eu bod yn symiau wedi'u hail-fesur ar gyfer y LOBOs ar y Fantolen.

Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw asedau na rhwymedigaethau ariannol ar sail Gwerth Teg, ond mae'n ofynnol iddo ddarparu gwybodaeth am werth teg fel bo'n briodol. Mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur wedi'u categoreiddio yn unol â'r tair lefel a ganlyn:

- Mewnbynnau Lefel 1 - dyfynbrisiau (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau cyfatebol y gall y Cyngor eu cyrchu ar ddyddiad y mesuriad.
- Mewnbynnau Lefel 2 - mewnbynnau ar wahân i'r dyfynbrisiau sydd wedi'u cynnwys yn Lefel 1 sy'n arsylladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, boed hynny'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbynnau Lefel 3 - mewnbynnau na ellir eu harsyllu.

1.17 Rhestrau Eiddo a Chytundebau Hir Dymor

Caiff rhestrau eiddo eu cynnwys ar y Fantolen yn ôl y gost isaf a'r gwerth net sylweddoladwy. Bydd gwaith sydd ar y gweill yn destun prisiad interim ar ddiwedd y flwyddyn a chaiff ei gofnodi ar y Fantolen ar sail y gost ac unrhyw elw y mae modd ei briodoli'n rhesymol i'r gwaith.

Caiff cytundebau hirdymor eu cyfrifo ar sail codi gwerth y gwaith a'r gwasanaethau a dderbynnir dan y cytundeb yn ystod y flwyddyn ariannol ar y Gwarged neu'r Diffyg.

1.18 Mentrau Cyllid Preifat (PFI)

Contractau a chytundebau i dderbyn gwasanaethau yw Mentrau Cyllid Preifat, lle caiff y cyfrifoldeb o sicrhau bod yr eiddo, offer a chyfarpar sydd ei angen i ddarparu'r gwasanaethau yn cael ei drosglwyddo i gontractwr y Mentrau Cyllid Preifat. Oherwydd y tybir mai'r Cyngor sy'n rheoli'r gwasanaethau a ddarperir dan Fenter y Mentrau Cyllid Preifat, ac oherwydd y trosglwyddir perchnogaeth yr eiddo, offer a chyfarpar i'r Cyngor heb dâl ychwanegol ar ddiwedd y cytundebau, caiff yr asedau a ddefnyddir dan y cytundebau eu dwyn ymlaen gan y Cyngor ar ei Fantolen yn rhan o Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cafodd cydnabyddiaeth wreiddiol yr asedau hyn ei chydbwyso gan y gydnabyddiaeth o ymrwymiad am y symiau sy'n daladwy i weithredwr y cynllun er mwyn talu am y buddsoddiad cyfalaf.

Caiff Asedau Anghyfredol ar y Fantolen eu hailbrisio a'u dibrisio yn yr un modd ag eiddo, offer â chyfarpar sydd ym mherchnogaeth y Cyngor.

Caiff y symiau sy'n daladwy i weithredwyr y Mentrau Cyllid Preifat bob blwyddyn eu dadansoddi fel a ganlyn:-

- gwerth teg y gwasanaethau a dderbynnir yn ystod y flwyddyn – wedi eu debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- cost cyllido – tâl llog ar yr ymrwymiad sy'n weddill ar y Fantolen, wedi ei ddebydu i'r adran Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- taliad tuag at yr ymrwymiad – er mwyn lleihau'r ymrwymiad ar y Fantolen sy'n ddyledus i weithredwr y Mentrau Cyllid Preifat

Mae asedau Mentrau Cyllid Preifat yn dibynnu ar Ddarpariaeth Isafswm Refeniw. Mae Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw Blyneddol y Cyngor yn ystyried bod y tâl hwn yn gyfystyr ag ymrwymiad y les gyllid a gaiff ei lleihau ar gyfer y flwyddyn.

1.19 Trefniadau ar y Cyd

Mae'r Cyngor yn rhan o nifer o drefniadau ar y cyd gan gynnwys Cydbwyllgor Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCRCD) sy'n cynnwys 10 o awdurdodau partner: Blaenau Gwent; Caerffili; Caerdydd; Merthyr Tudful; Sir Fynwy; Casnewydd; Rhondda Cynon Taf; Torfaen; Bro Morgannwg a Phen-y-bont ar Ogwr. Sefydlwyd y Cydbwyllgor i oruchwylio gwaith i ddarparu amryw o raglenni sydd wedi'u cynllunio i gynyddu cysylltedd ac i wella'r seilwaith ffisegol a digidol. Dosberthir cyfraniadau i'r cydbwyllgor fel Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud (REFCUS). Nid yw'r Cyngor wedi cydgrynhoi asedau na rhwymedigaethau'r Cydbwyllgor. Mae'r Cyngor yn parhau i fod â chyfrifoldebau gweinyddol dros Amlogsgfa Llangrallo ac mae datganiadau ariannol annibynnol yn dal i gael eu llunio a'u hadolygu ar gyfer y cydbwyllgor hwn. Mae gweithgarwch y trefniadau ar y cyd hyn wedi'u hepgor o ddatganiadau ariannol endid unigol y Cyngor ar sail perthnasedd yr asedau a'r boblogaeth.

1.20 Incwm y Dreth Gyngor

Caiff yr holl incwm o'r Dreth Gyngor ei ddangos yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor gydag archebiannau'r prif gyrff (yn bennaf Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru) yn cael eu cynnwys fel gwariant. Dangosir Incwm y Dreth Gyngor ar ffurf gros yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, gydag unrhyw symiau wedi'u dyrannu yn sgil Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor wedi'u cydnabod fel cost oddi mewn i gostau gwasanaethau net.

1.21 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Mae'n bosibl y cyfyd addasiadau cyfnod blaenorol o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu i gywiro gwall sylweddol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu eu cyfrifo ar sail arfaethedig, h.y. yn y presennol ac yn y blynnyddoedd i ddod y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn esgor ar addasiad cyfnod blaenorol.

Caiff gwallau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigurau cyfnod blaenorol eu cywiro ar ôl eu darganfod drwy addasu'r balansau agoriadol a'r symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Ni newidir polisiâu cyfrifyddu oni bai fod hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifo priodol neu os yw'r newid yn cynnig gwybodaeth fwy dibynadwy neu briodol ynglŷn ag effaith y trosglwyddiadau, digwyddiadau ac amgylchiadau eraill ar sefyllfa neu berfformiad ariannol y Cyngor. Os gwneir newid, gwneir hynny yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi bod yn berthnasol erioed.

1.22 Arian Parod a Buddsoddiadau Cyfwerth ag Arian Parod

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol y mae modd eu had-dalu heb hysbysiad cosb o ddim mwy na 24 awr. Mae buddsoddiadau cyfwerth ag arian parod yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn dim mwy na mis nau lai o'r dyddiad caffael ac y mae'n hawdd eu trosi i symiau gwybyddus o arian parod heb lawer o berygl o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, caiff arian parod a buddsoddiadau cyfwerth ag arian parod eu dangos llai na gorddrafftiau banc y maent i'w had-dalu ar gais. Maent yn ffurfio rhan greiddiol o reolaeth ariannol y Cyngor.

1.23 Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau ffafriol neu anffafriol hynny sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad lle rhoddir awdurdod i ryddhau'r Datganiad o Gyfrifon. Mae dau fath o ddigwyddiad:

- digwyddiad sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o Gyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiad o'r fath
- digwyddiad sy'n arwydd o amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o Gyfrifon ei addasu i adlewyrchu newidiadau o'r fath, ond pe bai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith sylweddol, datgelir natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol tybiedig yn y nodiadau.

Ni chaiff digwyddiadau ar ôl dyddiad yr awdurdodi eu hadlewyrchu yn y Datganiad o Gyfrifon.

1.24 Eiddo Buddsoddi

Eiddo wedi ei fuddsoddi yw eiddo a ddefnyddir yn benodol i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd yng ngwerth cyfalaf. Ni fodlonir y diffiniad os caiff yr eiddo ei ddefnyddio mewn unrhyw fodd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw'r eiddo yn cael ei ddal ar gyfer ei werthu. Caiff eiddo buddsoddi eu mesur yn y lle cyntaf ar sail eu cost ac yna ar sail eu gwerth teg, yn seiliedig ar y swm y gellid trosglwyddo'r ased rhwng partion ymwybodol sy'n gweithredu hyd braich. Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond eu hailbrisio bob blwyddyn yn seiliedig ar amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion o ran ailbrisio eu nodi yn y llinell Incwm a

Gwariant Ariannu a Chyllido ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion a cholledion eu trin yn yr un modd wrth waredu eiddo.

Gofynnodd y Cyngor i'r prisiwyr allanol Cooke & Arkwright ddarparu prisiad ar bopeth ym mhorthfolio buddsoddi'r Cyngor yn unol ag IFRS13 fel roedd y sefyllfa ar 31 Rhagfyr. Os nad yw hi'n bosibl mesur gwerth teg Eiddo Buddsoddi, Asedau Dros Ben ac Asedau a Ddelir i'w Gwerthu yn seiliedig ar ddyfynbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol, (hynny yw mewnbynnau **Lefel 1**), mesurir eu gwerth teg gan ddefnyddio'r technegau priso canlynol:

Mewnbynnau lefel 2: dyfynbrisiau ar gyfer asedau neu ymrwymadau tebyg mewn marchnadoedd gweithredol ar ddyddiad y priso.

Mewnbynnau Lefel 3: yn seiliedig ar y prisiadau diweddaraf, wedi'u haddasu os oes angen drwy ddefnyddio adolygiad mynegeo ac amhariad.

Prisiwyd y rhan fwyaf o'r eiddo buddsoddi gan ddefnyddio mewnbynnau Lefel 2 gyda nifer wedi eu priso gan ddefnyddio mewnbynnau Lefel 3.

Caiff rhent a dderbynnir yn gysylltiedig ag eiddo buddsoddi ei gredydu i Gost Gwasanaethau net gan greu enillion ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw trefniadau statudol yn caniatáu i enillion na cholledion yn sgil ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Caiff yr enillion a'r colledion felly eu gwrth-droi ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn a'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw elw sydd yn fwy na £10,000 wrth werthu) i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

1.25 Ysgolion yr Awdurdod Lleol

Mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn cadarnhau bod y cydbwysedd grym ar gyfer ysgolion lleol sy'n cael eu cynnal gan y Cyngor (h.y. y categorïau hynny o ysgolion a ddynodir yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, fel y'i diwygiwyd) yn gorwedd gyda'r Cyngor. Mae'r Cod hefyd yn gosod amod y caiff asedau, dyledion a llif arian yr ysgolion hynny eu cydnabod yn natganiadau ariannol y Cyngor (ac nid yn y Cyfrifon Grŵp). Felly, caiff trafodion, llif arian a gweddill ysgolion eu dynodi ym mhob un o'r datganiadau ariannol fel petaent yn rhai a wnaed gan y Cyngor.

2. Dyfarniadau Critigol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifyddu uchod, bu'n rhaid i'r Cyngor wneud dyraniadau penodol ynghylch trafodion cymhleth neu'r rhai a oedd yn cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau yn y dyfodol. Dyma'r dyfarniadau critigol a wnaed yn y Datganiad Cyfrifon:

Ceir llawer o ansicrwydd ynghylch lefelau cyllid llywodraeth leol yn y dyfodol. Er hynny, mae'r Cyngor wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd yn ddigonol eto i fod yn arwydd o amharu ar asedau'r Cyngor o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau'r ddarpariaeth gwasanaethau.

Bernir mai'r Cyngor sy'n rheoli'r gwasanaethau a ddarperir dan y cytundeb allanol ynglŷn â darparu Ysgol Gyfun ym Maesteg a hefyd yn rheoli gwerth gweddilliol yr ysgol ar ddiwedd y cytundeb. Mae'r polisiâu cyfrifyddu ar gyfer cynlluniau PFI a chontractau tebyg wedi'u cymhwyso at y trefniant ac mae'r ysgol (a brisiwyd yn £22.9 miliwn) wedi'i chydabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar Fantolen y Cyngor.

Mae gan y Cyngor nifer o fuddiannau mewn endidau eraill. Er hynny, nid yw'r trefniadau'n ddigon sylweddol i haeddu llunio datganiadau ariannol wedi'u cydgrynhoi wrth adolygu gwybodaeth feintiol ac ansoddol. Er mwyn sicrhau y cydymffurfir â'r Cod, mae ystod o ddatgeliadau naratif wedi'u gwneud mewn adrannau eraill o'r cyfrifon.

3. Rhagdybiaethau a wnaed ynghylch y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd a amcangyfrifir

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigurau wedi'u hamcangyfrif sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Mae amcangyfrifon yn cael eu gwneud gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Er hynny, am nad oes modd pennu'r balansau'n sicr, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

I ddilyn, mae'r eitemau ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2019 y ceir risg arwyddocaol o addasiad sylweddol ar eu cyfer yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

Eiddo, Offer a Chyfarpar

Caiiff asedau'r Cyngor eu hailbrisio ar raglen dreigl 3 blynedd. Mae gwerth yr asedau hyn wedi'i seilio ar gyfrifiadau a thechnegau amcangyfrif gan ddilyn canllawiau Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS), ac yn unol â'r IFRS. Mae ailbrisio yn ystyried gwerth a chyflwr yr ased, cydrannau perthnasol a hefyd ddileu cydnabyddiaeth lle bo hynny'n briodol.

Dibrisiant Eiddo, Offer a Chyfarpar

Mae asedau'n cael eu dibrisio dros oes ddefnyddiol sy'n dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch lefel y gwaith trwsio a chynnal a chadw a geir ar gyfer yr asedau unigol. Gallai'r hinsawdd economaidd gyfredol arwain at orfod gwario llai ar waith trwsio a chynnal a chadw, gan godi amheuan ynghylch yr oes ddefnyddiol a ddyrannwyd i asedau. Os caiff oes ddefnyddiol asedau ei chwtogi, mae dibrisiant yn cynyddu a bydd swm cario'r asedau'n gostwng.

Eiddo Buddsoddi, Asedau Gormodol ac Asedau a Gedwir i'w Gwerthu

Amcangyfrifon gwerth teg:

Rhoddodd y Cyngor gyfarwyddiadau i'r priswyr allanol Cooke & Arkwright ddarparu prisiadau ar 31 Rhagfyr 2018 ar gyfer holl bortffolio buddsoddi'r Cyngor. Cafodd y rhain eu prisio yn unol â'r IFRS13.

Pan nad oes modd i werthoedd teg Eiddo Buddsoddi, Asedau Gormodol ac Asedau a Gedwir i'w Gwerthu gael eu mesur ar sail prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (**mewnbynnau Lefel 1**), mae eu gwerth teg yn cael ei fesur gan ddefnyddio'r technegau prisio a ganlyn:

Mewnbynnau Lefel 2: prisiau a ddyfynnir ar gyfer asedau neu rywmedigaethau tebyg mewn marchnadoedd gweithredol ar ddyddiad y Fantolen;

Mewnbynnau Lefel 3: prisiadau wedi'u seilio ar y prisiadau mwyaf diweddar, wedi'u haddasu i'r prisiad cyfredol drwy ddefnyddio mynegeiad ac adolygiad o amhariadau.

Os oes modd, mae'r mewnbynnau yn y technegau prisio hyn yn cael eu seilio ar y data sydd ar gael i'w weld, ond pan nad yw hyn yn bosibl, rhaid gwneud dyfarniad a mesur er mwyn sefydlu gwerthoedd teg. Mae'r dyfarniadau hyn fel rheol yn cynnwys ystyriaethau fel ansicrwydd a risg. Gallai newid yn y rhagdybiaethau a ddefnyddir effeithio ar y gwerth teg. Defnyddiodd y priswyr allanol y technegau prisio mwyaf priodol i bennu'r gwerth teg.

Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae'r amcangyfrifon o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth ynglŷn â'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir, ar ba gyfradd y darogenir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau i oedran ymddeol, cyfraddau marwolaeth a'r enillion a ddisgwylir ar asedau cronfeydd pensiwn. Mae ffyrm o actiwariad ymgynghorol yn cael ei defnyddio i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor am y rhagdybiaethau i'w defnyddio.

4. Dadansoddiad Gwariant a Chyllid

2018-19 ailddatgan				2019-20		
Gwariant Net Taladwy i Gronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Sail Cyfrifyddu, a throsglwyddiadau i Gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd (Nodyn 5)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		Gwariant Net Taladwy i Gronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Sail Cyfrifyddu, a throsglwyddiadau i Gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd (Nodyn 5)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
110,544	5,526	105,018	Addysg a Chymorth i Deuluoedd	115,059	(10,900)	125,959
69,135	(8,855)	77,990	Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	71,651	(2,567)	74,218
27,822	(11,227)	39,049	Cymunedau	25,746	(14,643)	40,389
18,065	(4,430)	22,495	Prif Weithredwyr	17,115	(3,754)	20,869
29,988	8,682	21,306	Gwasanaethau Canolog	31,551	13,573	17,978
255,554	(10,304)	265,858	Cost net Gwasanaethau	261,122	(18,291)	279,413
(255,983)	1,437	(257,420)	Incwm a Gwariant eraill	(261,686)	4,215	(265,901)
(429)	(8,867)	8,438	Gwarged neu Ddiffyg	(564)	(14,076)	13,512
8,347			Balans Agoriadol Cronfa'r Cyngor	8,776		
429			Gwarged neu (Ddiffyg) ar Gronfa'r Cyngor ar gyfer blwyddyn	564		
8,776			Balans Cronfa Gyffredinol wrth gau ar 31 Mawrth	9,340		

5. Datganiad Gwariant a Chyllido

Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Sail Cyfrifyddu 2018-19				
Addasiadau gan Gronfa'r Cyngor i gyrraedd Symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at ddibenion cyfalaf (Nodyn 1)	Newid net ar gyfer addasiadau pensiwn (Nodyn 2)	Gwahaniaethau eraill (Nodyn 3)	Cyfanswm addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg a Chymorth i Deuluoedd	10,666	(5,772)	632	5,526
Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	(2,560)	(4,531)	(1,764)	(8,855)
Cymunedau	(7,943)	(2,036)	(1,248)	(11,227)
Prif Weithredwyr	(962)	(2,111)	(1,357)	(4,430)
Gwasanaethau Canolog	3,184		5,498	8,682
Cost net Gwasanaethau	2,385	(14,450)	1,761	(10,304)
Incwm a Gwariant eraill o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	9,494	(6,760)	(1,297)	1,437
Gwahaniaeth rhwng gwarged neu ddiffyg Cronfa'r Cyngor a gwarged neu ddiffyg Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y Ddarpariaeth o Wasanauthau	11,879	(21,210)	464	(8,867)

Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Sail Cyfrifyddu 2019-20				
Addasiadau gan Gronfa'r Cyngor i gyrraedd Symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at ddibenion cyfalaf (Nodyn 1)	Newid net ar gyfer addasiadau pensiwn (Nodyn 2)	Gwahaniaethau eraill (Nodyn 3)	Cyfanswm addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg a Chymorth i Deuluoedd	(5,882)	(5,006)	(12)	(10,900)
Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	1,345	(3,789)	(123)	(2,567)
Cymunedau	(10,838)	(1,728)	(2,077)	(14,643)
Prif Weithredwyr	(1,739)	(1,737)	(278)	(3,754)
Gwasanaethau Canolog	3,178	-	10,395	13,573
Cost net Gwasanaethau	(13,936)	(12,260)	7,905	(18,291)
Incwm a Gwariant eraill o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	11,583	(6,120)	(1,248)	4,215
Gwahaniaeth rhwng gwarged neu ddiffyg Cronfa'r Cyngor a gwarged neu ddiffyg Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y Ddarpariaeth o Wasanauthau	(2,353)	(18,380)	6,657	(14,076)

Nodyn 1 – Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn ar gyfer addasiadau at ddibenion cyfalaf yn ychwanegu dibrisiant a lleihad yn y gwerth, ailbrisiad o enillion a cholledion, a Gwariant Refeniw a Ariennir gan Gyfalaf o dan Statud (REFCUS) at y llinell gwasanaethau, ac ar gyfer:

- Gwariant gweithredu arall – mae'n addasu ar gyfer gwaredu cyfalaf drwy drosglwyddo incwm o waredu asedau a'r symiau a ddilëwyd o'r asedau hynny
- Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi – mae'r ffioedd statudol ar gyfer ariannu cyfalaf (h.y. y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw) a chyfraniadau refeniw eraill, yn cael eu tynnu o incwm a gwariant eraill gan nad yw'r rhain yn daladwy yn ôl arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol
- Incwm a gwariant grant amhenodol a threthiant – mae grantiau cyfalaf yn cael eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n daladwy yn ôl arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae grantiau refeniw yn cael eu haddasu o'r rhai hynny sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i'r rhai hynny sy'n dderbyniadwy heb amodau neu y bodlonwyd eu hamodau yn ystod y flwyddyn. Credyd y llinell Incwm a Gwariant Grant Amhenodol a Threthiant â grantiau cyfalaf derbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu y bodlonwyd eu hamodau yn ystod y flwyddyn.

Nodyn 2 – Newid net ar gyfer Addasiadau Pensiwn

Y newid net ar gyfer tynnu'r cyfraniadau pensiwn allan ac ychwanegu incwm a gwariant sy'n gysylltiedig â Buddion Pensiwn Cyflogeion IAS19:

- Ar gyfer Gwasanaethau mae hyn yn golygu tynnu allan cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y'i caniateir gan statud a'i ddisodli â chostau gwasanaeth cyfredol a blaenorol
- Ar gyfer Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi – y CIES sy'n ysgwyddo'r llog net ar y rhwymedigaeth buddiant diffiniedig.

Nodyn 3 – Gwahaniaethau eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng symiau a ddebydir/credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i'w cydnabod o dan statud:

- Ar gyfer incwm a gwariant cyllido a buddsoddi, mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a disgowntiau
- Mae'r taliad o dan incwm a gwariant grant amhenodol a threthiant yn dangos y gwahaniaethau rhwng yr hyn sy'n daladwy o dan reoliadau statudol ar gyfer y dreth gyngor ac ardrethi annomestig y rhagamcanwyd y byddant ar gael ar ddechrau'r flwyddyn a'r incwm a gydnabyddir o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hwn yn wahaniaeth amseru oherwydd y caiff unrhyw wahaniaeth ei ddwyn ymlaen mewn Gwargedau a Diffygion ar y Gronfa Casgliadau yn y dyfodol.

6. Gwariant ac Incwm a Ddadansoddwyd yn ôl Natur

Mae'r tabl hwn yn nodi sut y defnyddiwyd y cyllid i'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Cynhwysa hyn drafodiadau arian parod a rhai nad ydynt yn arian parod, gan gynnwys addasiadau cyfrifyddu yn unol â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. **Cyflwynir dadansoddiad fesul segment o ffioedd, taliadau ac incwm arall yn gysylltiedig â gwasanaethau ar glawr y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.**

2018-19 aillddatgan £'000		2019-20 £'000
	Gwariant	
192,855	Treuliau cyflogeion	196,559
198,880	Treuliau gwasanaethau eraill	194,015
4,463	Dibrisiad, amorteiddiad, lleihad yng ngwerth	20,228
12,670	Taliadau llog	11,975
22,015	Praeseptau ac ardollau	23,569
276	Colled wrth waredu asedau	215
431,159	Cyfanswm Gwariant	446,561
	Incwm	
(35,709)	Ffioedd, taliadau a godir, ac incwm gwasanaethau eraill	(36,972)
(135,820)	Incwm gan y Dreth Cyngor, cyfraddau annomestig	(143,409)
(249,905)	Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(251,569)
(1,012)	Incwm llog a Llog Derbyniadwy arall	(1,099)
(275)	Incwm arall	-
(422,721)	Cyfanswm Incwm	(433,049)
8,438	(Gwarged) neu Ddiffyg ar y ddarpariaeth o wasanaethau	13,512

Nodiadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

7. Praeseptau ac ardollau

Praeseptau yw'r symiau sy'n cael eu talu i awdurdodau nad ydynt yn bilio (e.e. cynghorau cymuned) er mwyn iddyn nhw dalu eu costau. Ardollau yw'r symiau sy'n daladwy pan fydd gwasanaethau'n gweithio ar draws ardaloedd sy'n cynnwys mwy nag un Cyngor, naill ai ar sail gwasanaeth ar y cyd, lle mae un Cyngor yn gweinyddu'r gwasanaeth a'r Cynghorau eraill yn cyfrannu at y costau, neu gan gyrff allanol sy'n codi ardoll ar y Cynghorau priodol. Roedd y symiau a dalwyd fel a ganlyn:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
	Praeseptau	
12,450	Comisiynydd Heddlu a Throseddau De Cymru	13,832
2,495	Cynghorau cymuned	2,621
14,945	Cyfanswm Praeseptau	16,453
	Ardollau	
6,689	Awdurdod Tân ac Achub De Cymru	6,747
271	Gwasanaeth y Crwner	260
92	Gwasanaeth Archifau	91
18	Awdurdod Iechyd Porthladd Bae Abertawe	18
7,070	Cyfanswm Ardollau	7,116
22,015	Cyfanswm Praeseptau ac Ardollau	23,569

8. Grant Cynnal Refeniw (RSG)

Dyma brif ffynhonnell cyllid tuag at wariant refeniw oddi wrth Lywodraeth Cymru ac mae'r swm sydd i'w dderbyn yn cael ei bennu ar ddechrau pob blwyddyn ariannol. Y swm a ddaeth i law yn 2019-20 oedd £145.35 miliwn (£145.78 miliwn ar gyfer 2018-19).

9. Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir Ardrethi Annomestig Cenedlaethol ar sail genedlaethol. Llywodraeth Cymru sy'n nodi'r gyfradd yn y bunt y dylid ei chodi ac, yn amodol ar effeithiau trefniadau pontio, mae busnesau lleol yn talu cyfraddau a gyfrifir trwy luosi eu gwerth ardrethol â'r gyfradd yn y bunt (y lluosydd). 52.6c oedd y lluosydd yn 2019-20 (51.4c yn 2018-19). Roedd cyfanswm gwerth ardrethol y Cyngor yn hafal i £99,152,723 ar 31 Mawrth 2020 (£98,716,925 ar 31 Mawrth 2019). Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu ardrethi sy'n ddyledus gan dalwyr ardrethi yn ei ardal ond mae'n talu'r enillion i mewn i'r gronfa Ardrethi Annomestig Cenedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedyn yn ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy yn ôl i awdurdodau lleol yn ôl cyfran y boblogaeth oedolion yn ardal pob Cyngor.

Mae'r Cyngor yn derbyn cyfraniad uniongyrchol o'r gronfa NNDR. Dangosir yr incwm hwn ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. £46.452 miliwn oedd y swm hwn yn 2019-20 (£45.802 miliwn yn 2018-19).

10. Y Dreth Gyngor

Mae Incwm y Dreth Gyngor yn deillio o daliadau a godir ar eiddo preswyl, sydd wedi cael eu dosbarthu'n ddeg band prisio yn seiliedig ar amcangyfrif o werth yr eiddo ar 1 Ebrill 2005. Cyfrifir taliadau trwy gymryd swm yr incwm y mae ei angen ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr, pob Cyngor Cymuned a Chomisiynydd Heddlu a Throseddu De Cymru a rhannu hwn â sylfaen y Dreth Gyngor. Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band wedi'i addasu yn ôl ffactor i drosi'r nifer yn ffigwr cyfwerth â Band D, sydd wedyn yn cael ei addasu ar gyfer disgowntiau. Wedyn mae'r sylfaen dreth gros yn cael ei lluosu â'r gyfradd gasglu amcangyfrifedig i roi'r sylfaen dreth net a ddefnyddir fel sail i bennu'r gyllideb – 53,710.97 eiddo cyfwerth â Band D oedd hon ar gyfer 2019-20 (53,315.53 yn 2018-19). Y tâl cyfartalog ar gyfer eiddo ym Mand D yw £1,777.19 yn 2019-20 (£1,675.82 yn 2018-19 ar gyfartaledd) a chaiff hwn ei luosi â'r ffactor a nodir ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus.

Cafodd biliau'r Dreth Gyngor eu seilio ar y lluosyddion a ganlyn ar gyfer bandiau A* i I ac roedd nifer yr anheddau ym mhob band fel a ganlyn:

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lludydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Anheddau trethadwy	28	10,156	14,866	14,180	10,568	7,488	4,234	1,404	281	89

Dyma ddadansoddiad o'r enillion net o'r Dreth Gyngor:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(90,018)	Treth Gyngor Gasgladwy	(96,957)
	Llai:	
2,495	Taladwy i Gynghorau Cymuned	2,621
12,450	Taladwy i Heddlu De Cymru	13,832
290	Darpariaeth ar gyfer peidio â thalu'r Dreth Gyngor Cynnydd / (Gostyngiad)	417
(74,783)	Enillion Net o'r Dreth Gyngor	(80,087)

11. Grantiau

Yn ychwanegol at y Grant Cynnal Refeniw, credydodd y Cyngor y grantiau a'r cyfraniadau a ganlyn i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2018-19 aillddatgan £'000	Grantiau Penodol wedi'u credydu i Wasanaethau	2019-20 £'000
(46,357)	Cymhorthdal Budd-dal Tai	(40,207)
(6,022)	Grant Ôl-16	(6,105)
(4,921)	Grant Gwella Addysg	(4,895)
(4,549)	Grant Datblygu Disgyblion	(4,592)
(5,837)	Addysg a Chymorth I Deuluoedd Arall	(9,136)
(3,140)	Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Arall	(3,274)
(2,210)	Eraill	(4,911)
(6,074)	Cefnogi Pobl	(5,767)
(929)	Chwaraeon, Chwarae a Lles Egnïol	(858)
(2,931)	Grant Gostyngiadau Teithio	(2,763)
(3,227)	Dechrau'n Deg	(3,076)
(781)	Grant Gwastraff Cynaliadwy	(870)
(576)	Gweinyddu Budd-dal Tai/Budd-dal Treth Gyngor	(874)
(1,113)	Cymunedau yn Gyntaf	(2,168)
(1,858)	Teuluoedd yn Gyntaf	(1,690)
(2,394)	Grant Cyfalaf Cyffredinol	(2,280)
(1,712)	Grantiau Cyfalaf Eraill	(951)
(94,631)	Cyfanswm	(94,417)

2018-19 £'000	Grantiau Eraill y Llywodraeth a gredydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol	2019-20 £'000
(9,494)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	(11,798)
(9,494)	Cyfanswm	(11,798)

(104,125)	Cyfanswm	(106,215)
------------------	-----------------	------------------

12. Lesoedd

Y Cyngor fel Lesddeiliad

Lesoedd Gweithredol

Dyma isafswm y taliadau sy'n ddyledus yn y dyfodol ar lesioedd nad oes modd ei ddileu:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(704)	Heb fod yn hwyrach na blwyddyn	(681)
(1,794)	Hwyrach na blwyddyn	(1,419)
(7,094)	Hwyrach a phum mlynedd	(6,664)
(9,592)	Cyfanswm	(8,764)

Y gwariant a godwyd yn y flwyddyn ar y meysydd gwasanaeth oedd £0.734 miliwn a oedd yn cynnwys isafswm taliadau ar lesioedd o £0.117 miliwn a £0.617 miliwn ar gyfer rhenti digwyddiadol (£0.747 miliwn yn 2018-19 a oedd yn cynnwys £0.153 miliwn o isafswm taliadau les a £0.594 miliwn o renti digwyddiadol).

Y Cyngor fel LesyddLesoedd Gweithredol

Mae'r Cyngor yn lesio eiddo at ddibenion economaidd i ddarparu llety fforddiadwy i fusnesau lleol. Dyma'r rhenti a dderbynnir yn y dyfodol o dan lesioedd gweithredol:-

2018-19 £'000		2019-20 £'000
99	Heb fod yn hwyrach na blwyddyn	102
159	Hwyrach na blwyddyn	158
1,719	Hwyrach a phum mlynedd	1,702
1,977	Cyfanswm	1,962

13. Y Fenter Cyllid Preifat (PFI)

Yn ystod blwyddyn ariannol 2008-09, dechreuodd y Cyngor dalu, o dan drefniant y Fenter Cyllid Preifat (PFI), am ddarparu ysgol uwchradd ym Maesteg, sef trefniant a wnaed yn 2007-08 ac a fydd yn rhedeg tan fis Awst 2033. Ceir ymrwymiad o £30.5 miliwn (Gwerth Presennol Net) dros oes y contract, sydd i'w ariannu drwy gyfuniad o Gredydau PFI, y cytunwyd arnynt gan Lywodraeth Cymru, ac adnoddau'r Cyngor/adnoddau dirprwyedig Ysgolion.

Rhennir cyfanswm y taliad unedol yn elfen tâl gwasanaeth, elfen ar gyfer ad-dalu'r rhwymedigaeth ac elfen ar gyfer llogau. Dangosir y taliadau isod:-

2018-19 £'000	Tâl Unedol	2019-20 £'000
682	Elfen Tâl Gwasanaeth	699
1,306	Elfen Llog	1,256
641	Rhwymedigaeth Prydles Ariannol	690
2,629	Cyfanswm	2,645

Gwneir y taliadau hyn dros oes y contract PFI ac mae'r amcangyfrifon ar gyfer y blynyddoedd dilynol i'w gweld isod yn ôl y prisiau cyfredol:-

Tâl Unedol	2020-21 £'000	2021-22 i 2025-26 £'000	2026-27 i 2030-31 £'000	2031-32 i 2034-35 £'000	Cyfanswm £'000
Elfen Tâl Gwasanaeth	502	2,511	2,512	1,500	7,025
Elfen Llog	1,203	5,063	2,959	409	9,634
Rhwymedigaeth Prydles Ariannol	743	4,672	6,775	4,119	16,309
Cyfanswm	2,448	12,246	12,246	6,028	32,968

14. Trefniadau Cronfeydd Cyfun

Ceir rhai trefniadau ffurfiol ar gyfer cyllidebau cyfun rhwng y Cyngor a Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg dan Adran 33 Deddf GIG (Cymru) 2006. Arferai'r trefniadau hyn fod gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg nes cyflwyno'r newidiadau i ffiniau byrddau iechyd o 1 Ebrill 2019. Daeth y trefniant cronfa gyfun rhwng 3 Chyngor ar gyfer darparu Gwasanaeth Integredig Cymorth i Deuluoedd dan a.166-169 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i ben ar 31 Mawrth 2019.

Diben y bartneriaeth	Partner	Flwyddyn	Incwm gros y bartneriaeth £'000	Gwariant gros y bartneriaeth £'000	Cyfraniad yr awdurdod £'000
Darpariaeth Gwasanaethau Integredig yn defnyddio Cronfa Gyffredin. Darparu cyfleoedd dydd i bobl sy'n ymadfer ar ôl problemau iechyd meddwl.	Cwm Taf-Morgannwg University Health Board	2018-19	-600	600	300
		2019-20	-600	600	300
Comisiynu integredig o gronfa gyffredin i gaffael offer cymunedol penodol i bobl gymwys yn ardal weinyddol y bartneriaeth. Rhondda Cynon Taf yw'r partner arweiniol.	Rhondda Cynon Taf CBC Merthyr Tydfil CBC Cwm Taf Morgannwg University Health Board	2018-19	-2831	2712	594
		2019-20	-2832	2799	729
Darpariaeth gwasanaethau integredig yn defnyddio cronfa gyffredin i ddarparu gwasanaethau cymorth cymunedol	Cwm Taf-Morgannwg University Health Board	2018-19	-4930	4930	2678
		2019-20	-5176	5176	2539
Darparu Gwasanaeth Integredig Cymorth I Deuluoedd	CBS Castell-nedd Port Talbot, Dinas a Sir Abertawe	2018-19	-632	632	163
		2019-20	0	0	0

15. Cydnabyddiaeth Ariannol Swyddogion

Mae pedwar datgeliad ar wahân yn ofynnol i sicrhau y cydymffurfir â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiadau) 2018 a Chod CIPFA.

Datgeliad 1 – Y Gymhareb rhwng Cydnabyddiaeth Ariannol y Prif Weithredwr a chydabyddiaeth ariannol ganolrifol holl gyflogeion y Cyngor

Roedd y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth ariannol y Prif Weithredwr a chydabyddiaeth ariannol ganolrifol holl gyflogeion y Cyngor yn 6.28 (2018-19: 6.64). Roedd cydnabyddiaeth ariannol ganolrifol yr holl gyflogeion yn £21,166 (2018-19: £20,541), ac roedd Cydnabyddiaeth Ariannol y Prif Weithredwr 6.28 gwaith yn fwy na chydabyddiaeth ariannol ganolrifol cyflogeion y Cyngor.

Datgeliad 2 : Tabl o Gydnabyddiaeth Ariannol Swyddogion dros £60,000

Mae nifer y gweithwyr (gan gynnwys athrawon) yr oedd eu tâl, heb gynnwys cyfraniadau pensiwn, yn £60,000 neu ragor am y flwyddyn, fel a ganlyn:

2018-19 gan gynnwys Costau Dileu Swyddi	Band Tâl	Nifer y gweithwyr			
		2019-20 gan gynnwys Costau Dileu Swyddi (Nodyn 1)	2019-20 heb gynnwys Costau Dileu Swyddi (Nodyn 2)	Nifer yr Athrawon yn y Ffigurau heb gynnwys Dileu Swyddi (Nodyn 2)	Nifer y Swyddogion heblaw Athrawon yn y Ffigurau heb gynnwys Dileu Swyddi (Nodyn 2)
32	£60,000 - £64,999	28	27	24	3
12	£65,000 - £69,999	19	19	18	1
6	£70,000 - £74,999	5	5	5	-
4	£75,000 - £79,999	4	4	3	1
10	£80,000 - £84,999	9	6	2	4
6	£85,000 - £89,999	5	4	3	1
5	£90,000 - £94,999	3	2	2	-
1	£95,000 - £99,999	3	3	3	-
1	£100,000 - £104,999	1	1	1	-
3	£105,000 - £109,999	1	-	-	-
1	£110,000 - £114,999	4	3	1	2
1	£120,000 - £124,999	-	-	-	-
-	£125,000 - £129,999	-	-	-	-
-	£130,000 - £134,999	1	1	-	1
1	£145,000 - £149,999	-	-	-	-
-	£150,000 - £154,999	1	-	-	-
1	£195,000 - £199,999	-	-	-	-
1	£225,000 - £229,999	-	-	-	-
1	£245,000 - £249,999	-	-	-	-
86		84	75	62	13

Nodyn 1: Mae'r costau hyn yn cynnwys costau colli swyddi a thaliadau yn lle rhybudd ar adeg ymadael yn ogystal ag unrhyw gostau straen pensiwn perthnasol, sef costau talu budd sy'n daladwy gan y Cyngor i'r Gronfa Bensiwn yn gynnwys pan fo aelod o staff dros 55 yn colli ei swydd.

Nodyn 2: Mae'r rhain yn swyddogion sydd yn dal yn eu swyddi, ac mae 64 o'r unigolion hynny yn derbyn tâl o £60,000 neu fwy, gan gynnwys: -

- 50 o Benaethiaid a Dirprwy Benaethiaid, a
- 14 o Uwch Reolwyr y Cyngor, gan gynnwys yr Uwch Swyddogion a ddangosir yn Datgeliad 3 isod, a Phenaethiaid Gwasanaeth.

Datgeliad 3 : Tabl o Gydabyddiaeth Ariannol Uwch Swyddogion (gan gynnwys Cyfraniadau Pensiwn)

Teitl Swydd	Cyflog		Iawndal am Golli Swydd		Cyfraniadau Pensiwn (nodyn 2)		Cyfanswm y Tal gan gynnwys Cyfraniadau	
	18-19 £	19-20 £	18-19 £	19-20 £	18-19 £	19-20 £	18-19 £	19-20 £
Prif Weithredwr a Phennaeth Gwasanaeth Cyflogedig (Gweler Prif Weithredwr Interim a Phennaeth Gwasanaeth Cyflogedig (Gweler Nodyn 2))	104,500	132,099	-	-	22,259	28,137	126,759	160,236
Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd (Gweler Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau (Gweler Nodyn 4))	29,766	-	-	-	6,340	-	36,106	-
Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Gweithredol a Phartneriaeth (Gweler Nodyn 5))	105,982	110,449	-	-	22,574	23,526	128,556	133,975
Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Gweithredol a Phartneriaeth (Gweler Nodyn 5))	82,959	8,790	-	-	17,670	1,872	100,629	10,662
Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Gweithredol a Phartneriaeth (Gweler Nodyn 5))	28,205	-	93,903	-	147,424	-	269,532	-
Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant	108,283	110,449	-	-	23,064	23,526	131,347	133,975
Pennaeth Cyllid a Swyddog a151 (Gweler Nodyn 6))	-	-	-	-	-	-	-	-
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoleiddiol (Gweler Nodyn 8))	56,503	53,937	-	-	11,588	10,840	68,091	64,777
Prif Swyddog - Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddiol (Nodyn 8))	-	26,968	-	-	-	5,420	-	32,388
Pennaeth Gwasanaethau Partneriaeth (Gweler Nodyn 7))	59,923	56,327	-	-	12,764	11,998	72,687	68,325
Pennaeth Gweithrediadau - Cymunedau	20,708	89,651	-	-	4,411	19,096	25,119	108,747

Nodiadau

- Nodyn 1 Ni chafodd 'Treuliau Trethadwy' na 'Buddion mewn da' eu talu yn ystod y flwyddyn. Mae'r Cyfraniadau Pensiwn yn cyfeirio at daliadau gwirioneddol a wnaed.
- Nodyn 2 Penodwyd y Prif Weithredwr Interim i'r swydd barhaol ar 2 Mai 2019. Mae'r gydnabyddiaeth ariannol am y flwyddyn lawn yn y swydd. Nid yw'r cyflog yn cynnwys tâl am Ddyletswyddau Etholiad a oedd yn gyfanswm o £6,617 am 1 Etholiad Ewropeaidd ac 1 Etholiad Cyffredinol.
- Nodyn 3 Nid yw cyflog y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn cynnwys tâl am Ddyletswyddau Etholiad a oedd yn gyfanswm o £180 am 1 etholiad cyffredinol.
- Nodyn 4 Penodwyd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau ar 1 Mawrth 2020. Roedd y swydd yn wag tan y dyddiad hwnnw.
- Nodyn 5 Cytunodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Gweithredol a Phartneriaeth i golli ei swydd yn wirfoddol ar 6 Gorffennaf 2018.
- Nodyn 6 Fe ailddynodwyd y Pennaeth Cyllid – Swyddog a151 yn Brif Swyddog – Cyllid, Perfformiad a Newid o 01 Rhagfyr 2019. Roedd y swydd wedi bod yn wag yn ystod y flwyddyn gyda'r rôl yn cael ei chyflawni trwy drefniant interim. Penodir y Prif Swyddog Interim – Cyllid,

Perfformiad a Newid dan drefniant cytundebol gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Roedd y costau a ysgwyddwyd yn y trefniant hwn yn ystod y flwyddyn yn £115,557 (2018-19: £104,129).

Nodyn 7 Fe ailddynodwyd y Pennaeth Perfformiad a Gwasanaethau Partneriaeth yn Bennaeth Gwasanaethau Partneriaeth o 01 Rhagfyr 2019. Felly mae'r datgeliad yn cynnwys y gydnabyddiaeth ariannol hyd at 30 Tachwedd 2019. Nid yw'r cyflog yn cynnwys tâl ar gyfer Dyletswyddau Etholiad a oedd yn gyfanswm o £390 am 1 Etholiad Ewropeaidd ac 1 Etholiad Cyffredinol.

Nodyn 8 Fe ailddynodwyd y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoleiddiol yn Brif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddiol o 01 Rhagfyr 2019.

Datgeliad 4: Tabl ar Becynnau Ymadael

Mae nifer y pecynnau ymadael gyda chyfanswm y gost fesul band (£oedd) a chyfanswm cost y swyddi a ddilëwyd yn orfodol ac fel arall wedi'u nodi yn y tabl isod:

Band Cost y Pecynnau Ymadael (gan gynnwys taliadau Arbennig)	Dileu Swyddi'n Orfodol		Ymadawiadau Eraill y Cytunwyd arnynt		Cyfanswm Nifer y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost	
	18-19	19-20	18-19	19-20	18-19	19-20	18-19	19-20
£0 - £20,000	32	11	29	6	61	17	731,527	154,872
£20,001 - £40,000	34	9	16	3	50	12	1,446,731	344,406
£40,001 - £60,000	16	4	1	-	17	4	814,416	209,590
£60,001 - £80,000	4	2	1	-	5	2	329,394	150,148
£80,001 - £100,000	2	-	-	-	2	-	178,584	-
£100,001 - £150,000	-	1	1	-	1	1	141,821	141,924
£150,001 - £200,000	2	-	-	-	2	-	366,362	-
	90	27	48	9	138	36	4,008,835	1,000,940

16. Lwfansau Aelodau

O ganlyniad i'r adroddiad ym mis Rhagfyr 2011 gan Banel Tâl Annibynnol Cymru, daeth system newydd o daliadau 'cyflog' i aelodau i rym yn llawn o 16 Mai 2012 ymlaen. Erbyn hyn mae gan y Cyngor 'Cyflog Sylfaenol' i'r holl aelodau, 'Cyflog Uwch' a Chyflog Dinesig.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
557	Cyflog Sylfaenol (pob Aelod)	571
481	Uwch-gyflog	481
46	Cyflog Dinesig	49
1,084	Total	1,101

Mae manylion llawn y trefniadau 'cyflog' ar gael ar wefan y Cyngor, ac mae manylion holl enillion yr aelodau hefyd yn cael eu cyhoeddi bob blwyddyn ar wefan y Cyngor.

<https://www.bridgend.gov.uk/my-council/democracy-and-elections/councillors-remuneration/>

17. Costau Archwilio allanol

Yn 2019-20 ysgwyddodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr y ffioedd a ganlyn ar gyfer archwilio ac arolygu allanol.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
192	Archwilio'r Datganiad Ariannol	188
97	Archwilio'r Perfformiad	97
289	Gwasanaethau Archwilio Allanol	285
54	Hawliau a Ffurflenni Grantiau	45
343	Cyfanswm	330

18. Cymryd rhan mewn Cydbwyllgorau a Threfniadau ar y Cyd

Cymerodd y Cyngor ran mewn nifer o Gydbwyllgorau a Threfniadau ar y Cyd yn ystod y flwyddyn. Mae'r symiau a gyfrannodd y Cyngor wedi'u nodi isod.

	2018-19 £'000	2019-20 £'000
Bargen Dinas Rhanbarth Prifddinas Caerdydd (CCRCD)	1,257	103
Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canol De	606	571
Gwasanaeth Cymorth i Deuluoedd Integredig (IFSS)	163	-
Gwasanaeth Mabwysiadu ar y Cyd	949	949
Gwasanaeth Rheoleiddio a Rennir	1,505	1,686
Gwasanaeth Archwilio Mewnol a Rennir	205	270
Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid ac Ymyrraeth Gynnar Western Bay	287	-
Gorfodi Parcio Sifil	185	190
Archifau Morgannwg	92	92
Amlogfa Coychurch	-	-
Amlogfa Margam	-	-
Total	5,249	3,861

Roedd digon o arian yng nghronfa gyfun Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (BDdPRC) fel mai dim ond £103,000 yr oedd yn ofynnol i'r Cyngor ei gyfrannu ar gyfer 2019-20. Daeth y trefniadau ar y cyd i ddarparu Gwasanaeth Integredig Cymorth i Deuluoedd a Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid ac Ymyrryd yn Gynnar Bae'r Gorllewin ill dau i ben ar 31 Mawrth 2019. Cafodd y gwasanaethau hyn eu darparu gan y Cyngor o 1 Ebrill 2019.

19. Trafodiadau Partïon Cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodion perthnasol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor neu i gael eu rheoli gan y Cyngor neu i fod dan ei ddylanwad. Mae datgelu'r trafodion hyn yn galluogi darllenwyr i asesu i ba raddau y gallai'r Cyngor fod wedi wynebu cyfyngiadau ar ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Cyngor.

Llywodraeth Cymru

Mae gan Lywodraeth Cymru gryn ddylanwad dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor – hi sy'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Cyngor yn gweithio ynddo, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau llawer o'r trafodion sydd gan y Cyngor gyda phartïon eraill (e.e. biliau'r dreth gyngor). Nodir y grantiau a gafwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth yn Nodiadau 8 a 9 uchod.

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol ar bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor. Caiff buddiannau allanol Aelodau eu cynnal mewn cofrestr, sydd ar gael i'w harchwilio ar wefan y Cyngor. Caiff cyfanswm lwfansau a dalwyd i Aelodau ei ddangos yn Nodyn 16. Mae taliadau a wnaed i sefydliadau lle'r roedd gan Aelodau fuddiant yn cynnwys Gofal a Thrwsio (Pen-y-bont ar Ogwr) £1,749,669 (£1,365,954 yn 2018-19), Cyngor Ar Bopeth Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr £180,556 (£226,709 yn 2018-19) a Chymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Sir Pen-y-bont £596,607 yn 2019-20 (£92,322 yn 2018-19). Ym mhob achos, fe wnaed y grantiau gan roi ystyriaeth briodol i ddatganiadau buddiant. Ni chymerodd yr aelodau perthnasol ran mewn unrhyw drafodaeth na phenderfyniad a oedd yn ymwneud â'r grantiau. Roedd taliadau eraill a wnaed i sefydliadau lle gwnaeth Aelodau ddatgan buddiannau'n gyfanswm o £478,886 (£293,576 yn 2018-19). Roedd balansau a oedd yn ddyledus gan y Cyngor ar 31 Mawrth 2020 yn cynnwys Gofal a Thrwsio £5,965 (£15,124 yn 2018-19) a Chyngor Cymuned Sarn £11,659 (£1,662 yn 2018-19). Roedd symiau a oedd yn ddyledus i'r Cyngor ar 31 Mawrth 2020 yn cynnwys Credu Charity (Porthcawl) Ltd £13,289 (£6,668 yn 2018-19) a Tai Cymoedd i'r Arfordir £44,285 (£45,941 yn 2018-19). Ni wnaeth un aelod gwblhau Datgeliad Partion Cysylltiedig am ei fod wedi rhoi'r gorau i fod yn Gynghorydd yn ystod y flwyddyn.

Prif Swyddogion

Yn ystod 2019-20 roedd y Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn eistedd ar Fwrdd Capita Glamorgan Consultancy Ltd. Mae'r Cyngor yn berchen ar 14.7% o gyfranddaliadau'r cwmni ac yn dal hawliau pleidleisio i'r gwerth hwn ar y Bwrdd. Yn ystod 2019-20 codwyd £959,453 (2018-19: £1,146,732) ar y Cyngor mewn perthynas â nwyddau, gwasanaethau a gwaith cyfalaf. Roedd y balans a oedd yn ddyledus gan y Cyngor ar 31 Mawrth 2020 yn £4,063 (£8,748 yn 2018-19). Hefyd, fe gymerodd Pennaeth Gweithrediadau'r Gwasanaethau Cymunedol drosodd gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol ar 24 Hydref 2019 i eistedd ar Fwrdd CSC Foundry Ltd, cyfrwng diben arbennig sy'n is-gwmni a berchnogir yn llawn gan Gydbwyllgor y Fargen Ddinesig. Mae manylion y taliadau a wnaed i Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd wedi'u cynnwys yn nodyn 18 i'r cyfrifon.

Roedd y Pennaeth Gweithrediadau Gwasanaethau Cymunedol yn Gyfarwyddwr Ardal Gwella Busnes Pen-y-bont ar Ogwr nes iddo ymddiswyddo ym mis Rhagfyr 2019 yn dilyn yr AGB a ddaeth i ben ym mis Medi 2019. Gweithredodd y Cyngor fel casglwr Cyfraddau Busnes ar ran yr Ardal Gwella Busnes a throsglwyddo yr arian hwnnw i'r cwmni. Nid oedd gan y Cyngor unrhyw drafodion busnes gyda'r Cwmni AGB. Ni dderbyniodd unrhyw Gyfarwyddwyr unrhyw dâl am y rôl hon.

Mae'r Pennaeth Cyllid Interim a Swyddog a151 yn Aelod Annibynnol o Fwrdd Addysg a Gwella Iechyd Cymru. Ni chafodd y Cyngor unrhyw drafodion busnes gyda'r awdurdod iechyd yn 2019-20.

Cyd-bwyllgorau eraill

Dangosir manylion y symiau a dalwyd o dan Gyd-bwyllgorau yn Nodyn 18.

Cyd-bwyllgor Archifau Morgannwg

Rheolir a gweinyddir Swyddfa Cofnodion Morgannwg gan Gyd-bwyllgor Archifau Morgannwg o dan bwerau a roddir gan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994.

Amlogsgfa Llangrallo

Mae Amlogsgfa Llangrallo o dan reolaeth Cyd-bwyllgor o Aelodau o Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf a Chyngor Bwrdeistref Sirol Bro Morgannwg. Mae datganiadau ariannol y Cyd-bwyllgor hwn ar gael ar wefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (www.bridgend.gov.uk).

Amlosgfa Margam

Mae Amlosgfa Margam o dan reolaeth Cyd-bwyllgor o Aelodau o Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, sy'n rheoli'r Amlosgfa. Mae datganiadau ariannol y Cyd-bwyllgor hwn ar gael ar wefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot (www.npt.gov.uk)

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae gan y Cyngor nifer o drefniadau cyllidebau cyfun gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg fel a nodir yn Nodyn 14. Mae hefyd yn talu ffi reoli i Ymddiriedolaeth Awen sy'n sefydliad nid er elw am wasanaethau diwylliannol. Talwyd swm o £3,213,429 i Awen yn 2019-20 (2018-19: £3,231,354) ac roedd balans o £66,756 yn dal yn ddyledus i'r Cyngor ar 31 Mawrth 2020 (2018-19: £702,532 yn ddyledus gan y Cyngor). Mae gan Fwrdd Ymddiriedolaeth Ddiwylliannol Awen ddau Gynghorydd sy'n aelodau o'i Bwrdd.

Nodiadau i'r Datganiad ar gyfer y Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn

20. Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Ariannu o dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wnaed yng nghyfanswm yr Incwm a'r Gwariant Cynhwysfawr a gydnabuwyd gan y Cyngor yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol ar gyfer yr adnoddau y mae darpariaethau statudol yn pennu eu bod ar gael i'r Cyngor i dalu gwariant refeniw a chyfalaf yn y dyfodol.

Mae'r canlynol yn disgrifio'r cronfeydd wrth gefn y gwnaed yr addasiadau ar eu cyfer.

Balans Cronfa'r Cyngor

Dyma'r gronfa statudol y mae'n ofynnol i holl dderbyniadau'r Cyngor gael eu talu iddi ac y mae holl rwymedigaethau'r Cyngor i'w talu ohoni, ac eithrio i'r graddau y gall rheolau statudol ddarparu'n wahanol. Mae'r rheolau hyn hefyd yn cael pennu ym mha flwyddyn ariannol y dylai rhwymedigaethau a thaliadau effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor, heb gyd-fynd o reidrwydd â'r arferion cyfrifyddu priodol. Gan hynny, mae Balans Cronfa'r Cyngor yn crynhoi'r adnoddau y mae gan y Cyngor bŵer statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiadau cyfalaf (neu'r diffyg neu'r adnoddau y mae'n ofynnol i'r Cyngor eu hadennill) ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Mae'r Gronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf yn cadw'r enillion yn sgil gwaredu tir neu asedau eraill, y mae'r statud yn eu cyfyngu rhag cael eu defnyddio heblaw i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i'w neilltuo i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa'n dangos yr adnoddau sydd heb eu defnyddio at y dibenion hyn eto ar ddiwedd y flwyddyn.

Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio

Mae'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio yn cadw'r grantiau a'r cyfraniadau a gafwyd tuag at brosiectau cyfalaf y mae'r Cyngor wedi bodloni'r amodau ar eu cyfer a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ad-dalu fel arall, ond sydd heb eu defnyddio eto i dalu am wariant. Mae'r balans yn cael ei gyfyngu gan delerau'r grantiau ynglŷn â'r gwariant cyfalaf y gellir ei ddefnyddio ar ei gyfer a/neu ynglŷn â'r flwyddyn ariannol y caniateir hynny ynddi.

Cronfeydd wrth Gefn Annefnyddiadwy

Mae hyn yn cynnwys y Gronfa wrth Gefn Ailbrisio sy'n cadw'r enillion a wnaed gan y Cyngor yn sgil cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, ei Beiriannau a'i Offer; y Gronfa Bensiynau wrth Gefn sy'n amsugno'r gwahaniaethau mewn amser sy'n codi yn sgil y gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddion ôl-gyflogaeth ac ar gyfer buddion cyllid a hynny yn unol â'r darpariaethau statudol; y Cyfrif Addasu Cyfalaf sy'n amsugno'r gwahaniaeth mewn amser sy'n codi yn sgil y gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu'r broses o gaffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol; y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol sy'n amsugno'r gwahaniaeth mewn amser sy'n codi yn sgil y gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer incwm a gwariant yn ymwneud ag offerynnau ariannol penodol ac ar gyfer dwyn colledion neu elwa ar enillion yn unol â darpariaethau statudol; a'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig Byrdymor sy'n amsugno gwahaniaethau a fyddai'n codi fel arall ar Falans Cronfa'r Cyngor drwy gronni absenoldebau iawndaledig a enillwyd ond nas cwymerwyd yn ystod y flwyddyn.

Mae'r tablau isod yn cynnwys manylion yr addasiadau ar gyfer 2018-19 i ddibenion cymharu, a'r addasiadau ar gyfer 2019-20.

	Cronfeydd Defnyddiadwy			Cronfeydd wrth gefn Annefnyddiadwy
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	
2018-19	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiad i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau y mae incwm a gwariant, sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn wahanol i'r refeniw am y flwyddyn a gyfrifwyd gyda nhw, yn unol â'r gofynion statudol:</i>				
Costau pensiynau (wedi eu trosglwyddo i'r Gronfa Pensiynau, neu ganddi)	21,210			(21,210)
Offerynnau Ariannol (wedi eu trosglwyddo o Gyfrif Addasu yr Offerynnau Ariannol)	(8)			8
Tâl gwyliau (wedi'i drosglwyddo i Gronfa wrth gefn Absenoldebau wedi eu Croni)	(422)			422
Dirymu cofnodion wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu'r Diffyg o'r Darpariaeth Gwasanaethau mewn cysylltiad a gwariant cyfalaf (codir yr eitemau hyn ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf)	8,377			(8,377)
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	29,157	-	-	(29,157)
Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo derbyniadau o refeniw o werthiant asedau nad ydynt yn gyfredol i'r Gronfa wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf	(1,884)	1,884		
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyled (trosglwyddo o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf)	(4,958)			4,958
Gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan falansau refeniw (trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf)	(3,922)			3,922
Cyfanswm Addasiadau rhwng Addasiadau Refeniw a Chyfalaf	(10,764)	1,884	-	8,880
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf		(5,123)		5,123
Defnydd o grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	(9,494)			9,494
Taliadau arian parod mewn cysylltiad â derbyniadau cyfalaf gohiriedig			1,194	(1,194)
Cyfanswm addasiadau i Gronfeydd Cyfalaf	(9,494)	(5,123)	1,194	13,423
Cyfanswm Addasiadau	8,899	(3,239)	1,194	(6,854)

	Cronfeydd Defnyddiadwy			Cronfeydd wrth gefn Annefnyddiadwy
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	
2019-20	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiad i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau y mae incwm a gwariant, sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn wahanol i'r refeniw am y flwyddyn a gyfrifwyd gyda nhw, yn unol â'r gofynion statudol:</i>				
Costau pensiynau (wedi eu trosglwyddo i'r Gronfa Pensiynau, neu ganddi)	18,380			(18,380)
Offerynnau Ariannol (wedi eu trosglwyddo o Gyfrif Addasu yr Offerynnau Ariannol)	(9)			9
Tâl gwyliau (wedi'i drosglwyddo i Gronfa wrth gefn Absenoldebau wedi eu Croni)	468			(468)
Dirymu cofnodion wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu'r Diffyg o'r Darpariaeth Gwasanaethau mewn cysylltiad a gwariant cyfalaf (codir yr eitemau hyn ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf)	21,561			(21,561)
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	40,400	-	-	(40,400)
Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo derbyniadau o refeniw o werthiant asedau nad ydynt yn gyfredol i'r Gronfa wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf	(926)	926		
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyled (trosglwyddo o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf)	(5,523)			5,523
Gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan falansau refeniw (trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf)	(962)			962
Cyfanswm Addasiadau rhwng Addasiadau Refeniw a Chyfalaf	(7,411)	926	-	6,485
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf		(240)		240
Defnydd o grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	(11,798)			11,798
Taliadau arian parod mewn cysylltiad â derbyniadau cyfalaf gohiriedig			(1,165)	1,165
Cyfanswm addasiadau i Gronfeydd Cyfalaf	(11,798)	(240)	(1,165)	13,203
Cyfanswm Addasiadau	21,191	686	(1,165)	(20,712)

Nodiadau i'r Fantolen

21. Asedau anghyfredol

a) Ymrwymadau cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2019 nid oedd gan y Cyngor unrhyw ymrwymadau cyfalaf o bwys.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
	Neuadd y Dref Maesteg	6,088
	- Cyfanswm	6,088

b) Nodiadau ar Asedau Anghyfredol

Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyir ac Ysgolion Gwirfoddol a Reolir

Mae'r Cyngor yn cydnabod ei unig Ysgol Wirfoddol a Reolir ar ei Fantolen, sef Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Pen-y-fai. Nid yw'r pedair ysgol gynradd wirfoddol a gynorthwyir na'r un ysgol gyfun wirfoddol a gynorthwyir yn asedau i'r Cyngor ac felly nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

c) Prisio Asedau Anghyfredol

Mae Asedau Anghyfredol wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar y sail brisio a nodir yn y Datganiad Polisiâu Cyfrifyddu. Mae'r holl asedau yn cael eu priso ar sail 3 blynedd dreigl ar 31 Rhagfyr, a'u hadolygu ar 31 Mawrth, i gadarnhau na fu newidiadau sylweddol yn y gwerth yn ystod y cyfnod hwnnw. Gwnaed y prisiadau hyn gan Syrfewyr y Cyngor yn unol â'r Nodiadau Ymarfer a Chyfarwyddyd ar Ddatganiadau ar Brisio Asedau gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, ar gyfer asedau nad ydynt yn rhai buddsoddi. Caiff asedau buddsoddi eu priso'n annibynnol gan Cooke & Arkwright.

Crynodeb o Eiddo, Cyfarpar ac Offer (ECO)	Tir ac Adeiladau Eraill £'000	Cerbydau, Cyfarpar ac Offer £'000	Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau Wrthi'n Cael Eu Hadeiladu £'000	Cyfanswm Asedau ECO £'000	Asedau Menter Cyllid Preifat Wedi'u Cynnwys Yn ECO £'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2018	399,145	9,364	214,177	4,951	15,130	7,739	650,506	24,142
Ychwanegiadau	3,391	1,530	7,457	-	-	9,062	21,440	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus wedi'u hysgrifennu allan i'r Swm Cario Gros	(19,417)	(1,123)	-	-	(502)	-	(21,042)	(2,783)
Codiadau/(gostyngiadau) ailbriso a gydnabyddir yn y Gronfa wrth Gefn Ailbriso	27,437	352	-	(2)	(56)	-	27,731	1,258
Codiadau/(gostyngiadau) ailbriso a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	16,054	-	-	-	(807)	-	15,247	251
Dadgydnabod - gwarediadau	(234)	(532)	-	-	(100)	-	(866)	-
Asedau a aiddosbarthwyd (i)/o I'w Gwerthu	(195)	-	-	-	1,761	-	1,566	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad	13,850	-	-	-	2,289	(16,139)	-	-
Ar 31 Mawrth 2019	440,031	9,591	221,634	4,949	17,715	662	694,582	22,868
Dibrisiant ac Amhariadau Cronnus								
Ar 1 Ebrill 2018	(18,113)	(4,632)	(150,475)	(37)	(2)	-	(173,259)	(1,858)
Cost Dibrisiant am y Flwyddyn	(10,947)	(1,530)	(5,878)	-	(55)	-	(18,410)	(928)
Dibrisiant ac Amhariadau Cronnus wedi'u hysgrifennu allan i'r Swm Cario Gros	19,417	1,123	-	-	502	-	21,042	2,783
Colledion/(Gwrthdroadau) Amhariad a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(612)	-	(134)	-	-	-	(746)	-
Dadgydnabod - gwarediadau	15	526	-	-	-	-	541	-
Symudiadau Eraill	630	-	-	-	(630)	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2019	(9,610)	(4,513)	(156,487)	(37)	(185)	-	(170,832)	(3)
GLIN ar 1 Ebrill 2018	381,032	4,732	63,702	4,914	15,128	7,739	477,247	22,284
GLIN ar 31 Mawrth 2019	430,421	5,078	65,147	4,912	17,530	662	523,750	22,865

Crynodeb o Eiddo, Cyfarpar ac Offer (ECO)	Tir ac Adeiladau Eraill £'000	Cerbydau, Cyfarpar ac Offer £'000	Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau Wrthi'n Cael Eu Hadeiladu £'000	Cyfanswm Asedau ECO £'000	Asedau Menter Cyllid Preifat Wedi'u Cynnwys Yn ECO £'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2019	440,031	9,591	221,634	4,949	17,715	662	694,582	22,868
Ychwanegiadau	7,398	2,679	8,145	-	-	753	18,975	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus wedi'u hysgrifennu allan i'r Swm Cario Gros	(4,583)	-	-	-	(185)	-	(4,768)	-
Codiadau/(gostyngiadau) ailbrisio a gydnabyddir yn y Gronfa wrth Gefn Ailbrisio	2,471	-	-	-	(1,096)	-	1,375	-
Codiadau/(gostyngiadau) ailbrisio a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	499	-	-	-	(660)	-	(161)	-
Dadgydnabod - Gwarediadau	(987)	(26)	-	-	(10)	-	(1,023)	-
Dadgydnabod - arall	(213)	-	-	-	-	-	(213)	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad	(745)	-	-	-	1,344	(599)	-	-
Ar 31 Mawrth 2020	443,871	12,244	229,779	4,949	17,108	816	708,767	22,868
Dibrisiad ac Amhariadau Cronnus								
Ar 1 Ebrill 2019	(9,610)	(4,513)	(156,487)	(37)	(185)	-	(170,832)	(3)
Cost Dibrisiant am y flwyddyn	(11,151)	(1,015)	(5,490)	-	-	-	(17,656)	(1,213)
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus wedi'u hysgrifennu allan i'r Swm Cario Gros	4,583	-	-	-	185	-	4,768	-
Amhariad cronnus wedi'i ddileu (lle nad oedd balans cyfrif ar 1 Ebrill)	(2,656)	-	-	-	-	-	(2,656)	-
Colledion/(Gwrthdroadau) Amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa wrth Gefn Ailbrisio	(574)	-	-	-	-	-	(574)	-
Colledion/(Gwrthdroadau) Amhariad a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	1,264		(243)	-	-	-	1,021	-
Dadgydnabod - gwarediadau	69	26	-	-	-	-	95	-
Ar 31 Mawrth 2020	(18,075)	(5,502)	(162,220)	(37)	-	-	(185,834)	(1,216)
GLIN ar 1 Ebrill 2019	430,421	5,078	65,147	4,912	17,530	662	523,750	22,865
GLIN ar 31 Mawrth 2020	425,796	6,742	67,559	4,912	17,108	816	522,933	21,652

d) Asedau Anniriaethol.

Mae'r ased Anniriaethol yn cyfeirio at System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru, WCCIS. Ar 31 Mawrth 2020, gweddill oes yr ased oedd 4 blynedd.

Asedau anniriaethol	£'000
Cost neu brisiad	
Ar 1 Ebrill 2018	6,003
Ywchwanegiadau	37
Ar 31 Mawrth 2019	6,040
Dibrisiant ac Amhariadau Cronedig	
Ar 1 Ebrill 2018	(1,894)
Tâl Dibrisiant am y flwyddyn	(553)
Ar 31 Mawrth 2019	(2,447)
Gwerth Llyfr Net ar 1 Ebrill 2018	4,109
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2019	3,593

Asedau anniriaethol	£'000
Cost neu brisiad	
Ar 1 Ebrill 2019	6,040
Ar 31 Mawrth 2020	6,040
Dibrisiant ac Amhariadau Cronedig	
Ar 1 Ebrill 2019	(2,447)
Tâl Dibrisiant am y flwyddyn	(561)
Ar 31 Mawrth 2020	(3,008)
Gwerth Llyfr Net ar 1 Ebrill 2019	3,593
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	3,032

e) Ffynonellau Cyllid ar gyfer Gwariant Cyfalaf

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(6,163)	Benthyciadau	(5,215)
(12,037)	Grantiau'r Llywodraeth	(13,902)
(5,123)	Derbyniadau cyfalaf	(240)
(3,922)	Cyfraniad reffeniw	(1,168)
(369)	Cyfraniad arall	(2,297)
(27,614)	Cyfanswm	(22,822)

f) Gwariant Refeniw a Ariennir gan Gyfalaf o dan Statud

Mae a wnelo'r rhain â gwariant cyfalaf nad ydynt arwain at ased diriaethol anghyfredol. Maent yn cynnwys grantiau adnewyddu a chyfraniadau at wariant cyfalaf a ysgwyddir gan bartion eraill.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
6,137	Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	3,847
(4,106)	Grantiau a Chyfraniadau	(3,230)
2,031	Cyfanswm	617

g) Y gofyniad ar gyfer cyllido cyfalaf a chyllido gwariant cyfalaf

2018-19 £'000	Gofyniad Cyllido Cyfalaf	2019-20 £'000
170,880	Gofyniad Diwygedig ar gyfer Cyllido Cyfalaf Agoriadol	172,084
	Buddsoddiad Cyfalaf	
21,477	Eiddo, Peiriannau, Offer	18,975
6,137	Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	3,847
	Ffynhonnell Cyllid	
(12,407)	Grantiau a chyfraniadau	(16,199)
(5,123)	Derbyniadau Cyfalaf a defnyddiwyd	(240)
(3,922)	Cyfraniadau Refeniw	(1,168)
(2,858)	Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw	(2,885)
(1,459)	Benthyca Heb Gymorth MRP	(1,948)
(641)	MRP yr Ysgol PFI	(690)
172,084	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Cau	171,776
	Esboniad y Symudiadau yn y Flwyddyn	
1,077	Cynnydd/(Gostyngiad) yn yr Angen Isorweddol i Fenthyca (gyda chymorth ariannol y llywodraeth)	1,053
768	Cynnydd/(Gostyngiad) yn yr Angen Isorweddol i Fenthyca (heb gymorth ariannol y llywodraeth)	(671)
(641)	Asedau a gafwyd o dan Gontract PFI	(690)
1,204	Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Gofyniad Cyllid Cyfalaf	(308)

22. **Eiddo Buddsoddi**

Mae'r tabl a ganlyn yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
4,360	Balans ar 1 Ebrill	4,635
275	Enilliad/(colled) Net o addasiadau gwerth teg	-
4,635	Balans ar 31 Mawrth	4,635

23. Dyledwyr Byrdymor

Yr arian sy'n ddyledus i'r Cyngor ar ôl gwneud darpariaeth ar gyfer dyledion y mae'n bosibl na chânt eu hadennill yw hyn. Rhestrir y prif ddyledwyr isod:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
7,016	Derbyniadau Masnach	8,118
2,582	Rhagdaliadau	3,056
22,702	Symiau Derbyniadwy Eraill	25,168
32,300	Balance as at 31 March	36,342

Mae'r Cyngor yn casglu taliadau NNDR ar ran Llywodraeth Cymru. Gan fod y Cyngor wedi talu mwy o arian nag yr oedd wedi'i gasglu ar 31 Mawrth 2020, roedd y swm ychwanegol hwn wedi'i gynnwys ar y Fantolen fel dyled o £0.613 miliwn. Y swm cyfatebol ar gyfer 2018-19 oedd dyled o £1.385 miliwn.

24. Asedau a Gedwir i'w Gwerthu

2018-19 £'000		2019-20 £'000
5,961	Balans ar 1 Ebrill	2,560
195	Asedau nwydd eu dosbarthu fel Asedau a Gedwir i'w Gwerthu: Eiddo, Peiriannau ac Offer	-
(1,761)	Asedau a ddad-ddosbarthwyd fel Asedau a Gedwir i'w Gwerthu: Eiddo Peiriannau ac Offer	-
(1,835)	Enilliad/(Colled) Ailbrisio	-
	Asedau a Werthwyd	-
2,560	Balans ar 31 Mawrth	2,560

25. Credydwyr Byrdymor

Dyma'r arian sy'n ddyledus gan y Cyngor ac fe'i dadansoddir fel a ganlyn:

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(5,131)	Taliadau Masnach	(5,883)
(26,651)	Taliadau Eraill	(28,650)
(31,782)	Balance as at 31 March	(34,533)

26. Darpariaethau

Mae gan y Cyngor ddwy ddarpariaeth fel y'i nodir isod:

	Yswiriant £'000	Ymrwymiad Lleihau Carbon £'000	Darpariaethau Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2019	5,276	242	718	6,236
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2019-20	284	-	-	284
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2019-20	(653)	(242)	(640)	(1,535)
Balans ar 31 Mawrth 2020	4,907	-	78	4,985
Darpariaethau < 1 yr	908	-	78	986
Darpariaethau > 1 yr	3,999	-	-	3,999
Balans ar 31 Mawrth 2020	4,907	-	78	4,985

Darpariaeth Yswiriant (Hunan-gyllido / MMI)Hunan-gyllido

Mae gan y Cyngor gronfa hunan-yswiro. Mae'r Ddarpariaeth Yswiriant hon wedi'i neilltuo er mwyn talu'r gost a amcangyfrifir i'r Cyngor yn sgil rhwymedigaethau nad ydynt wedi eu talu ar gyfer y blynyddoedd polisi hyd at 2019-20 o ran Rhwymedigaeth Cyflogwr, Rhwymedigaeth Gyhoeddus ac Eiddo. Er hynny, ansicr yw union gost hawliadau unigol ac amser y taliadau. Mae gan y Cyngor hefyd gronfa wrth gefn sydd wedi'i neilltuo ar gyfer Yswiriant, sy'n gweithredu fel clustog ychwanegol ar gyfer y gronfa yn ychwanegol at gyfanswm y rhwymedigaeth sydd heb ei dalu, er mwyn caniatáu ar gyfer digwyddiadau annisgwyl, dirywiad sy'n waeth na'r disgwyl yn y cronfeydd cyfredol a cholledion yn y dyfodol sy'n uwch na'r disgwyl o ran amllder a chost.

Cynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon

Mae'r ddarpariaeth hon yn cynrychioli'r rhwymedigaeth i brynu Lwfansau'r Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC) ar gyfer allyriadau carbon deuocsid yn ystod 2018-19. Caiff y taliad ei wneud drwy brynu lwfansau'n ôl-weithredol yn ystod haf 2020. Daeth y cynllun hwn i ben ar 31 Mawrth 2019.

Darpariaethau eraill

Crëwyd darpariaeth newydd yn ystod y flwyddyn i ddarparu ar gyfer gwerth taliadau iawndal posibl yn y dyfodol yn deillio o ymglyfreitha sydd ar ei hanner.

27. PFI a Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill

2018-19 £'000		Symud yn y flwyddyn £'000	Wedi'i symid i Gredydwy'r Byrdymor £'000	2019-20 £'000
16,310	Rhwymedigaeth Prydles PFI Ysgol Maesteg		(743)	15,567
447	Ganolfan Arloesi		(98)	349
250	Contract Gwastraff		(50)	200
47	Escrow (Clwb Pêl-droed)		(34)	13
-	Benthyciad Llywodraeth Cymru – Cwm Llyfni	374	(56)	318
17,054	Balans ar 31 Mawrth	374	(981)	16,447

Mae Rhwymedigaeth Les Cyllid y PFI yn cyfateb i werth teg yr ased sefydlog ar gyfer y PFI Ysgolion ar y dyddiad y daeth yr ased i Fantolen y Cyngor, sef £21.898 miliwn (Gorffennaf 2008). Caiff hyn ei ddibrisio dros oes y contract PFI yn unol â gwerth y taliad unedol a gymerir fel yr elfen lesio cyfalaf bob blwyddyn. Y swm a gofnodwyd ar gyfer 2019-20 oedd £690,000 ac mae £743,000 wedi'i drosglwyddo i Gredydwy'r Byrdymor gan adael rhwymedigaeth hirdymor heb ei thalu o £15.567 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn.

Cydnabuwyd Rhwymedigaeth Ariannol y Ganolfan Arloesi o £0.917 miliwn yn 2009-10 fel benthyciad o ran sylwedd. Mae hyn yn cael ei gofnodi ar gyfer y pedair blynedd ar ddeg o'r benthyciad sydd yn weddill. Y swm a gofnodwyd yn 2019-20 oedd £90,000, ac mae £98,000 wedi'i drosglwyddo i Gredydwy'r Byrdymor gan arwain at rwymedigaeth ariannol o £0.349 miliwn ar 31 Mawrth 2020.

Mae rhwymedigaeth y Contract Gwastraff i'w ad-dalu fesul rhandaliad o £50,000 y flwyddyn.

Mae'r rhwymedigaeth Escrow hirdymor yn gronfa a fydd yn cael ei chynnal a'i chynyddu i ganiatáu ar gyfer adfer caeau chwarae yng Ngholeg Pen-y-bont ar Ogwr – Pen-coed yn y dyfodol.

28. Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae'r nodiadau canlynol yn rhoi manylion Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy y Cyngor:

a) Cronfa wrth gefn Ddefnyddiadwy ar gyfer Derbyniadau Cyfalaf

Derbyniadau cyfalaf yw'r rhain sydd ar gael i gyllido gwariant cyfalaf yn y dyfodol.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
21,161	Balans ar 1 Ebrill	17,922
1,884	Derbyniadau Cyfalaf a Dderbyniwyd	926
(5,123)	Derbyniadau a ddefnyddiwyd i ariannu gwariant cyfalaf	(240)
17,922	Balans ar 31 Mawrth	18,608

b) Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Rhoddir manylion y Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd ar 31 Mawrth 2020 yn y Fantolen isod:

Balans Agoriadol 2018-19 £'000	Gwarchodfa	Symud yn ystod 2019-20		Balans Cau 2018-19 £'000
		Ychwanegiadau / Aiddosbarthu £'000	Tynnu i lawr gan Gyfarwyddiaethau £'000	
8,776	Cronfa'r Cyngor	564	-	9,340
	Cronfeydd Wrth Gefn Corfforaethol:			
14,072	Cyfraniad Rhaglen Gyfalaf Cronfa Wrth Gefn Hawliadau	7,339	(333)	21,078
5,274	Mawr	1,000	(998)	5,276
5,301	Ailgyflunio Gwasanaeth	-	(309)	4,992
12,083	Cronfeydd Corfforaethol Eraill	3,395	(3,336)	12,142
36,730	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Corfforaethol	11,734	(4,976)	43,488
	Cronfeydd Wrth Gefn Eraill:			
5,895	Cronfeydd Wrth Gefn y Gyfarwyddiaeth	1,332	(1,786)	5,441
1,900	Gwarchodfa Bargaen y Ddinas	589		2,489
7,795	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gyfarwyddiaeth	1,921	(1,786)	7,930
614	Balans Ysgolion Dirprwyedig		(506)	108
45,139	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn ac eithrio Cronfeydd Cydraddoli	13,655	(7,268)	51,526
2,968	Cydraddoli a Chronfeydd Wrth Gefn Grantiau	1,758	(1,030)	3,696
48,107	CYFANSWM CRONFA'R CYNGOR	15,413	(8,298)	55,222
56,883	CYFANSWM CYNNWYS CRONFA'R CYNGOR	15,977	(8,298)	64,562

Cronfa'r Cyngor

Trosglwyddwyd £0.564 miliwn i Gronfa'r Cyngor ar gyfer 2019-20. Cynyddodd hyn y balans ar y Gronfa i £9.340 miliwn ar 31 Mawrth 2020 (£8.776 miliwn ar 31 Mawrth 2019).

Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd eraill

Roedd y swm a drosglwyddwyd i Falansau a Glustnodwyd, heb gynnwys Balans Cronfa'r Cyngor, yn gynnydd net o £7.115 miliwn yn 2019-20 (gostyngiad net o £0.305 yn 2018-19). Ceir trosolwg o bob cronfa sydd wedi'i chlustnodi isod.

Cronfeydd wrth Gefn Corfforaethol**Cyfraniad at Raglenni Cyfalaf**

Sefydlwyd y gronfa hon sydd wedi'i chlustnodi fel cyfraniad refeniw at y rhaglen gyfalaf, er mwyn galluogi cynlluniau i symud ymlaen yn gynt er mwyn lleihau'r pwysau ar y gyllideb refeniw gan gyflymu gwaith i wireddu derbyniadau cyfalaf.

Cronfa a Glustnodwyd ar gyfer Hawliadau Mawr

Mae'r gronfa hon wedi'i chreu yn bennaf i dalu'r diffyg ar y gronfa bensiwn a hawliau o dan contractau cyfalaf mawr, ac i liniaru hawliadau posibl eraill yn erbyn y Cyngor.

Costau Ad-drefnu Gwasanaethau / Diswyddo

Mae'r gronfa wrth gefn hon wedi'i sefydlu i gwrdd â chostau posibl yn ymwneud ag ailfodelu gwasanaethau a costau diswyddo canlyniadol.

Cronfeydd wrth Gefn y Cyfarwyddiaethau**Cronfa'r Fargen Ddinesig**

Bwriad y gronfa hon yw darparu'r cyllid angenrheidiol ar gyfer cyfraniad cyfalaf y Cyngor i raglen Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.

Materion Cyfarwyddiaethau

Mae'r gronfa hon yn ymwneud â materion Cyfarwyddiaeth penodol a ragwelwyd yn 2020-21 ynghyd â rhai a gariwyd symiau ymlaen o 2019-20. Mae enghreifftiau'n cynnwys cronfeydd wrth gefn i gefnogi trefniadau trosiannol ar gyfer cartref gofal preswyl, y broses tuag at Drosglwyddo Ased Cymunedol, y gofyniad parhaus am swyddogion gorfodi a wardeniaid sbwriel cŵn a gwelliannau i ddiogelwch y ffyrdd.

Balansau Dirprwyedig Ysgolion

Mae'r balansau hyn yn cynrychioli effaith gronol gorwario a thanwario ar gyllidebau dirprwyedig yr ysgolion nad ydynt ar gael i'r Cyngor.

Dadansoddiad o Falans Dirprwyedig Ysgolion

2018-19 Cydbwysedd Cau £'000			2019-20 Cyllideb £'000	2019-20 Gwariant £'000	2019-20 Cydbwysedd Cau £'000
	Mathau o Ysgolion	Niferoedd yn y categori			
351	Ysgolion Cynradd	48	46,299	46,842	- 543
(198)	Ysgolion Uwchradd	9	43,812	43,720	92.00
461	Ysgolion Arbennig	2	9,818	9,259	559
614	Cyfanswm	59	99,929	99,821	108

Mae Balans Cau 2018-19 wedi'i gynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2019-20. Mae'r arfer cyfrifyddu hwn o gynnwys balans cau y flwyddyn flaenorol yng nghyllideb y flwyddyn bresennol yn berthnasol i ysgolion yn unig ac nid yw'n berthnasol i unrhyw faes arall o'r cyfrifon.

Cydraddoliad a Chronfeydd wrth Gefn Grantiau

Mae hyn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn grantiau lle dylid dadansoddi'r holl grantiau a'r cyfraniadau o dan arferion cyfrifyddu priodol, i weld a oes unrhyw amodau penodol yn gysylltiedig â hwy. Pan

fo'r amodau wedi'u bodloni'n wirioneddol, caiff y grant ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr waeth a yw'r gwariant gwirioneddol wedi digwydd ai peidio. Yn yr achosion hyn, gall y Cyngor benderfynu trosglwyddo'r arian grant i gronfa wedi'i chlustnodi i ariannu gwariant yn y dyfodol. Yn 2019-20, roedd £1,758,000 (2018-19 - £805,000) o grantiau newydd wedi cael eu trosglwyddo i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, er mwyn sicrhau bod cyllid wedi'i warchod yn unol â thelerau ac amodau gwreiddiol y grant neu'r cyfraniad. Yn ogystal â hyn, ceir ambell gronfa gydraddoli sy'n sicrhau bod gwariant a ysgwyddir mewn blwyddyn neilltuol yn y dyfodol wedi'i wasgaru ar draws cyfnod y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC). Mae'r rhain yn cynnwys cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ar gyfer costau etholiadau, y Gronfa Adfywio Arbennig, paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol a Rheoli Adeiladu. Cafodd £1.030 miliwn o'r cronfeydd wrth gefn eu tynnu i lawr yn ystod y flwyddyn.

29. Cronfeydd wrth Gefn Annefnyddiadwy

Mae'r nodiadau a ganlyn yn rhoi manylion Cronfeydd wrth Gefn Annefnyddiadwy'r Cyngor:-

a) Gronfa Ailbrisio wrth Gefn (RR)

Mae'r Gronfa Ailbrisio yn cynnwys yr enillion a wnaed gan y Cyngor sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth Eiddo, Offer a Chyfarpar y Cyngor. Gostyngir y balans pan fydd asedau sydd wedi crynhoi enillion:

- yn cael eu hailbrisio i lawr neu eu hamharu, gan golli'r enillion;
- yn cael eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau, gan golli'r enillion drwy ddibrisiant; neu
- yn cael eu gwaredu, gan wireddu'r enillion.

Dim ond enillion sydd wedi'u cronni drwy ailbrisiadau ers 1 Ebrill 2007 a geir yn y Gronfa Ailbrisio. Cyflwynwyd y gronfa yn 2007-08. Mae'r enillion cronedig a gododd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cydgrynhoi yn y balans ar y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2018-19			2019-20	
£'000	£'000		£'000	£'000
	126,378	Balans ar 1 Ebrill		149,553
(32)		Blwyddyn flaenorol adj		
33,337		Ailbrisio Asedau i fyny	5,277	
(5,605)		Ailbrisio Asedau i lawr ac Amhariadau Colledion nas codwyd ar y Gwarged/Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(4,476)	
	27,700	Gwarged neu ddiffyg ar ailbrisio asedau anghyfredol nas gosodwyd ar y Gwarged neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau		801
(3,755)		Y gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol	(4,566)	
(770)		Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a sgrapiwyd	(402)	
	(4,525)	Swm a ysgrifennwyd i ffwrdd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf		(4,968)
	149,553	Balans ar 31 Mawrth		145,386

b) Y Gronfa Pensiynau wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n codi yn sgil y gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddion ôl-gyflogaeth ac ar gyfer buddion cyllid a hynny yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn cyfrif buddion ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r buddion gael eu hennill gan y gweithwyr sy'n cronni blyneddodd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, newid yn y rhagdybiaethau a'r enillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Er hynny, mae'r trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r buddion a enillir gael eu hariannu wrth i'r Cyngor wneud cyfraniadau cyflogwr at y cronfeydd pensiwn neu wrth iddo dalu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt yn y pen draw. Gan hynny mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos cryn ddiffyg yn y buddion a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i'w talu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod cyllid wedi'i neilltuo erbyn y bydd y buddion i'w talu.

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(268,620)	Balans ar 1 Ebrill	(263,510)
26,320	Enillion neu golledion actiwaraid ar asedau a rhwymedigaethau pensiwn	(7,300)
(38,650)	Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â Buddion Ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y	(35,850)
17,440	Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant Cyfraniadau Pensiwn y Cyflogwr a Thaliadau Uniongyrchol i Bensiynwyr yn Daladwy yn y Flwyddyn	17,470
(263,510)	Balans ar 31 Mawrth	(289,190)

c) Cyfrif Addasu Cyfalaf (CAA)

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n codi yn sgil y gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu'r broses o gaffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Mae'r cyfrif yn cael ei ddebydu am gost caffael, adeiladu neu wella wrth i ddibrisiant, colledion amharu ac amorteiddiadau gael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gan gysoni o'r Gronfa Ailbrisio er mwyn trosi ffigurau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredydu â'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi.

Mae'r cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisio a gronnwyd ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y cafodd y Gronfa Ailbrisio ei chreu i gadw enillion o'r fath.

2018-19			2019-20	
£'000	£'000		£'000	£'000
	194,640	Balans ar 1 Ebrill		213,123
		Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr:		
(18,964)		Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau anghyfredol	(18,218)	
14,502		Colledion ailbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,797)	
(2,031)		Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud Symiau eraill gan gynnwys Taliadau Morgais	(618)	
		Symiau'r asedau anghyfredol a ysgrifennwyd i fwrdd wrth eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o'r enilliad/colled wrth eu gwaredu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	(738)	
(1,357)				
	(7,850)			(21,371)
	3,755	Symiau addasu a ysgrifennwyd allan i'r Gronfa Ailbriso		4,566
		Swm net a ysgrifennwyd allan o gost yr asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn		(16,805)
	(4,095)			
		Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:		
5,123		Defnydd y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf	240	
-		Buddion Ôl-gyflogaeth Eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-	
		Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant a ddefnyddiwyd ar gyfer cyllid cyfalaf	12,969	
8,300		Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddi cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	5,523	
4,958		Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	1,168	
3,922				
	22,303			19,900
		Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant		
	275			
	213,123	Balans ar 31 Mawrth		216,218

30. Rhwymedigaethau pensiynau, datgeliadau IAS 19

Yn rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn cyfrannu at gost buddion ar ôl ymddeol. Er na fydd y buddion hyn yn daladwy nes bod y gweithwyr yn ymddeol, mae gan y Cyngor ymrwymiad i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hyn) a'u datgelu ar yr adeg y mae'r gweithwyr yn ennill eu hawl yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor hwn yn cymryd rhan yng Nghronfa Bensiwn Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, sy'n cael ei gweinyddu o dan y Rheoliadau sy'n llywodraethu Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Cynllun buddion diffiniedig yw hwn, sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, yn ôl cyfradd a bennir gan Actiwari'r Gronfa ar sail prisiadau actiwaraid bob tair blynedd, gan anelu at gydbwyso 100% o'r rhwymedigaethau pensiwn ag asedau buddsoddi. Cynhaliwyd y prisiad tair blynedd diwethaf yn 2019-20. Ceir rhagor o wybodaeth yn Adroddiad Blyneddol Cronfa Bensiwn CBS Rhondda Cynon Taf sydd ar gael ar gais gan y Cyfarwyddwr Cyllid, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, Bronwydd, Porth, Rhondda, Rhondda Cynon Taf.

<http://www.rctpensions.org.uk>

Trefniant budd diffiniedig heb ei gyllido yw unrhyw ddyfarniad buddion ar ôl ymddeol dewisol, ac o dan y trefniant hwn mae rhwymedigaethau'n cael eu cydnabod pan wneir y dyfarniad. Nid oes asedau buddsoddi'n cael eu cronni i dalu'r rhwymedigaethau pensiwn hyn, ac mae'n rhaid cynhyrchu arian parod i dalu'r taliadau pensiwn eu hunain pan fo'r rheiny'n ddyledus. Prif risgiau'r cynllun i'r Cyngor yw'r rhagdybiaethau ynghylch hirhoedledd, newidiadau statudol yn y cynllun, newidiadau strwythurol yn y cynllun (hynny yw tynnu'n ôl o'r cynllun ar raddfa fawr), newidiadau mewn chwyddiant, enillion bondiau, a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti sydd gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lleddfu i raddau gan y gofynion statudol bod rhaid codi'r symiau sy'n ofynnol o dan y statud o'r Gronfa yn unol â'r disgrifiad yn y nodyn ar y polisïau cyfrifyddu.

Mae'r Datgeliadau sy'n angenrheidiol ar gyfer 2019-20 yn cynnwys gwybodaeth a roddwyd gan weinyddwyr y pensiwn, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ac Aon Hewitt Associates Limited fel actiwari'r pensiwn.

Mae adroddiadau prisio diwedd blwyddyn a ddarperir i Gronfa Bensiwn RCT yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prisio perthnasol yn gysylltiedig â chronfeydd eiddo'r DU a reolir ar ran y gronfa bensiwn. Cyfanswm gwerth y buddsoddiadau hyn ar 31 Mawrth 2020 yw £ 209 miliwn, y gellir priodoli £ 36.8 miliwn (17.63%) i Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Dyfarniad McCloud

Ym mis Rhagfyr 2018, cadarnhaodd y Llys Apêl fod darpariaethau amddiffyn wrth bontio a oedd wedi'u cynnwys yng nghynlluniau pensiwn diwygiedig barnwrol ac ymladdwyr tân, a gyflwynwyd yn rhan o ddiwygiadau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus yn 2015, yn gyfystyr â gwahaniaethu uniongyrchol ar sail oedran, a'u bod felly'n anghyfreithlon. Ar 27 Mehefin 2019, gwrthododd yr Uchel Lys gais y Llywodraeth am hawl i apelio yn erbyn y penderfyniadau. Mae'r cyfrifiad o'r rhwymedigaeth yn ymgorffori effaith dyfarniad 'McCloud'.

Trafodiadau ynglŷn â Buddion ar ôl Ymddeol

Mae cost buddion ymddeol yn cael ei chydabod yn y gost a gofnodir ar gyfer gwasanaethau pan gânt eu hennill gan y gweithwyr, yn hytrach na phan delir y buddion yn y pen draw ar ffurf pensiynau. Er hynny, mae'r taliad y mae'n ofynnol ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor yn cael ei seilio ar yr arian parod sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost wirioneddol buddion ar ôl ymddeol yn cael ei gwrth-droi allan o Gronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ar y Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion a ganlyn wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac ym Malans Cronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ar y Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:-

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm	Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm
£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19	Cost y Gwasanaethau:	£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20
22.65	0.00	0.00	22.65	Cost y gwasanaethau'n cynnwys:	29.26	0.00	0.00	29.26
9.24	0.00	0.00	9.24	Cost y gwasanaeth cyfredol	0.47	0.00	0.00	0.47
0.00	0.00	0.00	0.00	Cost y gwasanaeth yn y gorffennol (enilliad)/colled o setliadau	0.00	0.00	0.00	0.00
				Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi:-				
6.47	0.19	0.10	6.76	Cost net y llogau	5.87	0.17	0.08	6.12
				Cyfanswm Taliadau Buddion Ôl- gyflogaeth i'r Gwarged neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau				
38.36	0.19	0.10	38.65		35.60	0.17	0.08	35.85
				Buddion Ôl-gyflogaeth Eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
(40.76)	0.00	0.00	(40.76)	<i>Ailfesuriadau'r rhwymedigaeth buddion diffiniedig net yn cynnwys:</i>	22.71	0.00	0.00	22.71
46.24	0.19	0.07	46.50	Enillion ar asedau'r cynllun (heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yng nghost net y llogau)	(16.85)	(0.06)	(0.01)	(16.92)
(32.89)	(0.33)	(0.20)	(33.42)	(Enillion)/colledion actiwaraid oherwydd newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(10.53)	(0.05)	0.00	(10.58)
1.33	0.02	0.01	1.36	(Enillion)/colledion actiwaraid oherwydd newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	12.14	(0.03)	(0.02)	12.09
				(Enillion)/colledion actiwaraid oherwydd rhwymedigaethau				
(26.08)	(0.12)	(0.12)	(26.32)	Cyfanswm taliadau'r Buddion Ôl- gyflogaeth i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	7.47	(0.14)	(0.03)	7.30
				Datganiad ar y Symudiadau yn y Cronfeydd:-				
(38.36)	(0.19)	(0.10)	(38.65)	Gwrthdroad y taliadau net a wnaed am fuddion ymddeol yn unol ag IAS 19	(35.60)	(0.17)	(0.08)	(35.85)
				Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor am bensiynau yn y flwyddyn:-				
16.58	0.48	0.38	17.44	Cyfraniadau'r Cyflogwr yn daladwy i'r cynllun	16.63	0.48	0.36	17.47
(30.34)	(0.48)	(0.38)	(31.20)	Buddion Ymddeol a dalwyd allan	(25.48)	(0.48)	(0.36)	(26.32)

Asedau Pensiynau a Rhwymedigaethau a Gynabyddir yn y Fantolen

Mae'r symiau a gynhwysir yn y Fantolen sy'n codi o rwymedigaeth y Cyngor mewn perthynas â'i gynllun buddion diffiniedig fel a ganlyn:-

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm		Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm
£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19		£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20
856.10	7.23	3.47	866.80	Gwerth presennol y rhwymedigaeth buddion diffiniedig	870.04	6.78	3.16	879.98
(603.29)	0.00	0.00	(603.29)	Gwerth teg Asedau'r Cynllun	(590.79)	0.00	0.00	(590.79)
252.81	7.23	3.47	263.51	Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r rhwymedigaeth buddion diffiniedig	279.25	6.78	3.16	289.19

Cysoni'r Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

£m 2018-19		£m 2019-20
557.45	Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	603.29
14.38	Incwm o logau ar yr asedau	14.43
	Enlliad/(colled) aifesuriadau:	
	Yr enillion ar asedau'r cynllun, heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yng	
40.76	nghost net y llogau	(22.71)
16.58	Cyfraniadau gan y Cyflogwr	16.63
4.46	Cyfraniadau gan yr Aelodau	4.63
(30.34)	Buddion Net a dalwyd allan	(25.48)
603.29	Balans ar 31 Mawrth	590.79

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig)

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm		Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Buddion LGPS heb eu Cyllido	Buddion Athrawon heb eu Cyllido	Cyfanswm
£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19	£m 2018-19		£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20	£m 2019-20
814.56	7.64	3.87	826.07	Balans agoriadol ar 1 Ebrill	856.10	7.23	3.47	866.80
22.65	0.00	0.00	22.65	Cost Bresennol y Gwasanaeth	29.26	0.00	0.00	29.26
20.85	0.19	0.10	21.14	Cost Llogau	20.3	0.17	0.08	20.55
4.46	0.00	0.00	4.46	Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	4.63	0.00	0.00	4.63
0.00	0.00	0.00	0.00	(Enillion) a cholledion aifesuriadau: Enillion/colledion actiwaraid yn codi o newidiadau yn y				0.00
46.24	0.19	0.07	46.50	rhagdybiaethau ariannol	(16.85)	(0.06)	(0.01)	-16.92
(32.89)	(0.33)	(0.20)	(33.42)	Enillion/colledion actiwaraid yn codi o newidiadau yn y	(10.53)	(0.05)	0.00	-10.58
1.33	0.02	0.01	1.36	rhagdybiaethau demograffig (Enillion)/colledion actiwaraid	12.14	(0.03)	(0.02)	12.09
9.24	0.00	0.00	9.24	oherwydd rhwymedigaethau				
(30.34)	(0.48)	(0.38)	(31.20)	Cost y Gwasanaeth yn y	0.47	0.00	0.00	0.47
				Gorffennol	(25.48)	(0.48)	(0.36)	-26.32
0.00	0.00	0.00	0.00	Buddion a dalwyd				
				Rhwymedigaethau a ddilëwyd ar	0.00	0.00	0.00	0.00
				setliadau				
856.1	7.23	3.47	866.8	Balans ar 31 Mawrth	870.04	6.78	3.16	879.98

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:

Gwerth Teg Asedau'r Cynllun 2018-19 £m	Rhaniad Asedau 2018-19 %		Gwerth Teg Asedau'r Cynllun 2019-20 £m	Rhaniad Asedau 2019-20 %
6.80	1.13	Arian Parod a Gwerthoedd Cyfwerth ag Arian Parod	5.04	0.85
		Offerynnau Ecwiti: <i>Yn ôl y math o ddiwydiant (Sector FTSE)</i>		
3.27	0.54	Olew a Nwy	1.86	0.31
7.92	1.31	Deunyddiau Sylfaenol	6.71	1.14
26.08	4.32	Diwydiannol	20.92	3.54
37.08	6.15	Nwyddau Defnyddwyr	14.02	2.37
10.02	1.66	Gofal Iechyd	10.71	1.81
0.00	0.00	Gwasanaethau Iechyd	25.21	4.27
0.67	0.11	Telathrebu	1.30	0.22
0.46	0.08	Cyfleustodau	0.00	0.00
24.21	4.01	Cyllid	19.55	3.31
8.29	1.37	Technoleg	10.71	1.81
285.68	47.35	Cyfryngau Buddsoddi Ecwiti Cyffredin	265.94	45.02
403.68	66.90	Is-gyfanswm ecwiti	376.93	63.81
		Bondiau: <i>Yn ôl sector</i>		
75.09	12.45	Corfforaethol	82.90	14.03
72.20	11.97	Llywodraeth	75.18	12.73
147.29	24.42	Is-gyfanswm bondiau	158.08	26.76
		Eiddo: <i>Yn ôl y math</i>		
7.24	1.20	Manwerthu	8.07	1.37
6.06	1.00	Swyddfeydd	6.75	1.14
13.43	2.23	Diwydiannol	14.97	2.53
18.80	3.12	Masnachol Arall	20.95	3.55
45.53	7.55	Is-gyfanswm eiddo	50.74	8.59
603.30	100.00	Cyfanswm yr asedau	590.79	100.00

Y Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae'r Rhwymedigaethau wedi'u hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio dull amcanestyniad credydau unedol, sy'n amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol, gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, lefelau cyflogau etc. Mae rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a rhwymedigaethau buddion dewisol wedi'u cyfrifo gan Aon Hewitt, cwmni annibynnol o actiwarïaid, yn unol ag IAS 19.

Dyma'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr Actiwari:

2018-19 % pa		2019-20 % pa
2.40	Cyfradd ddisgowntio	2.30
2.20	Cyfradd codiadau pensiwn	2.00
3.45	Cyfradd codiadau cyfloga	3.25
Years		Years
22.20	<i>Rhagdybiaethau marwolaeth:</i>	21.70
24.10	Hirhoedledd yn 65 i'r pensiynwyr presennol:-	24.00
23.89	Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol:-	22.70
25.90		25.50
	Dynion	
	Menywod	
	Dynion	
	Menywod	

Mae'r amcangyfrif o rwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiad o'r sensitifrwydd isod wedi'i bennu ar sail y siawns resymol bosibl y bydd y rhagdybiaethau'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd, gan ragdybio yn achos pob rhagdybiaeth bod y rhagdybiaeth a ddadansoddwyd yn newid tra bydd yr holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau hirhoedledd, er enghraifft, yn ragdybio y bydd disgwyliad oes dynion a menywod yn cynyddu neu'n gostwng. Yn ymarferol, nid yw hyn yn debygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gysylltiedig â hyn. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu'r cynllun, hynny yw ar sail actiwaraid gan ddefnyddio dull amcangyfrif credydau unedol. Nid yw'r dulliau na'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Cynnydd yn y rhagdybiaeth 2018-19	Gostyngiad yn y rhagdybiaeth 2018-19		Cynnydd yn y rhagdybiaeth 2019-20	Gostyngiad yn y rhagdybiaeth 2019-20
£m	£m		£m	£m
(15.60)	15.89	Cyfradd ddisgowntio rhwymedigaethau'r cynllun (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	(17.30)	17.66
3.19	(3.16)	Cyfradd cynnydd cyflogau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	1.80	(1.78)
12.68	(12.47)	Cyfradd cynyddu pensiynau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	16.68	(16.31)
27.68	(27.39)	Hirhoedledd (cynnydd neu ostyngiad o 1 flwyddyn)	27.86	(27.54)

Effaith ar Lifoedd Arian Parod y Cyngor

Mae natur ariannu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyflogwr a'i gyflogeion dalu cyfraniadau i mewn i'r gronfa, a gyfrifir ar lefel sydd wedi'i bwriadu i daro cydbwysedd rhwng y rhwymedigaethau pensiwn ac asedau buddsoddi. Bydd y gyfradd cyfraniad Cyflogwyr gyfredol i gyflawni lefel ariannu o 100% o rwymedigaethau'r cynllun yn cael ei hadolygu ar yr adeg hon. O ganlyniad, er bod diffyg (rhwymedigaeth) sylweddol rhwng y buddion a enillir gan gyflogeion blaenorol a chyfredol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i gwrdd â hwy, bydd y trefniadau'n sicrhau y bydd cyllid wedi cael ei neilltuo erbyn yr amser y telir y buddion.

Dyma gyfraniadau disgwylid y cyflogwr i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar gyfer y cyfnod cyfrifyddu sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2021:-

	2020-21 £m
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	34.51
Buddion LGPS heb eu Cyllido	0.15
Buddion Athrawon heb eu Cyllido	0.07
Cyfanswm	34.73

Hyd cyfartalog pwysol y rhwymedigaeth budd diffiniedig ar gyfer aelodau'r cynllun yw 20.1 mlynedd, sy'n gynydd o 1.7 mlynedd o'i gymharu â 2018-19.

Athrawon

Yn 2019-20, talodd y Cyngor £10.845 miliwn (£8.3 miliwn ar gyfer 2018-19) i'r Asiantaeth Pensiynau Athrawon ar gyfer costau pensiwn athrawon. Yn ogystal â hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn a ddyfarnwyd yn gysylltiedig â blynyddoedd ychwanegol, ynghyd â'r cynnydd cysylltiedig. Yn 2019-20, cyfanswm hyn oedd £0.402 miliwn (£0.420 miliwn ar gyfer 2018-19).

31. Datgeliadau mewn perthynas ag Offerynnau Ariannol**Categoriâu Offerynnau Ariannol**

Caiff y categorïau a ganlyn o offerynnau ariannol eu cario ar y Fantolen:

Asedau Ariannol

31 Mawrth 2019					31 Mawrth 2020			
Cyfredol		Ddim yn gyfredol			Cyfredol		Ddim yn gyfredol	
Buddsoddi adau £'000	Dyledwyr £'000	Buddsodd iadau £'000	Cyfanswm £'000		Buddsoddi adau £'000	Dyledwyr £'000	Buddsodd iadau £'000	Cyfanswm £'000
21,105	7,016	4,011	32,132	Cost Amorteiddiedig	28,743	8,118		36,860
21,105	7,016	4,011	32,132	Cyfanswm yr asedau ariannol	28,743	8,118	-	36,860
-	-	4,635	4,635	Asedau anariannol	-	-	4,635	4,635
21,105	7,016	8,646	36,767	Cyfanswm	28,743	8,118	4,635	41,495

Mae'r ffigur uchod ar gyfer buddsoddiadau cyfredol yn cynnwys incwm cronedig sy'n dderbyniadwy am fuddsoddiadau hirdymor, yn ogystal â llog byrdymor.

Mae'r ffigur dyledwyr £8.118m (2018-19: £7.016 miliwn) uchod yn gysylltiedig â dyledwyr drwy fasnach am nwyddau a gwasanaethau a gyflenwyd, ac wedi'i gynnwys yn y cyfanswm ar gyfer dyledwyr o £36.342 miliwn (2018-19: £32.300 miliwn) a geir ar y fantolen. Ceir mwy o wybodaeth am ddyledwyr yn nodyn 23.

Rhwymedigaethau Ariannol

31 Mawrth 2019					31 Mawrth 2020			
Cyfredol		Ddim yn gyfredol			Cyfredol		Ddim yn gyfredol	
Benthyciad au £'000	Credydwyd £'000	Benthycia dau a Rhwymedi gaethau Tymor Hir Eraill £'000	Cyfanswm £'000		Benthyciad au £'000	Credydwyd £'000	Benthycia dau a Rhwymedi gaethau Tymor Hir Eraill £'000	Cyfanswm £'000
(2,551)	(5,687)	(114,466)	(122,704)	Cost Amorteiddiedig	(915)	(6,337)	(113,848)	(121,100)
(2,551)	(5,687)	(114,466)	(122,704)	Cyfanswm	(915)	(6,337)	(113,848)	(121,100)

Mae'r ffigur benthyciadau cyfredol uchod yn cynnwys £0.278 miliwn o log cronedig sy'n daladwy am y flwyddyn.

Mae a wnelo'r ffigur credydwyd cyfredol o £6.337 miliwn (2018-19: £5.687 miliwn) a chredydwyd drwy fasnach am nwyddau a wasanaethau a dderbyniwyd o £5.883 miliwn (2018-19: £5.132 miliwn) a £0.454 miliwn (2018-19: £ 0.555 miliwn) o arian a ddelir gan y Cyngor ar ran trydydd partion ac wedi'i gynnwys yn y cyfanswm ar gyfer credydwyd o £34.533 miliwn (2018-19: £31.782 miliwn) ar y fantolen. Ceir mwy o wybodaeth yn gysylltiedig â chredydwyd yn nodyn 25.

Gwrthbwysio asedau a rhwymedigaethau ariannol

Caiff asedau a rhwymedigaethau ariannol eu gwrthbwysio y naill yn erbyn y llall lle bo gan y Cyngor hawl y gellir ei gorfodi yn gyfreithiol i wneud hynny, a'i fod yn bwriadu naill ai setlo ar sail net, neu wireddu'r ased a setlo'r rhwymedigaeth ar yr un pryd. Mae'r tabl isod yn dangos yr offerynnau hynny sydd wedi cael eu gwrthbwysio ar y fantolen.

31 Mawrth 2019 Asedua (Rhwymedig- aethau) Gros	Cydbwysio Asedau a Rhwymedigaethau Ariannol	31 Mawrth 2020 Asedua (Rhwymedig- aethau) Gros
1,859	Cyfrifon Banc mewn Credyd	1,936
1,859	Cyfanswm yr Asedau Ariaonnol	1,936
(1,982)	Gorddrafftiau Banc	(1,530)
(1,982)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	(1,530)
(123)	Sefyllfa Net ar y Fantolen	406

Incwm, treuliau, enillion a cholledion

Mae'r incwm, y treuliau, yr enillion a'r colledion a gydnabyddir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer offerynnau ariannol wedi'u dangos isod:

31 Mawrth 2019				31 Mawrth 2020		
Rhwymedi gaethau Ariannol Cost Amorteiddi edig	Asedau Ariannol Cost Amorteiddi edig	Cyfanswm		Rhwymedi gaethau Ariannol Cost Amorteiddi edig	Asedau Ariannol Cost Amorteiddi edig	Cyfanswm
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
5,910		5,910	Treuliau Llog	5,855	-	5,855
-	(1,012)	(1,012)	Incwm Buddsoddi a Llog Eraill Derbyniadwy	-	(1,099)	(1,099)
5,910	(1,012)	4,898	Net (ennill) / colled am y flwyddyn	5,855	(1,099)	4,756

Gwerthoedd Teg Asedau a Rhwymedigaethau Ariannol nad ydynt wedi'u mesur ar sail Gwerth Teg

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na rhwymedigaethau ariannol a gaiff eu cario ar sail gwerth teg. Ceir manylion y gwerthoedd teg a gyfrifwyd ar gyfer asedau a ddelir ar gost amorteiddiedig isod.

31 Mawrth 2019		Asedau Ariannol	31 Mawrth 2020	
Swm cario £'000	Gwerth Teg £'000		Swm cario £'000	Gwerth Teg £'000
		<i>Asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i hamorteiddio:</i>		
4,011	4,010	Buddsoddiadau tymor hir	-	-
4,011	4,010	Total interest revenue	-	-

Mae gwerth teg **Asedau Ariannol** yn is na'r swm cario gan fod y gyfradd llog ar fuddsoddiadau tebyg ar ddyddiad y fantolen yn uwch na'r hyn a gytunwyd pan wnaed y buddsoddiad gwreiddiol. Cyfrifir gwerth teg asedau ariannol drwy ddefnyddio mewnbynnau arsylladwy eraill o bwys (Lefel 2), sef cyfraddau llog ar gyfer offerynnau tebyg.

31 Mawrth 2019		Rhwymedigaethau Ariannol	31 Mawrth 2020	
Swm cario £'000	Gwerth Teg £'000		Swm cario £'000	Gwerth Teg £'000
		<i>Rhwymedigaethau ariannol a ddelir am gost amorteiddiedig:</i>		
(77,617)	(110,769)	PWLB	(77,617)	(111,997)
(19,795)	(31,507)	LOBOs	(19,784)	(31,299)
		PFI a rhwymedigaethau tymor hir		
(17,054)	(25,391)	eraill	(16,447)	(22,813)
(114,466)	(167,667)	Total	(113,848)	(166,109)

Mae gwerth teg **Rhwymedigaethau Ariannol** yn uwch na'r swm cario gan fod portffolio'r Cyngor o fenthyciadau yn cynnwys nifer o fenthyciadau lle bo'r gyfradd llog daladwy yn uwch na'r prif gyfraddau ar ddyddiad y Fantolen.

Cyfrifir gwerth teg rhwymedigaethau drwy ddefnyddio mewnbynnau arsylladwy eraill o bwys (Lefel 2), fel a ganlyn:

- PWLB - Y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus - cyfraddau'r farchnad ar gyfer benthyciadau awdurdodau lleol a chanddynt yr un cyfnod aeddfedu yn weddill ar ddyddiad y Fantolen
- LOBO - Dewis Rhoddwr Benthyciadau, Dewis y Benthyciwr - wedi'i gynyddu yn ôl gwerth yr opsiynau sydd wedi'u hymgorffori. Mae dewisiadau'r rhoddwr benthyciadau i gynnig codi'r gyfradd llog ar y benthyciad wedi'u prisio'n unol â model priodol ar gyfer cyfnewidiadau dileadwy Bermuda. Mae pris dewisiadau digwyddiadol y benthyciwr o ran derbyn y gyfradd uwch ynteu ad-dalu'r benthyciad wedi'i osod ar sero, ar y rhagdybiaeth mai dim ond pan fydd cyfraddau'r farchnad wedi codi uwchlaw'r gyfradd llog yn y contract y bydd rhoddwr y benthyciad yn arfer ei ddewisiadau.
- Rhwymedigaethau ariannol eraill - llifoedd arian parod cytundebol gostyngol am yr elw bond corfforaethol gradd AA priodol.

Natur a maint y risgiau sy'n deillio o Offerynnau Ariannol

Oherwydd ei weithgareddau, mae'r Cyngor yn dod i gysylltiad ag amrywiaeth o risgiau ariannol, gan gynnwys:

- **Risg credyd** - y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor;
- **Risg hylifedd** - y posibilrwydd na fydd gan y Cyngor arian ar gael i fodloni ei rwymedigaethau talu;
- **Risg y farchnad** - y posibilrwydd y gallai'r Cyngor wynebu colled ariannol nas cynlluniwyd ar ei chyfer yn sgil newidiadau i fesuriadau fel symudiadau cyfraddau llog.

Mae strategaeth rheoli risg gyffredinol y Cyngor wedi'i chymeradwyo gan y Cyngor a'i nodi yn ei Strategaeth Rheoli Trysorlys flynyddol. Mae'r Strategaeth yn nodi'r paramedrau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag offerynnau ariannol. Mae hyn yn cynnwys meysydd penodol fel risg cyfradd llog, risg credyd a buddsoddi arian sydd dros ben.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn codi o adneuo'n gyda banciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â chysylltiadau credyd â chwsmeriaid y Cyngor. Caiff y risg ei lleihau i'r eithaf trwy'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol sydd wedi'i chynnwys yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, sydd ar gael ar wefan y Cyngor trwy Eitem 10 ar agenda'r Cyngor – Strategaethau Rheoli Trysorlys a Chyfalaf 2019-20 [yma](#).

Mae arferion rheoli risg credyd y Cyngor wedi'u nodi yn y Strategaeth Fuddsoddi. Wrth benderfynu a yw'r risg credyd yn gysylltiedig ag offerynnau ariannol wedi cynyddu ers iddynt gael eu cydnabod yn wreiddiol, mae'r Cyngor wedi adolygu teilyngdod credyd ei fuddsoddiadau ac wedi casglu na chafwyd unrhyw gynnydd o bwys i'w risg credyd.

Prif amcan y Cyngor yw rhoi'r flaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd cyn ystyried arenillion. Caiff terfynau gwrthbartïon eu hadolygu'n gyson a lle bo amodau'r farchnad yn mynnu, gostyngwyd y terfynau hynny. Ni chafwyd unrhyw newidiadau yn ystod y flwyddyn a oedd yn golygu bod angen i'r Cyngor ystyried cynnydd mewn risg credyd yn gysylltiedig ag unrhyw fuddsoddiadau.

Amlygiad risg credyd

Ar 31 Mawrth 2020, roedd gan y Cyngor yr amlygiad a ganlyn i risg credyd. Roedd £21.079 miliwn o'r £30.094 miliwn o fuddsoddiadau a oedd yn weddill ar 31 Mawrth 2020 wedi'u buddsoddi gydag Awdurdodau Lleol eraill, lle nad oes angen neilltuo ar gyfer colledion disgwylidig. Ar gyfer yr asedau ariannol hynny lle gellir cyfrifo colledion credyd disgwylidig dros gyfnod o 12 mis, y golled credyd a gyfrifwyd yw £6,657. Cyfrifwyd y swm hwn drwy gyfeirio at ddata diodyn o'r gorffennol a gyhoeddwyd gan asiantaethau statws credyd, yn unol â chyngor ein Cynghorwyr Rheoli Trysorlys. Gan mai swm bychan yw'r golled credyd ddisgwylidig, ni chafodd unrhyw addasiadau eu cynnwys ar gyfer hynny yn y cyfrifon.

	Sgôr risg credyd (fel y'i defnyddir gan y Cyngor)	Swm cario gros £'000
Colledion credyd disgwylidig 12 mis	AA+ (2,000) AA- (2,008) A+ (3,000) A (2,006)	
Ymagwedd symlach	Awdurdodau Lleol - Unrated	(21,079)
TOTAL		(30,093)

Nid yw'r Cyngor yn caniatáu credyd i'w gwsmeriaid (dyledwyr drwy fasnach) fel rheol, felly mae'r holl ddyledwyr drwy fasnach wedi'u cydnabod yn ddyledwyr byrdymor, ond mae balans o £3.696 miliwn o ddyledion wedi mynd heibio'r dyddiad talu. Nid yw'r rhain wedi'u cynnwys yn y tabl risg credyd uchod.

Risg Hylifedd

Mae'r Cyngor yn rheoli ei risg hylifedd trwy ei reolaeth ar lifoedd arian i sicrhau bod arian parod ar gael pan fo angen. Mae ganddo fynediad rhwydd at gyfrifon adneuo mynediad di-oed, cyfleusterau gorddrafft a benthyciadau gan y Marchnadoedd Arian neu awdurdodau lleol eraill i ddiwallu unrhyw anghenion llif arian o ddydd i ddydd. Hefyd, gall y Cyngor gael mynediad at fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb), er bod y cyfraddau wedi cynyddu 1% ym mis Hydref 2019, gan wneud hwn yn opsiwn benthycia llai ffafriol. Mae'r Cyngor yn trefnu benthyciadau a buddsoddiadau am gyfnod penodedig gydag ystod o ddyddiadau aeddfedu o fewn y fframwaith a'r dangosyddion a gymeradwyir bob blwyddyn. Nid oes risg ganfyddedig na fydd y Cyngor yn gallu codi cyllid i gyflawni ei ymrwymadau, yn lle hynny mae'r risg yn ymwneud ag ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg pan fo cyfraddau llog yn anffafriol. Mae'r Cyngor yn pennu terfynau ar strwythur aeddfedu benthyciadau cyfradd benodedig fel nad oes mwy na 50% o fenthyciadau'n mynd i fod yn aeddfedu mewn unrhyw flwyddyn unigol trwy gynllunio benthyciadau newydd a gymerir yn ofalus a (lle mae'n fuddiol gwneud hynny) gan wneud ad-daliadau cynnar. Mae'r dadansoddiad aeddfedu o rwymedigaethau ariannol fel a ganlyn:

31 Mawrth 2019 £'000	Dadansoddiad Aeddfedrwydd Rhwymedigaethau Ariannol	31 Mawrth 2020 £'000
(11,314)	Llai na blwyddyn	(8,181)
(891)	Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	(995)
(3,092)	Rhwng dwy flynedd a phump	(3,248)
(19,410)	Rhwng pum mlynedd a deg	(26,582)
(29,888)	Mwy na deng mlynedd	(21,800)
(41,390)	Mwy nag 20 mlynedd	(41,389)
(19,795)	Dyddiad ansicr*	(19,784)
(125,780)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	(121,979)

*Mae hyn yn cyfeirio at fenthyciadau Dewis Rhoddwr Benthyciadau, Dewis y Benthyciwr (LOBO) y gellir eu hailamserlennu cyn eu dyddiad aeddfedrwydd yn 2054. Fodd bynnag, nid yw'r Cyngor yn rhagweld y bydd hynny'n digwydd oherwydd y cyfraddau llog isel a geir ar hyn o bryd.

Disgwylir i'r holl symiau taladwy masnach a'r symiau taladwy eraill gael eu talu mewn llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad

Mae gan y Cyngor amlygiad i'r risg o golled ariannol bosibl yn sgil newidiadau i fesuriadau fel symudiadau cyfradd llog, prisiau'r farchnad neu gyfraddau cyfnewid arian tramor.

Risg Cyfradd Llog

Mae gan y Cyngor amlygiad i risg symudiadau cyfradd llog yn gysylltiedig â'i fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae effaith symudiadau mewn cyfradd llog ar y Cyngor yn gymhleth. Er enghraifft, gallai cynnydd mewn cyfraddau llog greu'r effeithiau canlynol:

- benthyciadau ar gyfraddau amrywiol - bydd y gyfradd llog a godir ar y Warged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn codi
- benthyciadau ar gyfraddau sefydlog - mae'r gyfradd sefydlog yn amddiffyn y Cyngor rhag taliadau llog uwch gan y byddai benthyciad cyfatebol bellach yn costio mwy. Bydd gwerth teg y benthyciad (y rhwymedigaeth) yn gostwng
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol - bydd yr incwm llog a gaiff ei gredydu i'r Warged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn codi
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog - mae'r gyfradd sefydlog yn atal y Cyngor rhag derbyn incwm buddsoddi uwch o'r un prifswm a fuddsoddwyd. Bydd gwerth teg yr ased yn gostwng

Ni chaiff benthyciadau eu cario ar sail eu gwerth teg, felly ni fyddai enillion na cholledion enwol ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Warged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau nac ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau i'r llog sy'n daladwy ac sy'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu cyfeirio i'r Warged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Mae'r Cyngor yn monitro cyfraddau llog y farchnad a rhagolygon cyfraddau llog o fewn y flwyddyn er mwyn addasu ei amlygiad yn briodol, fel bo modd darparu ar gyfer unrhyw newidiadau andwyol. Er enghraifft, yn ystod cyfnodau pan fo cyfraddau llog yn gostwng, a lle bo amgylchiadau economaidd yn peri bod hynny'n ffafriol, mae'n bosibl y bydd benthyciadau cyfradd sefydlog yn cael eu had-dalu'n fuan i gyfyngu ar amlygiad i golledion. Yn ôl y strategaeth hon, ar 31 Mawrth 2019, pe bai cyfraddau llog wedi newid 1% a'r holl ffactorau eraill amrywiol wedi aros yn gyson, dyma fyddai'r effaith ariannol yn fras:

	Amcangyfrif £'000 + 1%	Amcangyfrif £'000 -1%
Llog yn daladwy ar fenthyciadau cyfradd amrywiol	133	-
Llog yn dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(212)	212
Yr Effaith ar y Gwarged neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(79)	212

Nid yw'r ffigurau ar gyfer effaith fras gostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog ar gyfer benthyca yr un peth â'r ffigurau ar gyfer y cynnydd o 1% (ond wedi'u gwrthdroi) gan mai benthyciadau LOBO yw ein benthyciadau cyfradd sefydlog, lle tybir na fyddai'r rhoddwr benthyciadau yn arfer ei ddewis pe bai cyfraddau llog yn gostwng.

Risg pris

Gan nad yw'r Cyngor wedi buddsoddi mewn offerynnau sy'n agored i risg pris, fel tystysgrifau adneuo a Bondiau'r Llywodraeth gan y banc, nid yw'n agored i risg pris.

Risg Cyfnewid Arian Tramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na rhwymedigaethau wedi'u pennu mewn arian tramor, felly nid oes ganddo unrhyw amlygiad i golledion sy'n deillio o symudiadau mewn cyfraddau llog.

Trosglwyddo i IFRS9 Offerynnau Ariannol

Mabwysiadodd y Cyngor safon cyfrifyddu IFRS9 Offerynnau Ariannol, a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2018. Mae'r prif newidiadau yn cynnwys ailddosbarthu ac ail-fesur asedau ariannol, a chydabod amhariadau ar asedau ariannol yn gynharach.

Oherwydd natur offerynnau ariannol y Cyngor, ni chafwyd unrhyw newidiadau i fantolen y Cyngor wrth drosglwyddo.

32. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Lle mae digwyddiad neu wybodaeth yn codi ar ôl y cyfnod adrodd (h.y. ar ôl 31 Mawrth 2020) sy'n ymwneud ag amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2020, byddai rhai ffigurau penodol yn y datganiadau ariannol yn cael eu haddasu pe bai angen, ym mhob ffordd berthnasol, er mwyn adlewyrchu effaith y digwyddiad neu'r wybodaeth. Er na fu unrhyw ddigwyddiadau o'r fath ar ôl 31 Mawrth 2020 y bu'n ofynnol gwneud addasiad ar eu cyfer, mae un digwyddiad nad yw'n ofynnol addasu ar ei gyfer y mae angen adrodd arno.

O ran Dyfarniad McCloud y cyfeirir ato yn nodyn 30, ar 16 Gorffennaf 2020 fe gyhoeddodd y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol a Thrysorlys EM ddogfennau ymgynghori a oedd yn ceisio barn ynglŷn â rhwymedi arfaethedig ar gyfer achos pensiwn McCloud. Mae'r ymgynghoriad, sy'n cau ar 8 Hydref 2020, yn ceisio barn ynglŷn â chynigion a fyddai'n estyn trefniadau diogelu tanategol statudol y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i aelodau iau o'r cynllun.

33. Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn codi lle mae digwyddiad wedi bod sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor na fydd ei bodolaeth ond yn cael ei chadarnhau os bydd digwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor yn dod yn ffaith neu fel arall. Ar 31 Mawrth 2020 roedd y Cyngor wedi cael ei wneud yn ymwybodol o faterion ynglŷn â safon gwaith a wnaed gan gontractwr sydd bellach yn ansolfent. Ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn y cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r Datganiad Llif Arian Parod

34. Addasiadau ar gyfer Symudiadau heblaw Arian Parod

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(4,463)	Dibrisiant ac Amhariadau ar Asedau	(20,015)
5,067	Symudiad yn y Stoc, Dyledwyr a Chredydwy	1,852
(21,210)	Addasiadau'r Gronfa Bensiwn	(18,380)
(2,034)	Darpariaethau	1,251
(2,159)	Gwaredu asedau anghyfredol	(1,141)
275.00	Newidiadau yng Ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	0
(24,524)	Addasiadau i'r diffyg net ar y ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau heblaw arian parod	(36,433)

35. Gweithgareddau gweithredu

Mae'r llifioedd arian parod ar gyfer gweithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:-

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(9,577)	Llif Arian Parod ar Weithgareddau Refeniw	(16,662)
4,549	Llogau a dalwyd	6,228
1,360	Elfen log prydles ariannol a thaliadau rhent PFI	1,305
(1,040)	Llogau a dderbyniwyd	(1,069)
(4,708)	Llifoedd Arian Parod Net o Weithgareddau Gweithredu	(10,198)

36. Gweithgareddau buddsoddi

Mae'r llifioedd arian parod ar gyfer gweithgareddau buddsoddi yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:-

2018-19 £'000		2019-20 £'000
21,477	Prynu Eiddo, Peiriannau ac Eiddo ac Eiddo Buddsoddi	18,975
(5,028)	Prynu / (Enillion) o Fuddsoddiadau Hirdymor a Byrdymor	1,031
(1,884)	Enillion o werthu Eiddo, Peiriannau ac Offer ac Eiddo Buddsoddi	(925)
14,565	Llifoedd Arian Parod Net o weithgareddau Buddsoddi	19,081

37. Gweithgareddau cyllido

Mae'r llifioedd arian parod ar gyfer gweithgareddau cyllido yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:-

2018-19 £'000		2019-20 £'000
(2,920)	Derbyniadau arian parod o fenthyciadau byrdymor a hirdymor	1,647
(10,900)	Derbyniadau Eraill o weithgareddau cyllido	(13,125)
3,000	Ad-daliadau benthyrciadau byrdymor a hirdymor	-
(10,820)	Llifoedd Arian Parod Net o weithgareddau Cyllido	(11,478)

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Adroddiad yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr ar y gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-Bont ar Ogwr yn cynnwys y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad o Lif Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu sylweddol.

Y fframwaith adrodd ariannol o ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau hyn yw cyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19 ar sail Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRSs).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr ar 31 Mawrth 2020 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (DU)). Ceir disgrifiad manylach o fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn yr adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio'r datganiadau ariannol o fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr, yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf i wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwy'n credu bod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ffurfio sylfaen i fy marn.

Pwyslais mater

Tynnaf sylw at Nodyn 30 o'r datganiadau ariannol, sy'n disgrifio effaith ansicrwydd perthnasol a ddatgelwyd mewn adroddiad rheolwr cronfa bensiwn yn eu hadroddiad prisio diwedd blwyddyn ar gyfer cronfa eiddo'r DU y maent yn ei rheoli ar ran Cronfa Bensiwn Taf Rhondda Cynon. Mae'r Cyngor wedi datgelu'r ansicrwydd perthnasol hwn ac nid yw fy marn archwilio wedi'i haddasu mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd ynghylch y materion canlynol y mae'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn ei gwneud yn ofynnol imi adrodd arnynt pan:

- nad yw'n briodol cyfrifyddu ar sail busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol; neu

- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd sylweddol a nodwyd a all beri amheuaeth arwyddocaol ynghylch gallu Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr i barhau i fabwysiadu sail busnes gweithredol wrth gyfrifyddu am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodwyd y datganiadau ariannol i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad a'r cyfrifon blyneddol. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blyneddol ac eithrio'r datganiadau ariannol ac y mae fy archwilyr yn adrodd arni. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cynnwys yr wybodaeth arall, ac oni nodir fel arall yn eglur yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arni.

O ran fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen yr wybodaeth arall i nodi anghysondebau sylweddol â'r datganiadau ariannol sydd wedi'u harchwilio, a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir ar sail yr wybodaeth a roddwyd imi wrth gynnal yr archwiliad, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth honno. Os byddaf yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau sylweddol, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn, i sail y gwaith a wnaed yn ystid fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn berthnasol iddi yn gyson â'r datganiadau ariannol, ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn berthnasol iddi yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â'r canllawiau hyn.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yn sgil yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth o Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau sylweddol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynghylch y materion canlynol yr wyf yn adrodd arnynt os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu wedi'u cadw'n ddigonol;
- nid yw'r datganiadua ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Rwyf yn ardystio fy mod i wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol o ran y datganiadau ariannol

Fel y caiff ei esbonio yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 14, cyfrifoldeb y swyddog ariannol cyfrifol yw paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, a chyfrifoldeb y swyddog cyfrifol hefyd yw'r rheolaeth fewnol y mae'n penderfynu y mae ei angen i allu paratoi datganiadau o gyfrifon heb unrhyw gamddatganiad sylweddol, boed drwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, cyfrifoldeb y swyddog ariannol cyfrifol yw asesu gallu Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a chyfrifyddu ar sail busnes gweithredol oni phennir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd rhag camddatganiad sylweddol, boed drwy dwyll neu gamgymeriad, a chyflwyno adroddiad yr archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad sydd wedi'i gynnal yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) bob amser yn canfod camddatganiad sylweddol pan fo'n bresennol. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu gamgymeriad ac ystyrir eu bod yn sylweddol os gellid disgwyl iddynt, yn unigol neu'n gyfunol, ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd y mae defnyddwyr yn eu gwneud ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad manylach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer yr archwiliad o'r datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o fy adroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

14 Medi 2020

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae Archwilydd Cyffredinol wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rhagair

“Un Cyngor, yn gweithio gyda’n gilydd i wella bywydau”

Dyma weledigaeth y Cyngor a nodir yn y [Cynllun Corfforaethol](#) ar gyfer 2018-2022 a adolygwyd ar gyfer 2020-21, sydd hefyd yn nodi beth yw ein Hamcanion Llesiant fel ein bod, ymhlith yr holl gymhlethdod o ran mwy o alw a llai o adnoddau’n gallu cadw ffocws clir ar yr hyn sydd wir yn bwysig i’n cymunedau.

Mae arnom eisiau cyfrannu at le y mae pobl wrth eu bodd yn byw, yn gweithio, yn astudio ac yn cynnal busnes ynddo, lle mae gan bobl y sgiliau a’r cymwysterau y mae eu hangen arnynt i wella’u cyfleoedd bywyd, mwynhau iechyd da ac ymdeimlad o les ac annibyniaeth.

Mae angen sicrhau bod gan ein cymunedau a’r rhai sy’n defnyddio ein gwasanaethau ac yn talu amdanynt, y rhai sy’n darparu ein gwasanaethau a’n partneriaid a chyflenwyr hyder yn ein trefniadau llywodraethu. Rhaid iddynt fod wedi’u sicrhau bod ein gwasanaethau’n cael eu darparu’n effeithiol ac yn effeithlon ac yn cael eu darparu’n gyson, bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu ac y rhoddir cyfrif yn briodol amdano; a bod penderfyniadau’n cael eu gwneud mewn modd tryloyw a chyfreithlon. Mae hyn yn arbennig o wir o ystyried yr heriau a wynebwr gan bawb ohonom yn ystod pandemig byd-eang y Coronafeirws sydd wedi effeithio ar bawb a phob busnes ledled y fwrdeistref sirol. Mae mesurau ychwanegol wedi cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod y Cyngor yn cynnal trefniadau llywodraethu priodol trwy’r digwyddiad digynsail hwn.

Mae dyletswydd ar y Cyngor hefyd i bennu amcanion llesiant dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni swyddogaethau o ran effeithiolrwydd strategol, ansawdd gwasanaethau, argaeledd gwasanaethau, tegwch, cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ac arloesi.

Mae ein trefniadau llywodraethu’n gweithredu’n effeithiol i gynorthwyo’r Cyngor i gwrdd â’i heriau a’i gyfrifoldebau, ac maent wedi parhau i wneud hynny yn y cyfnod ansicr ar hyn o bryd. Mae gwelliannau’n cael eu gwneud yn parhaus ac mae cyfleoedd i wneud hynny wrth edrych tua’r dyfodol wedi cael eu hadnabod. Bydd y rhain yn cael eu monitro yn ystod 2020-21 i sicrhau bod gwelliannau angenrheidiol yn cael eu gwneud.

Mark Shepherd
Prif Weithredwr

Y Cyngor Huw David
Arweinydd y

Adfywio Maes Dwnrhefn

Beth yw Llywodraethu Corfforaethol?

Mae llywodraethu corfforaethol yn cwmpasu'r systemau, prosesau, diwylliant a gwerthoedd y caiff y Cyngor ei gyfarwyddo a'i reoli, ei arwain a'i ddwyn i gyfrif yn unol â hwy, a sut y mae'n ymgysylltu â rhanddeiliaid. Mae a wnelo hefyd â'r ffordd y mae Cyngorwyr a chyflogaion yn meddwl ac yn gweithredu.

Mae'r Fframwaith Llywodraethu'n galluogi'r Cyngor i fonitro'r modd y cyflawnir ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost-effeithiol.

Yr hyn y mae'r Datganiad hwn yn ei ddweud wrthyh

Mae'r Datganiad hwn yn disgrifio i ba raddau y mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i God Llywodraethu Corfforaethol a gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiadau) 2018, am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020.

Mae hefyd yn nodi sut y mae'r Cyngor wedi ymateb i faterion llywodraethu a adnabwyd yn ystod 2018-19 a chymau gweithredu sydd i'w cymryd yn ystod 2020-21 yn dilyn adolygiad blynyddol o'r Fframwaith Llywodraethu yn ystod 2019-20.

Mae'r Datganiad wedi cael ei baratoi yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd yn 2016: [‘Delivering Good Governance in Local Government Framework’](#) a gynhyrchwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch Reolwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE)

Cyfrifoldebau Llywodraethu'r Cyngor

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, y rhoddir cyfrif priodol amdano a'i fod yn cael ei ddefnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Mae dyletswydd arno hefyd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni ei swyddogaethau o ran effeithiolrwydd strategol, ansawdd gwasanaethau, argaeledd gwasanaethau, tegwch, cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ac arloesi¹.

Rhaid i'r Cyngor ystyried effaith tymor hwy unrhyw benderfyniadau y mae'n eu gwneud, a dylai gydweithio gyda chyrff cyhoeddus eraill i wella llesiant yng Nghymru.²

Fel corff cyhoeddus rhaid i'r Cyngor sicrhau ei fod yn cyflawni deilliannau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy fel ffocws allweddol i'w broses a strwythurau llywodraethu. Cyflawnir hyn trwy:

- ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a pharchu rheolaeth y gyfraith
- sicrhau ei fod yn agored ac yn ymgysylltu mewn modd cynhwysfawr â rhanddeiliaid

Mae Cod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor yn nodi ei ymrwymiad i sicrhau bod system lywodraethu gadarn yn ei lle a'i gyfrifoldeb am hynny. Mae'r [Cod](#) a'r [atodlen lywodraethu](#) ar wefan y Cyngor neu gellir eu cael gan y Swyddog Adran 151.

Mae Cod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor yn nodi saith egwyddor llywodraethu da yn unol â Chod CIPFA.

Cod Llywodraethu Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (2017)	
Mae Egwyddorion Llywodraethu'r Cyngor yn seiliedig ar y canlynol:	
A	Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a pharchu rheolaeth y gyfraith
B	Sicrhau ei fod yn agored ac yn ymgysylltu mewn modd cynhwysfawr â rhanddeiliaid
C	Diffinio canlyniadau o ran manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
D	Pennu'r ymyriadau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau bwriadedig yn y ffordd orau bosibl
E	Datblygu capasiti'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo
F	Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth gref ar arian cyhoeddus
G	Gweithredu arfer da mewn tryloywder, adrodd, ac archwilio i gyflawni atebolrwydd effeithiol

¹ Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009

² Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

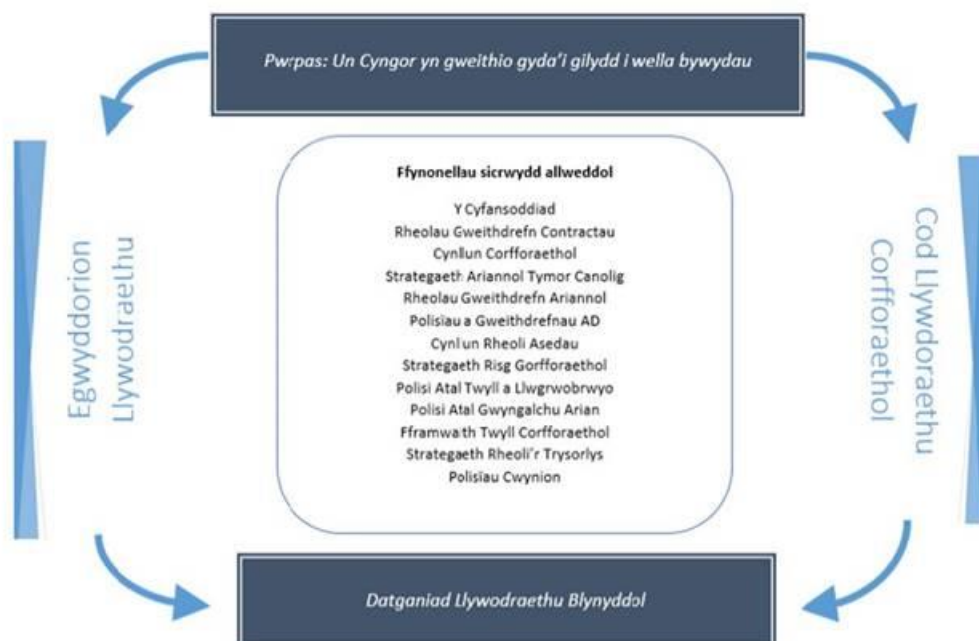
Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu'n cwmpasu'r systemau, prosesau a gwerthoedd y caiff y Cyngor ei gyfarwyddo a'i reoli yn unol â hwy, a'r modd y mae'n atebol i'r gymuned leol, yn ymgysylltu â hi ac yn ei harwain. Mae'n galluogi'r Cyngor i fonitro'r modd y cyflawnir ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost-effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan arwyddocaol o'r fframwaith hwnnw ac mae wedi'i bwriadu i wneud defnydd priodol o arian cyhoeddus ac osgoi ei golli. Mae hefyd o gymorth i reoli'r risg o fethiant i gyflawni polisiau, cyrraedd nodau a chyflawni amcanion. Nid yw'n dileu'r risg i gyd; mae'r system rheolaeth fewnol wedi'i bwriadu i adnabod a blaenoriaethu risgiau, gwerthuso'r tebygolrwydd y bydd y risgiau hynny'n dod yn ffaith a rheoli eu heffaith.

Er mwyn adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, darperir sicrwydd ar gyfer y Pwyllgor Archwilio, Pwyllgorau Craffu, y Cyngor, y Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol fel y bo'n briodol a chaiff ei herio ganddynt. Hefyd, mae'r Swyddog Adran 151 yn hyrwyddo ac yn cyflawni rheolaeth ariannol dda ac mae'r Swyddog Monitro'n hyrwyddo ac yn cyflawni sicrwydd cyfreithiol a moesegol.

Caiff rhai o'r elfennau allweddol o'r fframwaith llywodraethu eu hamlygu isod.

Yn fwy eang, fel rhan o'i drefniadau partneriaeth a chydweithio, mae'r Cyngor yn rhan o drefniadau llywodraethu allanol pwrpasol a ysgogir gan y gwahanol drefniadau partneriaeth a chyflawni sy'n bodoli. Mae enghreifftiau o'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Mae'r Cyngor yn un o ddeg Cyngor sy'n cyflawni Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (BDdPRC), sydd â swyddogaeth Graffu a Chabinet ar y cyd i sicrhau trefniadau llywodraethu o ran ei rhoi ar waith. Nod BDdPRC yw gwella ffyniant economaidd, rhagolygon swyddi a gwella cysylltedd digidol a thrafnidiaeth ac mae'n fuddsoddiad sylweddol yn economi De Cymru. Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i gyfrannu at gyflawni'r amcanion hyn ledled y rhanbarth i sicrhau bod y gymuned a busnesau yn y Fwrdeistref yn gallu cael budd o'r buddsoddiad hwn.

- Un o'r newidiadau mwyaf arwyddocaol ym mis Ebrill 2019 oedd y newid yn ffiniau'r Byrddau Iechyd a olygodd fod yr holl wasanaethau iechyd cymunedol ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr wedi trosglwyddo o Fwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg i Fwrdd Iechyd newydd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg. Mae Pen-y-bont ar Ogwr bellach yn rhan o Ranbarth newydd Cwm Taf Morgannwg. Yn ystod 2019/20 mae'r trefniadau rhanbarthol newydd wedi cael eu sefydlu ar gyfer y bartneriaeth iechyd a gofal cymdeithasol a bydd strwythur llywodraethu newydd yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn gynnar yn 2020/21.
- Mae'r Cyngor yn un o'r cyfranogwyr mewn nifer o gydwasanaethau, gydag awdurdodau lleol eraill, megis y Cydwasanaethau Rheoleiddiol gyda Chynghorau Caerdydd a Bro Morgannwg, a Chonsortium Canol De Cymru, cydwasanaeth addysg ar gyfer pum awdurdod lleol. Llywodraethir y rhain gan gydbwyllgorau sy'n cynnwys aelodau etholedig o bob un o'r awdurdodau lleol. Mae'r Cyngor hefyd yn un o'r partneriaid yn y Cydwasanaethau Archwilio Mewnol Rhanbarthol gyda Chynghorau Bro Morgannwg, Rhondda Cynon Taf a Merthyr Tudful.

COVID-19

Gosodwyd cyfyngiadau ar symud yn y DU ar 23 Mawrth 2020 mewn cam digynsail i geisio cyfyngu ar ledaeniad y coronafeirws. Roedd hyn yn dilyn camau gweithredu tebyg mewn gwledydd eraill ledled y byd. Sefydlodd Llywodraeth y DU nifer gyfyngedig o resymau lle gellid caniatáu i bobl adael eu cartrefi. O ganlyniad, bu'n rhaid i lawer o siopau a busnesau nad ydynt yn hanfodol gau, caewyd ysgolion ac fe'i gwnaed yn ofynnol i'r holl weithwyr heblaw gweithwyr allweddol weithio gartref lle'r oedd yn bosibl. I ddechrau roedd y cyfyngiadau symud am 3 wythnos ond wedyn fe estynnwyd hyn ac ni ddechreuwyd ar y broses o godi'r cyfyngiadau'n araf nes bod 2 fis wedi mynd heibio ers i'r cyfyngiadau ddechrau. Mae pandemig byd-eang COVID-19 wedi cael, a bydd yn parhau i gael, effaith ddigynsail ar gymdeithas ar y cyfan. Mae hyn wedi arwain at newidiadau sylweddol i reolaeth ar y Cyngor o ddydd i ddydd, a natur a'r modd y cyflawnir ei weithrediadau.

Er mwyn cynnal parhad gwasanaethau lle bynnag yr oedd yn bosibl, fe symudodd y Cyngor yn eithriadol o gyflym i arfogi cymaint â phosibl o'i staff a oedd yn gweithio mewn swyddfeydd â thechnoleg symudol i'w gwneud yn bosibl gweithio gartref o fewn amserlen fer iawn. Mae bron pob aelod o staff a oedd yn gweithio mewn swyddfa wedi cael ei arfogi i weithio gartref â gliniaduron, gyda chyfleusterau ffôn wedi'u gosod ar y gliniaduron wrth i swyddfeydd ledled y Fwrdeistref Sirol gau. Mae rhai aelodau o staff wedi gallu gweithio ar gyfrifiaduron cartref a chysylltu â rhwydwaith corfforaethol y Cyngor. Fe wnaeth y Cyngor gynyddu gallu ei seilwaith yn sylweddol i alluogi pawb a oedd yn gallu gweithio gartref i wneud hynny. Roedd hyn yn cynnwys darparu llwyfannau hygyrchedd lluosog i'w gwneud yn bosibl cael mynediad. Mae capasiti storio data ar ôl ei greu wedi cael ei gynyddu. Er bod diogelwch y rhwydwaith yn dal i fod ar lefel uchel, i liniaru risgiau posibl diddymwyd y gallu i gael mynediad ar y We at Outlook. Yn ogystal â hyn ac i gryfhau diogelwch y rhwydwaith ymhellach, mae'r Cyngor wedi cynyddu ei ddarpariaeth waliau tân. Lle mae rolau ar gyfer staff wedi lleihau o ganlyniad i fod â llai o waith i'w wneud neu am nad yw gwasanaethau'n cael eu darparu, mae cyfleoedd ar gyfer adleoli dros dro yn cael eu ceisio'n frwd a'u rhoi ar waith.

Mae'r Cyngor wedi gorfod ystyried pa rai o'i wasanaethau rheng-flaen y gallai barhau i'w darparu, gan ystyried nifer y staff a oedd yn hunan-ynysu ac a oedd yn sâl mewn gwirionedd. Fe sicrhodd y Cyngor fod nifer sylweddol o wasanaethau hanfodol yn dal i redeg, yn enwedig darparu gwasanaethau gofal cymdeithasol ar gyfer oedolion a phlant agored i niwed a gwasanaethau casglu gwastraff. Fodd bynnag, yn dilyn cyhoeddiad gan Lywodraeth Cymru fe gaeodd y mwyafrif o ysgolion i ddisgyblion ar 20 Mawrth 2020 ac eithrio rhai ysgolion i blant gweithwyr hanfodol ac allweddol y mae'n rhaid iddynt fod yn y gwaith ac nad ydynt yn gallu cadw eu plant gartref. Mae'r drefn o ddarparu prydau ysgol am ddim ar gyfer plant cymwys wedi parhau hefyd. Er bod canolfannau dydd o fewn Gofal Cymdeithasol i Oedolion wedi cael eu cau, mae darpariaeth amgen yn y cartref wedi cael ei

rhoi lle y bo'n bosibl. Mae gwasanaethau nad ydynt wedi bod yn weithredol yn ystod y pandemig yn cynnwys:

- Ysgolion (fel a nodir uchod)
- Gwasanaethau Dydd (er bod darpariaeth amgen yn cael ei threfnu lle y bo'n briodol)
- Canolfannau Hamdden (sy'n cael eu rhedeg gan ein sefydliad partner, Halo)
- Lleoliadau diwylliannol – llyfrgelloedd, canolfannau bywyd a Phafiliwn y Grand
- Parciau a Meysydd Chwarae

Cafodd rhai gwasanaethau eu hatal dros dro a/neu eu darparu mewn ffordd newydd, gan gynnwys:

- Canolfannau ailgylchu cymunedol a gwastraff o'r ardd
- Cofrestryddion
- Darparu cludiant

Wrth i'r cyfyngiadau symud gael eu cyflwyno yn y wlad, cafodd holl gyfarfodydd ffurfiol y Cyngor eu canslo ar unwaith. Roedd hyn yn unol â mesurau gan y Llywodraeth i liniaru lledaeniad y Coronafeirws. Roedd hyn yn ymestyn i gyfarfodydd y Cyngor, y Cabinet a chyfarfodydd yr holl bwyllgorau ac is-bwyllgorau gan gynnwys Rheoli Datblygu, Trosolwg a Chraffu, y Pwyllgor Archwilio a Thrwyddedu. Cafodd yr holl gyfarfodydd eraill nad oeddent yn hanfodol eu canslo hefyd. Mae penderfyniadau allweddol a brys yn dal i gael eu gwneud yn unol â Chynllun Dirprwy Swyddogaethau'r Cyngor a gweithdrefnau gwneud penderfyniadau brys. Caiff rhestrau o ddefnyddio'r Pwerau Brys a'r weithdrefn penderfyniadau allweddol yn ystod y pandemig eu cyflwyno mewn adroddiad i'r holl Aelodau Etholedig yn wythnosol a'u cyhoeddi ar wefan y Cyngor. I sicrhau bod gweithdrefnau llywodraethu priodol yn eu lle yn ystod y cyfnod hwn, ar 17 Mawrth 2020 sefydlwyd Grŵp COVID-19 gydag aelodau'r Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol (BRhC), ynghyd â nifer o swyddogion allweddol eraill. Caiff penderfyniadau a wneir yn ystod y cyfarfodydd COVID-19 hyn a'r tu allan i'r broses ddirprwy arferol eu cofnodi yn y cofnodion, a chaiff unrhyw gamau gweithredu neu ddiweddariadau eu cyfleu trwy ddiweddariadau beunyddiol y Cyngor ar ei wefan.

Bellach mae Awdurdodau Lleol wedi cael pwerau newydd i gynnal cyfarfodydd cyhoeddus yn rhithwir dan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 gan ddefnyddio technoleg fideogynadleda. Daeth hyn i rym o 22 Ebrill 2020 ac mae'n berthnasol i gyfarfodydd a gynhelir hyd at 1 Mai 2022. Nid oes gofyniad mwyach i gynnal cyfarfodydd o'r fath yn y cawd yn ystod y pandemig. Bydd hyn yn galluogi'r Cyngor i wneud penderfyniadau effeithiol a thryloyw ynghylch darparu gwasanaethau ar gyfer trigolion gan hefyd sicrhau bod Cynghorwyr, staff a'r cyhoedd ehangach yn gallu dilyn cyngor y Llywodraeth trwy aros adref i atal lledaeniad y Coronafeirws. Bydd yn ofynnol i'r Cyngor benderfynu sut y caiff cyfarfodydd eu cynnal, sut y bydd gweithdrefnau pleidleisio'n gweithio a sut i sicrhau bod gan y cyhoedd fynediad.

Rhan o'r ymateb cenedlaethol i effaith y pandemig fu rhoi cymorth ariannol ychwanegol i'r economi, gan gynnwys dosbarthu Grantiau Busnes a rhyddhad ardrethi busnes estynedig, y maent ill dau wedi cael eu gweinyddu gan y Cyngor. Mae hyn wedi golygu ei bod yn ofynnol i staff ganolbwyntio ar weinyddu, rheoli a thalu swm mawr o grantiau o fewn amserlenni byr, ar yr un pryd ag yr oeddent yn ymdrin ag effaith y biliau treth gyngor ac ardrethi busnes newydd ar ddinasyddion a busnesau yn y Fwrdeistref Sirol. Mae'r broses o reoli hyn wedi cael ei chydlynw trwy'r Adran Gyllid, gan gydweithio'n agos gyda chydweithwyr yn yr Adran Adfywio, y Gwasanaeth Cyfreithiol a'r Gwasanaethau Cwsmeriaid i ymateb i gymaint â phosibl o fusnesau o fewn amserlen mor fyr â phosibl, gan sicrhau ar yr un pryd bod arian cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio'n briodol a bod mecanweithiau rheoli yn eu lle i ddiogelu'r cyllid.

Mae gwasanaethau eraill wedi gorfod meddwl yn wahanol am sut y gallent barhau i ddarparu gwasanaethau yn ystod cyfnod y cyfyngiadau symud, ac ailystyried opsiynau wrth i amser fynd rhagddo. Un enghraifft yw darparu prydau ysgol am ddim, a oedd yn cael eu darparu i ddechrau trwy

drefniant 'pecynnau cinio', yr oedd disgyblion yn eu casglu o leoliadau penodol. Dros amser, ac i ddilyn rheolau cadw pellter cymdeithasol, mae hyn wedi newid i wasanaeth danfon parseli bwyd i gartrefi'r disgyblion. Cyflwynwyd opsiynau i'r Grŵp Covid-19 i benderfynu ynghylch y ffordd ymlaen a oedd yn cael ei ffafrio.

Yn ogystal â'r grantiau busnes, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu nifer o grantiau penodol i gwrdd â chostau ychwanegol Awdurdodau Lleol, ar gyfer costau'n gyffredinol ac wedi'u targedu at feysydd penodol, megis gofal cymdeithasol i oedolion, prydau ysgol am ddim, seiberddiogelwch a chwnsela mewn ysgolion. Mae costau'n cael eu goladu ar draws y Cyngor i'w gwneud yn bosibl tynnu'r grantiau hyn i lawr. Ceir hefyd effaith incwm a gollwyd o ffioedd a thaliadau, sy'n creu pwysau ychwanegol, ar y cyd â dirywiad tebygol yng nghyfraddau casglu'r dreth gyngor oherwydd effaith yr amgylchiadau ariannol ar nifer o drigolion, a'r cynnydd o ganlyniad yn y rhai sy'n hawlio gostyngiadau'r dreth gyngor. Ar y cam hwn nid yw'n glir a fydd y cyllid ychwanegol hwn yn cwrdd â holl gostau ychwanegol y Cyngor a gafwyd o ganlyniad i'r pandemig, ond mae monitro manwl yn digwydd ynghyd â chraffu manwl ar yr holl gostau.

Fe wnaeth y Cyngor dderbyn y canllawiau a'r cyngor yn Nodyn Polisi Caffael 01/20: Ymateb i Covid-19, a hysbysiadau dilynol, ac fe sefydlodd nifer o fesurau i gefnogi cyflenwyr, gan gynnwys taliadau cyn cyflenwi lle y bo'n briodol, cynnal lefelau ffioedd rheoli ar gyfer rhai o'n darparwyr allweddol yn ystod y pandemig, a chynyddu nifer y taliadau BACS a wneir bob wythnos i sicrhau bod cyllid yn cyrraedd cyfrifon cyflenwyr yn gyflymach. Fe wnaed hyn gan fod yn ymwybodol o Reolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor, ei broses pwerau wedi'u dirprwyo a'r broses benderfynu mewn perthynas â Covid-19. Tra'r oeddem yn cefnogi cyflenwyr yn y ffordd yma, i leihau i'r eithaf unrhyw risg o dwyll, gofynnwyd i'r rhai a oedd yn cael cyllid gan y Cyngor ymrwymo i broses gyfrifyddu llyfr agored fel bod y Cyngor yn gallu gwirio unrhyw gyllid yr oedd y sefydliad yn ei gael, i sicrhau nad oedd unrhyw gyllid dyblyg yn cael ei roi.

Er bod oedi wedi bod gyda nifer o gynlluniau cyfalaf y Cyngor, nid yw effeithiau tymor hwy pandemig y coronafeirws yn hysbys eto nac wedi cael eu meintoli. Fodd bynnag, mae'n ymddangos yn anochel y bydd nifer o fusnesau'n eu cael eu hunain mewn anawsterau ariannol ac y byddant o bosibl yn mynd allan o fusnes. Mae hefyd yn debygol y ceir codiadau posibl mewn lefelau amddifadedd gyda galwadau cysylltiedig yn cael eu gosod ar wasanaethau'r Cyngor o ganlyniad i'r nifer gynyddol o deuluoedd a fydd yn ymgeisio am gredyd cynhwysol a chymorth gyda'r dreth gyngor. Yn ariannol rydym yn disgwyl y bydd pwysau ar gostau gwasanaethau, llai o incwm o'r dreth gyngor ac ardrethi busnes, llai o incwm mewn meysydd parcio a meysydd chwarae a chyfleusterau eraill wrth i bobl ddal i ochel rhag mynd allan a chymdeithasu mewn grwpiau mawr. Yn y tymor byr bydd yn anodd meintoli'r effeithiau ehangach, a fydd yn cael eu deall unwaith y bydd cyfnod brig y pandemig wedi mynd heibio ac y bydd bywyd yn dechrau mynd yn ôl i normal. Er bod y Cyngor wedi darparu seibiant talu rhent i fusnesau sy'n rhentu safleoedd y Cyngor yn ystod cyfnod yr argyfwng, efallai na fydd hyn yn ddigon iddynt allu goroesi yn y tymor hwy. Mae'n debygol y bydd yn cymryd peth amser i adfer ar ôl y dirywiad economaidd o ganlyniad i Covid ac mae'n debygol y bydd yr effaith yn cael ei theimlo am o leiaf y flwyddyn nesaf os nad yn hwy.

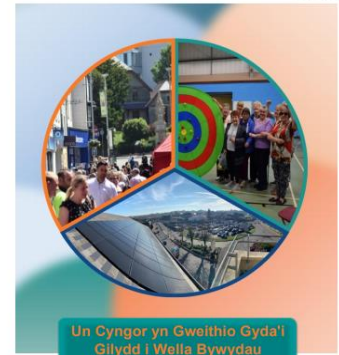
Mae'r Llywodraeth yn debygol o osod rheolau cadw pellter cymdeithasol am beth amser i ddod, a fydd yn cael effeithiau canlyniadol ar wasanaethau megis gwasanaethau hamdden a diwylliannol, lle bydd rhaid i bresenoldeb torfol mewn canolfannau hamdden, pyllau nofio a digwyddiadau perfformio cyhoeddus addasu i unrhyw reolau newydd yn dilyn Covid-19. Bydd effaith ar wasanaethau manwerthu a gwasanaethau hamdden sy'n annibynnol ar y Cyngor hefyd wrth iddi gymryd amser i hyder y cyhoedd gynyddu.

Ym mis Gorffennaf 2020 fe sefydlodd y Cyngor Banel Adfer trawsbleidiol y mae ei rôl yn ymwneud â goleuo, cefnogi a herio'r ymarfer adfer, a sicrhau bod gan Aelodau etholedig a phartneriaid allweddol gyfle i fwydo i mewn i'r broses feddwl a dylanwadu arni, a bwydo argymhellion yn ôl i'r Cabinet.

Y Cynllun Corfforaethol

Mae'r Cynllun Corfforaethol 2018-22, a gytunwyd ym mis Chwefror 2018, yn nodi gweledigaeth y Cyngor: **'Un Cyngor yn gweithio gyda'n gilydd i wella bywydau'**. Mae'r Cynllun yn diffinio tair blaenoriaeth y Cyngor – a adwaenir hefyd fel ein Hamcanion Llesiant – sy'n nodi sut y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cyflawni. Mae'r Cyngor yn diffinio ei ddiben fel 'cyfrannu at le y mae pobl wrth eu bodd yn byw, yn gweithio, yn astudio ac yn cynnal busnes ynddo, lle mae gan bobl y sgiliau a'r cymwysterau y mae eu hangen arnynt i wella'u cyfleoedd bywyd, mwynhau iechyd da ac ymdeimlad o les ac annibyniaeth.

Bridgend County Borough Council
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Cynllun Corfforaethol 2018-2022 adolygiad ar gyfer 2020-2021

Nod Llesiant	Amcan Llesiant		
	Cefnogi economi gynaliadwy lwyddiannus	Helpu cymunedau a phobl i fod yn iachach ac yn fwy gwydn	Gwell defnydd o adnoddau
Cymru lewyrchus	✓		✓
Cymru gydnherth			✓
Cymru iachach	✓	✓	✓
Cymru sy'n fwy cyfartal	✓	✓	✓
Cymru o gymunedau cydlynus	✓	✓	✓
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	✓	✓	
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	✓		✓

Yn tanategu

Cynllun Corfforaethol y Cyngor a'i broses benderfynu i gyd, cymhwysir egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r tabl yn dangos sut y mae amcanion Llesiant y Cyngor yn cyfrannu at y saith nod Llesiant.

Yn ogystal â'r saith nod Llesiant, mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn sefydlu egwyddor datblygu cynaliadwy, ac yn diffinio'r pum ffordd o weithio y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus eu mabwysiadu i ddangos eu bod wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Y pum ffordd o weithio yw:

Hirdymor: meddwl am genedlaethau'r dyfodol ac am ein hadnoddau naturiol.

Atal: hwn yw'r cam cyn bod unrhyw faterion yn codi ac mae wedi'i fwriadu i wneud yn siŵr bod datrysiadau ac ymyriadau'n cael eu targedu a'u bod ar gael i atal yr angen am wasanaethau statudol.

Integreiddio a chydweithio: gyda chydweithwyr a phartneriaid. Sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu cydgysylltu ar draws gwasanaethau a chydweithio'n agosach gyda phartneriaid yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector.

Cynnwys: ymgynghori â phobl leol a'u cynnwys wrth gynllunio a darparu gwasanaethau.

5 Ffordd o Weithio	Hirdymor	Atal	Integreiddio	Cydweithrediad	Cyfraniad
Ein Hegwyddorion					
I gefnogi cymunedau a phobl i greu eu datrysiadau eu hunain a lleihau'r ddibyniaeth ar y Cyngor.					
Canolbwyntio ar yr adnoddau sy'n diflannu ar gyfer cymunedau ac unigolion sydd â'r anghenion mwyaf.					
Defnyddio gwybodaeth dda gan ddefnyddwyr gwasanaethau a chymunedau i lywio'r penderfyniadau.					
Annog a datblygu capasiti ymysg y trydydd sector i nodi ac ymateb i anghenion lleol.					
Peidio â gadael i ansicrwydd ynghylch y dyfodol gwasanaethau cyhoeddus i rwystro cydweithrediad ystyrlon a phragmatig gyda chyrrff sector cyhoeddus eraill.					
Gweithio fel un Cyngor ac atal gwahanol rannau o'r sefydliad rhag datblygu sawl proses neu ddulliau sy'n wahanol yn ddiangen.					
Trawsnewid y sefydliad a sawl gwasanaeth i ddarparu gostyngiadau cyllidebol ariannol yn ogystal â gwelliannau.					

Y Gymraeg – Mae gan Gymru ddwy iaith swyddogol, Cymraeg a Saesneg, a dylai gwasanaethau a gwybodaeth fod ar gael yn gyfartal yn y ddwy. Saesneg yw iaith fusnes fewnol y Cyngor, ond bydd yr holl wasanaethau a gwybodaeth a ddarperir gennym ar gyfer pobl leol ar gael yn gyfartal yn y naill iaith a'r llall.

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn nodi nifer o egwyddorion sy'n tanategu ei Amcanion Llesiant ac mae wedi mabwysiadu set o werthoedd sy'n cynrychioli'r hyn y mae'r Cyngor yn sefyll drosto ac yn dylanwadu ar ei ffordd o weithio.

Amcanion Llesiant Cyngor Pen-y-bont ar Ogwr	
Cefnogi economi gynaliadwy lwyddiannus Helpu pobl a chymunedau i fod yn fwy iach a chydnerth Defnyddio adnoddau'n ddoethach	
Egwyddorion Allweddol	Gwerthoedd
Lle bynnag y bo'n bosibl bydd y Cyngor yn cynorthwyo cymunedau a phobl i greu eu datrysiadau eu hunain a lleihau eu dibyniaeth ar y Cyngor Bydd y Cyngor yn canolbwyntio adnoddau sy'n lleihau ar gymunedau ac unigolion â'r angen mwyaf Bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth dda gan ddefnyddwyr gwasanaethau a chymunedau i oleuo'i benderfyniadau Bydd y Cyngor yn annog a datblygu capasiti ymhlith y trydydd sector i adnabod anghenion lleol ac ymateb iddynt Bydd y Cyngor yn peidio â gadael i ansicrwydd ynghylch dyfodol gwasanaethau cyhoeddus atal cydweithio ystyrlon a phragmatig gyda chyrff eraill yn y sector cyhoeddus Bydd y Cyngor yn gweithio fel un Cyngor ac yn annog gwahanol rannau o'r sefydliad i beidio â datblygu prosesau lluosog neu ddulliau sy'n wahanol heb fod angen Bydd y Cyngor yn trawsnewid y sefydliad a llawer o'i wasanaethau i gyflawni gostyngiadau mewn cyllidebau yn ogystal â gwelliannau	Gofalu mewn modd teg – gan ystyried anghenion a sefyllfaoedd pawb Wastad yn uchelgeisiol – gan geisio gwella'r hyn a wnawn ac anelu at ragoriaeth Ein dinasyddion yn ganolog – gan gofio ein bod ni yma i wasanaethu ein cymuned leol Ddydd ar ôl dydd yn mynd ar drywydd effeithlonrwydd – gan ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi gwerth am arian

Asesu Perfformiad

Adroddir ar berfformiad y Cyngor yn ei Adroddiad Blynyddol, ei hunanwerthusiad o gynnydd yn erbyn Cynllun Corfforaethol y Cyngor.

Mae Archwilio Cymru³, ein Harchwilydd Allanol, yn asesu trefniadau'r Cyngor ar gyfer cyflawni gwelliant parhaus a pherfformiad dilynol, a chyhoeddir canlyniadau'r asesiad hwnnw yn eu [Hadroddiad Gwella Blynyddol](#). Ym mis Hydref 2019 fe adroddon nhw fod 'yr Archwilydd Cyffredinol yn credu bod y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â gofynion y Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2019-20'. Er bod rhai cynigion ar gyfer gwelliannau, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol, sy'n dangos ymrwymiad y Cyngor i welliant parhaus.

³ Ers 1 Ebrill 2020 mae Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol wedi'u brandio fel Archwilio Cymru. Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yw'r enwau statudol o hyd.

Mae Archwilio Cymru wedi cynnal ac adrodd ar nifer o adolygiadau yn ystod y flwyddyn, y caiff eu canlyniadau allweddol eu nodi isod.

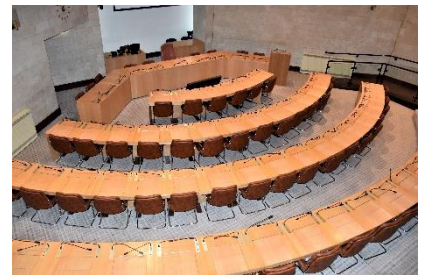
Adroddiad	Canlyniadau allweddol
Adolygiad Dilynol o'r Trefniadau i Gyflawni Arbedion, Awst 2019	Diben yr adolygiad oedd asesu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor i roi sylw i gynigion ar gyfer gwella'r modd y mae'r Cyngor yn cynllunio arbedion, ac ystyried effeithiolrwydd trefniadau'r Cyngor i gyflawni ei gynigion ar gyfer arbedion. Ar y cyfan, canfu'r adolygiad fod y Cyngor wedi cryfhau'r trefniadau i lunio ac i gyflawni cynlluniau arbedion, ond bod angen iddo wneud mwy o waith i lunio strategaeth ariannol tymor canolig y gellir ei chyflawni. Canfu'r adolygiad fod y Cyngor wedi pennu rhai cynigion arbedion dangosol ar gyfer cyfnod y strategaeth ariannol tymor canolig, ond mae angen iddo wneud mwy o waith i lunio cynigion ar gyfer 2020-21 a thu hwnt. Mae'r Cyngor wedi cryfhau'r trefniadau i lunio cynigion i wneud arbedion cyllidebol, ond mae angen iddo wneud mwy o waith i sicrhau bod yr amserlenni i'w cyflawni mor gywir â phosibl. Nododd yr adolygiad hefyd fod y graddau y cafodd cynlluniau arbedion eu cyflawni wedi amrywio mewn blynyddoedd blaenorol, ond bod y Cyngor wedi cyflawni'r rhan fwyaf o gynlluniau arbedion 2018-19 a bod angen yn awr iddo ddefnyddio ei drefniadau cryfach i sicrhau bod y sefyllfa well yn parhau. Ni chanfuwyd unrhyw gynigion pellach yn ystod yr adolygiad dilynol.
Cyflawni â Llai – Gwasanaethau Iechyd yr Amgylchedd – Adolygiad Dilynol, Medi 2019	Diben yr adolygiad oedd gwneud gwaith dilynol ar argymhellion a wnaed ar ôl adolygiad cenedlaethol o Wasanaethau Amgylcheddol yn 2014. Ers yr adeg honno mae Pen-y-bont wedi sefydlu partneriaeth gyda Chyngor Caerdydd a Chyngor Bro Morgannwg dan gytundeb gweithio ar y cyd a adwaenir fel y Cydwasanaeth Rheoleiddio (SRS), sy'n darparu gwasanaethau iechyd yr amgylchedd, trwyddedu a safonau masnachu. Roedd yr adolygiad yn ceisio ateb y cwestiwn: a yw gwasanaeth iechyd yr amgylchedd yn y Cyngor yn dal i gyflawni ei rwymedigaethau statudol o ystyried yr heriau ariannol? Ar y cyfan canfu Archwilio Cymru fod y model SRS yn galluogi'r Cyngor i gynnal ei ddarpariaeth gwasanaethau iechyd yr amgylchedd yng nghydestun adnoddau sy'n lleihau a chyfrifoldebau a osodir arno gan newidiadau parhaus mewn deddfwriaeth. Fodd bynnag, roeddent yn teimlo bod cyfle i'r Cyngor gryfhau ei drefniadau trosolwg a chraffu ar gyfer gwasanaethau iechyd yr amgylchedd a gweithio gyda'r Cydwasanaethau Rheoleiddio a darparwyr eraill i archwilio'r cyfleoedd i wella yn y dyfodol.
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol: Archwiliad o gyflawni Rhaglen Ffocws Buddsoddi Cyrchfan Porthcawl, Hydref 2019	Roedd yr adolygiad yn ceisio asesu'r camau y mae'r Cyngor wedi'u cymryd i gyflawni ei Amcanion Llesiant ac i ba raddau y mae'n gweithredu yn unol â'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy wrth gyflawni'r rhaglen. Canfu'r adolygiad fod agweddau cadarnhaol o ran sut y mae'r Cyngor wedi ystyried yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn ei ddull o gyflawni'r rhaglen. Fodd bynnag, canfu fod gan y Cyngor waith pellach i'w wneud i wreiddio'r pum ffordd o weithio'n fwy cyson. Mae'r Cyngor wedi ymateb i'r argymhellion hyn gan gynnwys adolygiad o'r Uwchgynllun ar gyfer Porthcawl i ddatblygu gweledigaeth hirdymor a chyfannol ar gyfer y dref; bydd yn gweithio gyda'i bartneriaid ac yn adolygu'n rheolaidd sut i integreiddio Nodau Llesiant Lleol a chenedlaethol mor gynnar â phosibl; a bydd datrysiadau trafnidiaeth hirdymor yn cael eu hystyried fel rhan o'r Cynllun Trafnidiaeth Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol.
Adolygiad dilynol o drefniadau corfforaethol ar gyfer diogelu plant, Hydref 2019	Fe gynhaliodd Archwilio Cymru yr adolygiad i geisio sicrwydd bod gan y Cyngor drefniadau corfforaethol effeithiol ar gyfer diogelu ac i ateb y cwestiwn: 'A yw'r Cyngor wedi gweithredu ar yr argymhellion a'r cynigion ar gyfer gwella a oedd wedi'u cynnwys yn adroddiadau lleol a chenedlaethol yr Archwilydd Cyfredinol a gyhoeddwyd yn 2014 a 2015?' Ar y cyfan canfu'r adolygiad fod y Cyngor wedi cyflawni, neu gyflawni'n rhannol, yr argymhellion blaenorol a'r cynigion ar gyfer gwella, ond fe wnaeth nodi rhagor o gynigion ar gyfer gwella i atgyfnerthu agweddau ar drefniadau diogelu corfforaethol y Cyngor. Roedd y rhain yn cynnwys:

	• gryfhau ymwybyddiaeth o swyddogaethau'r swyddog arweiniol a'r aelod arweiniol ar gyfer diogelu • atgyfnerthu'r Polisi Diogelu Corfforaethol • cryfhau ei Ganllawiau i Reolwyr Recriwtio a Dethol mewn cysylltiad â diogelu a recriwtio diogel • diweddarau'r Polisi DBS i sicrhau ei fod yn cyfeirio at ddeddfwriaeth gyfredol • sicrhau defnydd cyson o ddarpariaethau diogelu mewn tendrau a chontractau ar draws pob Cyfarwyddiaeth a sicrhau y caiff y darpariaethau cytundebol hyn eu monitro'n briodol • gwella'r dull o ran hyfforddiant diogelu gan gynnwys egluro pryd mae angen i hyfforddiant diogelu gorfodol gael ei adnewyddu • datblygu system ganolog ar gyfer cofnodi a monitro gwybodaeth gwirfoddolwyr, gan gynnwys unrhyw gofnodion hyfforddi a gwiriadau DBS ar gyfer gwirfoddolwyr
--	--

Gwneud Penderfyniadau a Chyfrifoldebau

Mae gan y Cyngor 54 o Aelodau etholedig, gydag Arweinydd etholedig a Chabinet sy'n cael eu cefnogi a'u dwyn i gyfrif gan Bwyllgorau Craffu. Mae cyfansoddiad y

Cyngor yn nodi sut y mae'r Cyngor yn gweithredu, sut y caiff penderfyniadau eu gwneud a'r gweithdrefnau ar gyfer sicrhau bod y Cyngor yn effeithlon, yn dryloyw ac yn atebol i bobl leol. Mae'n cynnwys y rheolau sylfaenol sy'n llywodraethu busnes y Cyngor, ac yn nodi rhestr o swyddogaethau y gall swyddogion eu harfer a phenderfyniadau y gall swyddogion eu gwneud. Mae hefyd yn cynnwys y rheolau a'r protocolau y mae'r Cyngor, Aelodau a swyddogion yn gweithredu'n unol â hwy.

Trwy'r Cyfansoddiad, ynghyd â'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau, y Pwyllgor Safonau a rôl archwilio mewnol, mae'r Cyngor yn gweithredu ag **uniondeb**, yn unol â **gwerthoedd moesegol** ac o fewn ei bwerau **cyfreithiol**.

Gellir gweld holl agendâu, papurau a chofnodion cyfarfodydd y Cyngor a Phwyllgorau ar-lein ac mae'r holl gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd oni bai bod materion sydd wedi'u hesemptio neu sy'n gyfrinachol yn cael eu trafod. Mae Blaenraglen waith y Cyngor yn cynnwys gwybodaeth am bob mater y mae'r Cyngor llawn neu'r Cabinet yn debygol o fod yn gwneud penderfyniad yn ei gylch yn

ystod y cyfnod sydd i ddod. Maent hefyd yn cynnwys gwybodaeth ynglŷn â Phwyllgorau Craffu. I wella'r drefn o **fod yn agored** ac **ymgysylltu â rhanddeiliaid mewn modd cynhwysfawr** mae gan y Cyngor Banel Dinasyddion, sy'n cymryd rhan mewn arolygon ar ystod o faterion. Mae'r Cyngor hefyd yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i hyrwyddo gwasanaethau ac ymgysylltu â'r cyhoedd ac mae'n trefnu bod gwybodaeth ar gael mewn

ystod o fformatau i gynyddu i'r eithaf y cyfle ar gyfer rhannu gwybodaeth ac i drigolion gyfathrebu gyda'r Cyngor.

Rheoli Risg

Mae'r Cyngor yn wynebu ystod o risgiau fel y byddid yn disgwyl o'r ystod eang o wasanaethau y mae'n eu darparu a gweithgareddau y mae'n ymgysylltu â hwy. O ddydd i ddydd mae risg weithredol yn codi o'r her sy'n gysylltiedig â sicrhau digon o gapasiti a gallu i gynghori ynghylch amcanion polisi allweddol y Cyngor a chyflawni'r rhain.

Mae'r Cyngor wedi datblygu dull cadarn o reoli risg. Mae'r Polisi Rheoli Risg Corfforaethol wedi'i alinio â Chynlluniau Cyfarwyddiaethau a fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor. Mae'r Cyngor yn diffinio risg fel: 'Unrhyw ddatblygiad neu ddigwyddiad posibl a fyddai, pe bai'n dod yn ffaith, yn peryglu gallu'r Cyngor i:

- gyflawni ei Amcanion Llesiant
- darparu gwasanaethau fel a fwriadwyd
- cyflawni ei ddyletswyddau statudol, gan gynnwys y ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus.'

Caiff risgiau eu hystyried o safbwynt Gwasanaethau a'r Cyngor cyfan sy'n sicrhau bod risgiau allweddol yn cael eu distyllu yn yr [Asesiad Risg Corfforaethol](#). Mae'r Asesiad Risg yn nodi sut y mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â'r risgiau hyn a'r camau lliniaru a fydd yn cael eu rhoi ar waith i'w lleihau. Mae'n cael ei adolygu a'i herio'n rheolaidd gan uwch reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio.

Nid yw'n bosibl dileu pob risg o fethiant i gyrraedd targedau ym mholisiau, nodau ac amcanion y Cyngor ac felly ni ellir darparu sicrwydd llwyr o effeithiolrwydd, ond yn hytrach sicrwydd rhesymol o hynny.

Rheolaeth Ariannol

Mae rheolaeth ariannol y Cyngor yn cael ei chynnal yn unol â'r holl ddeddfwriaeth berthnasol a'r Cyfansoddiad. Mae gan y Cyngor Reolau Gweithdrefn Ariannol, Rheolau Gweithdrefn Contractau, Cynllun Ariannol penodol ar gyfer ysgolion ac mae'r cynllun dirprwyo hefyd yn darparu'r fframwaith ar gyfer rheolaeth ariannol. Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am sefydlu fframwaith clir ar gyfer rheoli materion ariannol y Cyngor ac am sicrhau bod trefniadau'n cael eu gwneud i'w gweinyddu'n briodol.

Mae gallu'r Cyngor i gyflawni arbedion a chadw ei wariant o fewn ei gyllideb ar y cyfan yn dra sefydledig. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn wynebu heriau sylweddol yn y dyfodol yn wyneb cynlluniau pellach gan y Llywodraeth i dorri gwariant cyhoeddus ac ansicrwydd sylweddol o ganlyniad i Brexit a'r effeithiau y gallai hyn eu cael ar wasanaethau'r Cyngor. Mae'r Cyngor yn amcangyfrif y bydd angen iddo gyflawni oddeutu £29 miliwn o arbedion dros y cyfnod rhwng 2020-21 a 2023-24. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wedi ystyried pwysau o ran costau a meysydd blaenoriaeth yn unol â'r Cynllun Corfforaethol, ac roedd yn cynnwys ymgynghori helaeth i sicrhau proses gadarn. Mae i'w gweld ar wefan y Cyngor [yma](#). O ystyried y cyllid am un flwyddyn a ddarperir gan Lywodraeth Cymru, mae'r Cyngor wedi datblygu cyllidebau manwl ar gyfer

Trosolwg o'r ymgynghoriad

Yn ystod y pedair blynedd diwethaf, rydym wedi gwneud arbedion cyllidebol o fwy na £30 miliwn. Dyma rai o'r ffyrdd rydym wedi cyflawni hyn:

- torri'n ôl ar uwch reolwyr a gostyngiad o fwy na 400 o gyflogeion yn ein gweithlu
- trosglwyddo gwasanaethau diwyllianol i Ymddiriedolaeth Ddiwyllianol Awen
- lleihau'r ddarpariaeth o rai gwasanaethau fel cyfleustodau cyhoeddus a glanhau strydoedd

Hefyd rydym wedi gwneud amrywiaeth eang o fuddsoddiadau, gan gynnwys ysgolion newydd cwbl fodem, amddiffynfeydd môr newydd a gwelliannau newydd i briffyrdd.

Er gwaetha'r newidiadau sydd wedi'u gwneud hyd yma, **mae'n rhaid i ni wneud arbediad pellach o £35 miliwn erbyn 2023**, sy'n 13.5% o'n cyllideb net ar hyn o bryd.

Yn yr ymgynghoriad hwn mae rhai o'r meysydd rydym yn eich holi amdanynt yn cynnwys y canlynol:

- treth yngor
- gwasanaethau hamdden a diwyllianol
- ysgolion ac addysg
- trafniadaeth
- ailgylchu a gwastraff
- gwasanaethau cymdeithasol

blwyddyn gyntaf y Strategaeth gyda chyllidebau dangosol wedi hynny yn seiliedig ar ystod o senarios ariannu.

Mae gan y Cyngor drefniadau cadarn ar gyfer rheolaeth ariannol effeithiol trwy weithdrefnau cyfrifyddu'r Cyngor, systemau ariannol allweddol a'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol. Mae hyn yn cynnwys gweithdrefnau sefydledig ar gyfer cynllunio'r gyllideb ac adroddiadau monitro'r gyllideb a gyflwynir yn rheolaidd i'r Cabinet a'r Pwyllgor Craffu, yn ogystal â gwybodaeth fanwl i ddeiliaid cyllidebau. Mae'r Cyngor yn paratoi ei Gyfrifon Blyneddol fel sy'n ofynnol yn ôl Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) ac yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig.

Mae'r Cyngor yn dilyn Cod CIPFA ar Reoli Trysorlys a Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Awdurdodau Lleol i sicrhau bod arian a fuddsoddir yn ddiogel, yn hygyrch pan fo angen ac yn denu adenillion priodol a bod unrhyw fenthyciadau y mae eu hangen yn gyson â Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, a gymeradwywyd gan y Cyngor. Yn ystod pandemig y Coronafeirws mae dibyniaeth ar gyngor ynghylch Rheoli Trysorlys wedi bod yn allweddol bwysig, ac roedd lefelau sylweddol o symudiadau arian parod yn golygu bod angen mwy o ffocws ar reoli llifoedd arian mewn modd mor ddiogel â phosibl. Fe wnaed defnydd sylweddol o Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys i adneuo arian yn ystod cyfnod cychwynnol yr argyfwng i gynnal diogelwch a hylifedd, ond wrth i'r argyfwng ddechrau lleddfu bydd arian yn cael ei fuddsoddi mewn offerynnau ehangach yn unol â chynghor Ymgynghorydd Rheoli Trysorlys y Cyngor.

Fe wnaeth y fersiwn diwygiedig o'r Cod Materion Ariannol a'r Cod Ymarfer Rheoli Trysorlys, a gyhoeddwyd yn 2017, nodi gofynion newydd mewn perthynas â phennu Strategaeth Gyfalaf. Cyhoeddwyd canllawiau manwl ar y codau newydd hyn ym mis Awst a mis Medi 2018 gyda chanllawiau statudol newydd yn cael eu cyhoeddi gan y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol ym mis Mawrth 2018, a oedd yn nodi gofynion newydd ar gyfer y Strategaeth Gyfalaf. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru fabwysiadu'r canllawiau hyn yn 2019 ac fe wnaeth y Cyngor gymeradwyo'i Strategaeth Gyfalaf 2019-20 ym mis Chwefror 2019, yn unol â gofynion y Cod. Mae'r strategaeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried y tymor hwy yn ogystal â'r tymor byr. Mae'n ei gwneud yn ofynnol bod cynlluniau gwariant cyfalaf yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy ac yn nodi'r ymrwymadau yn y dyfodol fel bod fforddiadwyedd y cynllun hirdymor ac unrhyw gynigion newydd yn gallu cael ei ddeall yn iawn. At hynny, mae'n ei gwneud yn bosibl deall yn well beth yw goblygiadau cyfalaf a refferiw parhaus gwariant cyfalaf. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn esblygu i ddarparu cynllun cyfalaf cadarn, yn y tymor canolig a hir ar gyfer y Cyngor.

Archwilio a Sicrwydd Archwilio

Mae'r Cyngor yn cael ei archwilio'n allanol gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a gefnogir gan Swyddfa Archwilio Cymru. Amcanion yr archwiliad hwn yw cael sicrwydd nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed trwy dwyll neu wall, yn y datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd; bod y cyfrifon wedi cael eu paratoi yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig; a chyhoeddi barn arnynt. Maent hefyd yn asesu ein trefniadau ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnyddio adnoddau.

Yn 2019 rhoddodd yr Archwilydd Allanol farn archwilio ddiamod ar ddatganiadau ariannol 2018-19.

Mae Archwilio Cymru hefyd yn archwilio nifer o hawliadau am grantiau ac yn y flwyddyn fe gwblhaodd 11 o archwiliadau o grantiau a ffurflenni. Cadarnhaodd yr archwiliad bod papurau gwaith cadarn yn bodoli ar y cyfan a chafodd yr holl hawliadau eu hardystio cyn y terfynau amser archwilio a oedd yn bodoli. Fe wnaed un argymhelliad mewn perthynas â Budd-daliadau Tai, sef parhau i adolygu cryfder trefniadau'r Cyngor ar gyfer prosesu hawliadau am fudd-dal tai, y mae'r Cyngor yn y broses o'i wneud.

Hefyd, mae Archwilio Cymru yn cynnal adolygiadau o amryw wasanaethau a hefyd adolygiadau o berfformiad trwy gydol y flwyddyn, yr adroddir wrth y Pwyllgor Archwilio arnynt.

Barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor ar gyfer 2019-20 yw:

"Sicrwydd Rhesymol"

Mae'r farn yn nodi, yn seiliedig ar y gwaith a gwblhawyd gan y Cydwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol ar gyfer y flwyddyn ariannol a'r cyfraniad at y Cynllun Archwilio a wnaed gan Wasanaethau Archwilio Mewnol Partneriaeth Archwilio'r De Orllewin (SWAP), nad oes unrhyw faterion rheolaeth drawsbynciol arwyddocaol wedi cael eu hadnabod a fyddai'n effeithio ar amgylchedd rheolaeth y Cyngor ar y cyfan. Mae'r gwendidau a ganfuwyd yn rhai gwasanaeth-benodol.

Mae'r argymhellion a wnaed i wella'r amgylchedd rheolaeth ar y cyfan wedi cael eu derbyn ac yn cael/mynd i gael eu rhoi ar waith.

Un o'r materion i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fu nifer y swyddi gwag sydd gan y gwasanaeth. O ganlyniad rhoddwyd comisiwn i Wasanaethau Archwilio Mewnol SWAP helpu i fynd i'r afael â'r diffyg a chyflawni elfennau o'r Cynllun. Roedd cwrmpas Archwilio Mewnol yn dal yn ddigon i'r Pennaeth Archwilio allu rhoi barn.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn darparu sicrwydd annibynnol ynghylch amgylchedd rheolaeth fewnol y Cyngor. Mae'n ofyniad statudol ac yn cynnwys 12 o Gynghorwyr ac 1 Aelod Lleyg. Ei brif swyddogaethau yw:

- Adolygu a chraffu ar adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â Materion Ariannol y Cyngor
- Adolygu a chraffu ar adroddiadau ac argymhellion ar briodoldeb trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol y Cyngor
- Goruchwyllo trefniadau archwilio mewnol ac allanol y Cyngor
- Bod yn gyfrifol am sicrhau y creffir yn effeithiol ar y Strategaeth a Pholisïau Rheoli Trysorlys
- Monitro Strategaeth Atal Twyll a Llwgwrwbrwyo'r Cyngor, ei Bolisi Chwythu'r Chwiban a'i Bolisi Atal Gwyngalchu Arian
- Adolygu a chymeradwyo Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a Datganiad Cyfrifon Blynnyddol y Cyngor
- Adolygu ac ystyried adroddiadau gan yr Archwilydd Allanol ac Arolygwyr

Mae strwythur staffio newydd wedi cael ei ddatblygu ar gyfer y Gwasanaeth a'r bwriad yw dechrau recriwtio pan fydd y cyfyngiadau mewn perthynas â phandemig COVID-19 yn caniatáu. Ychydig o effaith y mae'r achos o COVID-19 wedi'i chael ar gyflawni'r cynllun archwilio mewnol ar gyfer 2019-20 gan bod profion perthnasol ym mhob adolygiad ond 3 wedi cael eu cwblhau cyn i'r cyfyngiadau symud ddod i rym, gan ei gwneud yn bosibl cyhoeddi adroddiadau terfynol.

Yn ystod y flwyddyn roedd trefniadau interim yn dal ar waith i gyflenwi swydd statudol Swyddog Adran 151/Pennaeth Cyllid y Cyngor, sy'n achosi peth pryder o safbwynt parhad a chapasiti. Gan nad oes rhyw lawer o risg os o gwbl yn y tymor byr gan bod y Swyddog Statudol cyfredol yn eithriadol o brofiadol ac yn fwy na chymwys i gyflawni'r rôl, mae'n bwysig mynd i'r afael â'r swydd interim cyn gynted â phosibl. I helpu i gryfhau cydnherthedd y swyddogaeth Gyllid, penodwyd Dirprwy Bennaeth Cyllid a Swyddog Adran 151 dros dro ym mis Mai 2019. Yn dilyn adolygiad o'r rôl Pennaeth Cyllid, fe gytunodd y Cyngor y dylai'r swydd gael ei hailddynodi fel swydd Prif Swyddog, Cyllid, Perfformiad a Newid. Cafodd y swydd ei hysbysebu wedyn ar ddechrau 2020, ond nid oedd ymgeiswyr digon cymwysedig i allu bwrw ymlaen â phob cam o'r broses benodi. Cafodd y swydd ei hail-hysbysebu yn ystod mis Mehefin 2020.

Y Pafiliwn, Porthcawl

Gwella Llywodraethu

Caiff y cynnydd a wnaed gyda'r materion arwyddocaol a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blyneddol y Cyngor ar gyfer 2018-19 ei ddangos isod:

Strategaeth Ariannol Tymor Canolig – mae'r ansicrwydd economaidd a disgwyliadau a galwadau cynyddol o blith y cyhoedd sy'n wynebu sefydliadau yn y sector cyhoeddus yn parhau i herio'r Cyngor a gosod pwysau arno, gan effeithio ar ei allu i gyflawni'r effeithlonrwydd gofynnol.	Mae'r hinsawdd cyllidol allanol yn cael ei hadolygu'n barhaus, gyda gwybodaeth reolaidd am yr hinsawdd economaidd, gan gynnwys cyfraddau llog a rhagolygon o ran chwyddiant yn dod i law oddi wrth ein hymgynghorwyr Rheoli Trysorlys. Mae tybiaethau a gafodd eu cynnwys yn y SATC yn cael eu haddasu'n briodol dros y cyfnod o 4 blynedd. Mae'r holl ostyngiadau cyfredol ac arfaethedig mewn cyllidebau'n cael eu monitro'n fanwl yn erbyn eu cynllun cyflawni i sicrhau bod modd eu cyflawni o hyd. Mae unrhyw wriad oddi wrth y cynlluniau'n cael ei amlygu trwy adroddiadau monitro chwarterol i'r Cabinet, ac adroddiadau mwy rheolaidd i Gyfarwyddwyr, i sicrhau bod cynlluniau'n cael eu rhoi ar waith i liniaru'r rhain. Mae cronfa hapddigwyddiadau ar gyfer gostyngiadau mewn cyllidebau hefyd ar gael i'w defnyddio mewn achosion unigol o oedi gyda chynigion sydd y tu hwnt i reolaeth swyddogion. Hefyd, mae'r cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi sydd gan y Cyngor yn cael eu hadolygu'n rheolaidd i wneud yn siŵr bod eu hangen o hyd, a'u bod yn dal ar y lefel gywir. Mae cronfeydd wrth gefn newydd yn cael eu sefydlu i ymdrin â phwysau unigol, i osgoi baich diangen ar y SATC, ac mae Cronfa'r Cyngor yn cael ei chynnal ar lefel yr ystyrir ei bod yn rhesymol i liniaru effeithiau unrhyw ddigwyddiadau annisgwyl, heb achosi anhawster ariannol i'r Cyngor a herio'i gynaliadwyedd ariannol.
Daeth adroddiad ACEM ar Wasanaeth Troseddau Ieuencid Bae'r Gorllewin i'r casgliad mai annigonol oedd ei radd ar y cyfan a '(Bod) trefniadau llywodraethu ac arweinyddiaeth y gwasanaeth yn aneffeithiol. Nid oes gweledigaeth, dealltwriaeth am ddiben na'r strategaeth i ddarparu gwasanaeth ymatebol personol o ansawdd da ar gyfer plant a phobl ifanc.'	Mae cynnydd da'n cael ei wneud o ran rhoi'r cynllun gweithredu ôl-arolygiad (CGOA) ar waith. Mae strwythur rheoli staff newydd ar waith gyda dau ymarferydd arweiniol gweithredol yn goruchwyllo gwaith y tîm. Mae trefniadau sicrhau ansawdd a goruchwyllo rheolaeth newydd yn eu lle a fydd yn arwain at well asesiadau, cynlluniau gofal ac ymyriadau cysylltiedig. Mae ymarferydd iechyd llawn-amser bellach wedi dechrau gyda'r tîm i oruchwyllo anghenion iechyd pobl ifanc sy'n agored i'r gwasanaeth. Mae bwrdd rheoli newydd yn ei le sydd wedi cryfhau'r trefniadau llywodraethu. Mae'r bwrdd yn cael ei gadeirio ar y cyd gan Brif Weithredwr y Cyngor a'r Aelod Cabinet dros Gymunedau. Mae'r ffocws yn awr ar sicrhau ansawdd a rheoli risg, sy'n cael ei lywio gan y ddau ymarferydd arweiniol gweithredol newydd. Mae cymorth i bobl ifanc sy'n agored i'r tîm hefyd yn cael budd o wasanaethau sydd ar gael o'r portffolio gweithio integredig a chymorth i deuluoedd ehangach.
Canlyniad Arolygiad Estyn o'r Gwasanaethau Addysg	Cyflwynwyd cynllun gweithredu ôl-arolygiad i Estyn ym mis Awst 2019 yn dilyn cyflwyno adroddiad ar y cynllun i'r swyddogaeth Graffu. Fe wnaeth Estyn 4 argymhelliad: • codi safonau llythrennedd mewn ysgolion cynradd • gwella deilliannau i ddysgwyr ôl-16 mewn lleoliadau chweched dosbarth • cynyddu cyflymder y gwelliant mewn ysgolion sy'n achosi pryder • cryfhau rôl y Fforwm Strategol Addysg Gymraeg (CSCA) i sicrhau cynnydd amserol o ran cyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Strategol Gymraeg mewn Addysg.

	Mae gan y Cyngor gynllun gweithredu manwl ac mae'n parhau i gyflawni'r camau gweithredu a nodwyd er mwyn ymateb i'r argymhellion a godwyd gan Estyn. Fe gynhaliodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Chymorth i Deuluoedd a'r Cydlynedd Ôl-16 adolygiadau gyda'r holl ysgolion ar ddechrau'r flwyddyn academaidd i adnabod a rhannu arfer da. Bu nifer o weithgareddau ar gyfer disgyblion mwy abl trwy Rhwydwaith Seren i'w helpu i weithio tuag at y graddau uchaf. Tynnwyd un ysgol allan o fesurau arbennig ym mis Medi 2019, mae 2^{ll} ysgol ar y trywydd iawn i gael ei thynnu allan mewn modd amserol yn dilyn arolygiad diweddaraf Estyn ac mae'r arweinyddiaeth mewn 3^{edd} ysgol wedi newid ac mae bellach yn gwneud cynnydd da o ran cyflawni gwelliannau. Mae'r Cyngor wedi bod yn cydweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol eraill a chydlynedd cenedlaethol Rhieni dros Addysg Gymraeg (RhAG) i adolygu cyfansoddiad a gweithrediad y Fforwm i gynyddu ei effeithiolrwydd o ran cyflawni blaenoriaethau'r CSCA. Bydd effaith COVID-19 a chau ysgolion ym mis Mawrth 2020 yn golygu y bydd angen gwneud cynnydd pellach yn y flwyddyn academaidd newydd i ymateb yn llawn i'r argymhellion a wnaed.
Mae rôl y Swyddog a.151 wedi'i llenwi ar sail interim tra bo penderfyniadau ynglŷn â'r ffordd ymlaen gyda'r swydd yn yr arfaeth yng ngoleuni penodi'r Prif Weithredwr	Penodwyd y Prif Weithredwr yn barhaol ym mis Mai 2019 ac fe hysbysebwyd y swydd Adran 151 ar ddechrau 2020. Yn anffodus nid oedd ymgeiswyr digon cymwysedig i allu bwrw ymlaen i'r cam canolfan asesu. I helpu i gryfhau cydnerthedd y swyddogaeth Gyllid, penodwyd Dirprwy Bennaeth Cyllid a Swyddog Adran 151 dros dro ym mis Mai 2019.
Effaith newid Ffiniau Iechyd o Ranbarth Bae'r Gorrlewin i Ranbarth Cwm Taf	Mae'r Cyngor bellach yn ffurfiol yn rhan o Fwrdd Partneriaeth Rhanbarthol newydd Cwm Taf Morgannwg a'r grwpiau cysylltiedig. Mae'r Cyngor wedi cyfrannu at gynllunio ac adolygu'r bartneriaeth newydd hon i sicrhau bod y trefniadau newydd yn adlewyrchu'r newidiadau a wnaed. Cafodd hyn ei fonitro trwy gydol y flwyddyn ac mae'r bartneriaeth yn dal i ddatblygu'n dda.
Gallai effaith Brexit ar wasanaethau a chyllid roi mwy o bwysau ar adnoddau'r Cyngor	Mae'r Cyngor wedi sefydlu Fforwm Brexit traws-Gyfarwyddiaethol mewnol, sy'n cael ei gadeirio gan y Prif Weithredwr, i asesu effaith bosibl Brexit ar ddarparu gwasanaethau ynghyd â chymau gweithredu i liniaru unrhyw risgiau. Cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet ym mis Mawrth 2019 a oedd yn nodi cofrestr risgiau Brexit, sydd wedi bod yn cael ei monitro a'i diweddarau'n weithredol fel y bo angen, a bydd y Cyngor yn parhau i wneud hynny wrth i'r DU fwrw ymlaen â'i hymadawiad â'r Undeb Ewropeaidd.
Dylai swyddogaeth graffu'r Cyngor geisio ffyrdd o wella'i ffocws a gweithgarwch craffu i sicrhau bod y Cyngor yn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol o'r adnoddau sydd ar gael a gwella effaith gweithgarwch craffu ⁴	Mae system o argymhellion monitro wedi cael ei rhoi ar waith i sicrhau bod effaith craffu'n cael ei gwerthuso'n briodol ac y gweithredir ar yr argymhellion wella effeithiolrwydd y swyddogaeth; gan gynnwys gwneud gwaith dilynol ar gamau gweithredu arfaethedig ac archwilio deilliannau. Cyflwynir adroddiad i bob Pwyllgor Trosolwg a Chraffu i gymeradwyo'r adborth ac ymatebion i'r sylwadau ac argymhellion a baratowyd gan Aelodau yn y cyfarfod blaenorol. Dyrennir statws Coch, Ambr a Gwyrdd (CAG) i bob argymhelliad lle y bo'n briodol ac i weithredu ar yr adborth fel y bo angen. Mae pob statws CAG yn cael ei fonitro gan Bwyllgorau'n barhaus a gweithredir arnynt fel y bo'n briodol.

⁴ Adroddiad Gwella Blynnyddol Archwilio Cymru 2017-18 – Medi 2018

	Mae ymchwil wedi cael ei chynnal gan y Tîm Craffu i fwrw golwg ar arfer gorau mewn cynghorau eraill, yn enwedig sut y mae awdurdodau lleol eraill yn cynnwys y cyhoedd yn y broses graffu. Yn unol â hyn, mae aelodau o'r Tîm Craffu'n mynychu ac yn cyfranogi'n llawn mewn dau Rwydwaith Craffu, sef Rhwydwaith Swyddogion Craffu Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a Rhwydwaith Swyddogion Craffu De Ddwyrain Cymru. Mae'r ddau rwydwaith yn rhoi cyfle amhrisiadwy i Swyddogion Craffu gyfnewid syniadau ynglŷn ag arfer gorau ac i gael hyfforddiant. Cynhelir cyfarfodydd Cynllunio gan Swyddogion yn rheolaidd gyda Chadeiryddion Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu i'w galluogi i ymwneud yn fwy ag eitemau a chael mewnbwn i eitemau ym Mlaenraglen Waith y Swyddogaeth Graffu a argymhellir gan Swyddogion. Cynhelir cyfarfodydd chwarterol rheolaidd rhwng y Cabinet, y Bwrdd Rheoli Corfforaethol (BRHC) a Chadeiryddion Craffu. Mae'r cyfarfodydd hyn wedi bod yn ffordd gadarnhaol iawn o gytuno i ychwanegu at drefn y Flaenraglen Waith a'i newid er mwyn gwneud lle i bynciau cyn penderfynu. Mae CLILC wedi darparu hyfforddiant yn ddiweddar ar gyfer Aelodau'r Pwyllgorau Craffu ar Sgiliau Gofyn Cwestiynau i alluogi Aelodau i feddu ar y sgiliau angenrheidiol i graffu'n effeithiol ar berfformiad gwasanaethau a'i herio'n effeithiol. Trefnwyd i'r sesiwn gael ei hailadrodd. Hefyd, bydd CLILC yn darparu hyfforddiant i Gadeiryddion Pwyllgorau Craffu cyn bo hir.
Trawsnewid Digidol a newid sianeli – mae angen i'r Cyngor barhau i ddatblygu ei llwyfannau ar-lein i alluogi trigolion a busnesau i ryngweithio â'r Cyngor yn ddigidol	Parhau i hyrwyddo llwybrau hunanwasanaeth i mewn i wasanaethau'r Cyngor a chefnogi'r uchelgais o helpu pobl i fod yn fwy hunanddibynnol yw'r ffofws parhaus. Cyflwyno sgyrsfot fu'r offeryn cysylltu diweddar i gynorthwyo gyda newid sianeli; bwriedir ychwanegu at hyn hefyd trwy greu hwb hunanwasanaeth i gwsmeriaid yn nerbynfa'r Swyddfeydd Dinesig lle gall ein cyhoedd ddefnyddio technoleg i gynnal trafodion gyda ni ar y llwyfan Fy Nghyfrif. Mae'r porth Housing Jigsaw bellach yn fyw ac yn darparu porth cwsmeriaid ar-lein dwyieithog i wasanaethau tai sy'n cefnogi rheolaeth unigol ar lety â chymorth ac yn cynyddu capasiti staff gwasanaethau cwsmeriaid a thai i'r eithaf. Mae'r porth ar-lein yn rhoi datrysiaid digidol i ddinasyddion sy'n disodli'r prosesau 'digartrefedd' a 'chofrestr tai' blaenorol a oedd yn llafurus, a hwythau'n aml yn golygu cynnal cyfarfodydd dilynol a chyflwyno tystiolaeth a oedd yn achosi oedi diangen. Mae'r porth ar-lein yn galluogi dinasyddion i gwblhau eu ceisiadau ar-lein, ar adeg sy'n gyfleus iddynt hwy, ac mae hefyd yn eu galluogi i lanlwytho unrhyw dystiolaeth sy'n ofynnol, gan arbed amser a chyflymu'r gwasanaethau tai yr ydym yn eu cynnig. Rydym yng nghamau terfynol profi ymarferoldeb Caru Strydoedd Glân ac rydym bellach yn barod i fynd yn fyw gyda'r system hon, gan alluogi dinasyddion i roi gwybod inni am faterion amgylcheddol. Mae ein timau Gwasanaethau Cymdeithasol hefyd wedi bod yn treialu meddalwedd newydd gan wella'r gwasanaethau cymorth a roddir i bobl hŷn a'n dinasyddion mwyaf agored i niwed. Bydd hwn yn fyw ym mis Mehefin 2020. Gyda marchnad mewn llwyfannau digidol sy'n newid yn gyflym, mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo i asesu sut y gall y Cyngor wella annibyniaeth dinasyddion ymhellach trwy dyfu'r llwyfan ymhellach ag ymarferoldeb deallus ac arloesol.

Yn seiliedig ar adolygiad o'r fframwaith llywodraethu, bydd y materion arwyddocaol canlynol a nodwyd yn 2019-20 yn cael sylw yn 2020-21:

Bydd Covid-19 yn cael effeithiau sylweddol wrth i'r gyfradd heintio gynyddu. Bydd hyn yn effeithio ar y gweithlu, darparu gwasanaethau, pwysau economaidd a chymdeithasol ac yn tarfu am fisoedd ac o bosibl blynyddoedd i ddod.	Bydd angen i'r Cyngor ystyried sut y gall ei wasanaethau rheng-flaen barhau i gael eu darparu, gan ystyried nifer y staff sy'n hunan-ynysu a'r rhai sy'n sâl gyda'r feirws. Bydd y Cyngor yn wynebu pwysau cynyddol o ran costau, megis darparu cyfarpar diogelwch personol (PPE) ar gyfer staff rheng-flaen, arfogi staff sy'n gweithio mewn swyddfeydd i weithio o bell gan ddefnyddio datrysiadau TG – gliniaduron a gofynion cysylltiedig o ran meddalwedd, ac anghenion cynyddol cymunedau wrth i sefyllfaoedd ariannol personol pobl newid. Yn dilyn newid yn ôl i amodau gweithredu mwy normal bydd angen i'r Cyngor gynllunio proses er mwyn i'r gwasanaethau hynny a ataliwyd dros dro ddod yn ôl yn weithredol, ac ar gyfer yr effeithiau posibl ar y galw am wasanaethau ar ôl y pandemig.
Gallai'r ansicrwydd ynghylch effaith ymadael â'r Undeb Ewropeaidd osod disgwyliadau a galwadau cynyddol ar sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r Cyngor y bydd angen eu cynnwys fel ystyriaethau yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig	Bydd y Cyngor yn parhau i fonitro gwybodaeth economaidd a chyllidol allanol i sicrhau ei fod yn gallu ymateb cyn gynted â phosibl i ddigwyddiadau annisgwyl. Bydd pandemig COVID-19 yn gosod pwysau cynyddol ar adnoddau a chyllidebau'r Cyngor, a bydd angen i'r Cyngor fynd ati'n fanwl i fonitro costau ac incwm a gollwyd o ganlyniad i'r pandemig a'r cyfyngiadau symud, ar ei gyllideb a gofynion o ran llifoedd arian parod.
Newidiadau i Uwch Reolwyr ar lefel y Bwrdd Rheoli Corfforaethol	Mae pandemig cyfredol y coronafeirws yn golygu y bydd oedi cyn parhau ag unrhyw broses recriwtio, nes bod y Cyngor yn gallu dychwelyd at drefniadau gweithredol mwy normal. Roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant i fod i ymddeol ar ddiwedd mis Ebrill, ond mae wedi cytuno i barhau yn y rôl am gyfnod o 3 mis yn ystod y pandemig. Penodwyd Cyfarwyddwr newydd ym mis Mehefin 2020 a bydd yn ymgymryd â'r swydd ym mis Hydref 2020. Dechreuodd Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau yn ei swydd ym mis Mawrth 2020. Methodd y Cyngor â recriwtio i swydd Prif Swyddog, Cyllid, Perfformiad a Newid a bydd trefniadau'n cael eu rhoi ar waith i lenwi'r rôl hollbwysig hon dros y misoedd nesaf. Er nad yw'r swydd wedi cael ei llenwi'n barhaol, mae'r trefniadau interim cyfredol yn debygol o barhau nes bod y swydd yn cael ei llenwi.
Canlyniad adroddiad Archwilio Cymru ar Ddiogelu a rhoi'r argymhellion a wneir ynddo ar waith	Caiff canlyniad adroddiad Archwilio Cymru ei nodi dan 'Asesu Perfformiad'. Mae'r adroddiad yn gwneud nifer o argymhellion y bydd angen i'r Cyngor eu rhoi ar waith i sicrhau bod trefniadau diogelu'r Cyngor yn gadarn. Mae Pwyllgor Archwilio'r Cyngor wedi gofyn am gael y cyfle i adolygu cynllun gweithredu ac adroddiad ar gynnydd gan Swyddogion.
Canlyniad Arolygiad Arolygiaeth Gofal Cymru o Wasanaethau Oedolion Hŷn Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (Ionawr 2020)	Diben yr arolygiad oedd archwilio pa mor dda y mae'r Cyngor, gyda'i bartneriaid, yn hybu annibyniaeth ac yn atal anghenion pobl hŷn rhag dwysáu. Fe wnaeth yr arolygiad nodi nifer o feysydd sy'n gryfder, a rhai meysydd ar gyfer gwelliannau. Bydd y Cyngor yn ystyried y gwelliannau hyn ac yn rhoi prosesau ar waith i fynd i'r afael â'r meysydd a nodwyd dros y cyfnod sydd i ddod.
Cryfhau'r trefniadau trosolwg a chraffu ar gyfer gwasanaethau iechyd yr amgylchedd a gweithio gyda'r Cydwasanaethau Rheoleiddiol a darparwyr eraill i archwilio cyfleoedd ar gyfer gwelliannau yn y dyfodol	Fel a nodwyd uchod dan 'Asesu Perfformiad', mae nifer o argymhellion wedi cael eu gwneud i gryfhau'r trefniadau trosolwg a chraffu ar gyfer gwasanaethau iechyd yr amgylchedd ym Mhen-y-bont ar Ogwr, o fewn trefniadau'r Cydwasanaethau Rheoleiddiol ar y cyfan. Bydd angen i'r Cyngor sicrhau ei fod yn gweithio gyda'r Cydwasanaethau Rheoleiddiol a darparwyr eraill i sicrhau gwasanaeth cadarn gyda threfniadau digonol a phriodol i'w fonitro.

Y risg o dwyll yn enwedig ym mhandemig cyfredol Covid-19 gyda chyllid sylweddol yn symud o gwmpas a thrafodion gyda'r Cyngor yn cael eu digideiddio'n fwy	Mae'r Cyngor yn ceisio cryfhau trefniadau i drechu a lleihau twyll gan gynnwys ystyried penodi Swyddog Twyll Corfforaethol, diweddarau a chryfhau polisïau atal twyll ac atal gwyngalchu arian ac e-ddysgu gorfodol i'r holl staff, a gwaith parhaus ochr yn ochr â Menter Twyll Genedlaethol Llywodraeth y DU. O ran y cyllid penodol sy'n cael ei ddarparu ar gyfer grantiau busnes, rydym yn ystyried opsiynau eraill ar gyfer gwiriad ar ôl talu ar grantiau a ddyfarnwyd i ddarparu sicrwydd nad yw ymgeiswyr wedi cael grantiau mewn modd twyllodrus. Trwy'r Fenter Twyll Genedlaethol y bydd hyn yn digwydd mwy na thebyg.
Y cyllidebau sy'n fwy a mwy o her i ysgolion, gyda'r potensial ar gyfer mwy o ddiffyg yng nghyllidebau ysgolion	Bu pwysau cynyddol ar gyllidebau ysgolion a chynnydd yn yr arfer o bennu cyllidebau diffygiol gan ysgolion. Er bod ysgolion yn pennu cyllidebau diffygiol, rhaid i hwn fod yn ddiffyg trwyddedig ac yn unol â'r gofynion a nodir yn y Cynllun Ariannol ar gyfer Ysgolion, sy'n cynnwys yr angen i fod â chynlluniau adfer diffyg cymeradwy. Ar ddiwedd 2019-20 roedd balansau ysgolion ar y cyfan yn warged net o £108,000, sy'n ostyngiad o £506,000 am y flwyddyn. Mae'n anodd gwybod pa effaith y bydd Covid-19 yn ei chael ar gyllidebau ysgolion yn ystod 2020-21 gan y bydd y mwyafrif wedi bod ar gau am fisoedd, tra bo eraill wedi'u sefydlu fel hybiau. Efallai y bydd gofyniad i ailddyrranu cyllid naill ai ymhlith ysgolion lle ysgwyddwyd gwariant, neu hyd yn oed yn ehangach y tu allan i gyllidebau ysgolion lle nad yw pwysau o ran costau wedi cael eu hariannu mewn mannau eraill.

Bydd y materion hyn yn cael eu monitro trwy gynllun gweithredu manwl yn ystod 2019-20, gyda'r swyddog cyfrifol a therfyn amser ar gyfer gweithredu'n cael eu hadnabod ar gyfer pob cam gweithredu, ac adroddiad ar y rhain yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet/Bwrdd Rheoli Corfforaethol ac i'r Pwyllgor Archwilio.

Sicrwydd

Fe adweithiodd y Cyngor yn gyflym i bandemig Covid-19 i sefydlu rheolaethau a threfn i gofnodi penderfyniadau a wnaed er mwyn sicrhau bod trefniadau llywodraethu priodol yn eu lle. O ystyried y trefniadau hyn nid oes unrhyw faterion arwyddocaol wedi codi o ran rheolaeth fewnol na llywodraethu, ac mae'r Cyngor yn dal i fod â rheolaeth fewnol a threfniadau llywodraethu priodol.

Yn amodol ar ddatrys y materion uchod, gallwn ddarparu sicrwydd rhesymol ar y cyfan bod trefniadau llywodraethu Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn dal i fod yn addas i'w diben.

Bydd camau i fynd i'r afael â'r materion y cyfeirir atynt uchod yn cael eu cymryd i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach.

Llofnod: _____ Dyddiad: 27 Awst 2020

(Prif Weithredwr)

Llofnod: _____ Dyddiad: 27 Awst 2020

(Arweinydd)

Rhestr Termiau

Actiwari

Mae actiwari'n berson sy'n cyfrifo premiymau yswiriant a phensiwn, gan gymryd i ystyriaeth ffactorau fel disgwyliad oes.

Addasiad blwyddyn flaenorol

Yr addasiadau perthnasol hynny sy'n gymwys i flynyddoedd blaenorol yn sgil newidiadau mewn polisïau cyfrifyddu neu yn sgil cywiro gwallau sylfaenol.

Amorteiddio

Gostyngiad yng ngwerth gwariant cyfalaf nad yw wedi creu ased, drwy newidiadau mewn refeniw.

Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Yr NNDR, neu'r Ardrethi Busnes, yw'r tâl sy'n cael ei godi ar ddeiliaid mangreoedd busnes. Mae'r arian a gesglir yn cael ei dalu i Lywodraeth Cymru a'i ailddosbarthu i'r awdurdodau unigol yn gymesur â'r oedolion yn eu poblogaeth.

Archwiliad

Mae archwiliad yn golygu archwiliad annibynnol ar gyfrifon y Cyngor.

Asedau cyfredol

Asedau byrdymor yw'r rhain sydd ar gael i'r Cyngor eu defnyddio yn ystod y flwyddyn gyfrifyddu nesaf.

Asedau gweithredol

Asedau yw'r rhain sy'n cael eu defnyddio wrth redeg neu ddarparu gwasanaethau.

Atebolrwydd

Mae rhwymedigaeth yn swm sy'n daladwy ar ryw adeg yn y dyfodol.

Balansau dirprwyedig ysgolion

O dan ddarpariaethau Rheoli Ysgolion yn Lleol, mae unrhyw falansau sydd wedi cronni ar ddiwedd y flwyddyn yn cael eu dirprwyo i'r ysgolion unigol. Mae'r cronfeydd hyn yn cael eu cadw y tu allan i falansau Cronfa'r Cyngor.

Benthyciad neu fuddsoddiad dros dro

Dyma arian sydd wedi'i fenthycu neu wedi'i fuddsoddi am gyfnod cychwynnol o lai na blwyddyn.

Blwyddyn ariannol

Dyma'r cyfnod cyfrifyddu. Yn achos awdurdodau lleol mae'n dechrau ar 1 Ebrill ac yn dod i ben ar 31 Mawrth yn y flwyddyn ddilynol.

Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb)

Cyfleuster benthycu a ddarperir gan Swyddfa Rheoli Dyledion (DMO) y Llywodraeth yw hwn, sy'n darparu benthyciadau tymor hwy ar gyfer awdurdodau lleol.

Cod Ymarfer ar gyfer Adroddiadau ar Wasanaethau (SeRCOP)

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Adroddiadau ar Wasanaethau yn fframwaith cyson ar gyfer adroddiadau ar ddata awdurdodau lleol. Adolygir SeRCOP bob blwyddyn gan y corff rheoleiddio priodol i sicrhau ei fod yn datblygu yn unol ag anghenion llywodraeth leol fodern, tryloywder, y gwerth gorau a diwygio gwasanaethau cyhoeddus.

Costau Na Ellir Eu Dosbarthu (NDC)

Mae CDC yn gategori o gostau a ddiffinnir gan y Cod Ymarfer Cyfrifo Gwerth Gorau ac ni ellir ei ddyrannu i wasanaethau penodol. Mae'n cynrychioli:

- costau I.T. cyfleusterau,
- costau asedau tymor hir nas defnyddiwyd, na ellir eu gwireddu,
- rhai costau cronfa bensiwn

Craidd Corfforaethol a Democrataidd (CDC)

Mae'r CDC yn wasanaeth a ddiffinnir gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon y Gwerth Gorau, sef costau sy'n ymwneud a gweithgareddau Aelodau (Cynrychiolaeth Ddemocrataidd a Rheoli) a chostau sy'n darparu'r isadeiledd i sicrhau bod modd i wasanaethau gael eu darparu (Rheoli Corfforaethol).

Credydwr

Credydwr yw sefydliad neu rywun y mae ar y Cyngor arian iddo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am nwyddau neu wasanaethau a gafwyd yn ystod y flwyddyn ariannol neu'r blynyddoedd blaenorol.

Cronfa Ailbrisio

Mae hon yn cynrychioli'r cynnydd/gostyngiad annosbarthadwy ym mhrisiad asedau sefydlog.

Cronfa a Glustnodwyd

Cronfeydd wrth gefn sydd wedi'i neilltuo at ddiben penodol yw'r rhain.

Cronfa refeniw

Cyfrif yw hwn sy'n cofnodi'n gwariant a'n hincwm o ddydd i ddydd ar eitemau fel cyflogau misol ac wythnosol, costau rhedeg gwasanaethau ac ariannu gwariant cyfalaf.

Cronfa ymddiriedolaeth

Mae cronfeydd ymddiriedolaeth yn cadw arian ar ran unigolion neu sefydliad. Bydd ymddiriedolwyr yn gweinyddu'r cronfeydd ar ran y perchnogion.

Croniad

Mae cronriad yn swm a ddangosir yn y cyfrifon ac sy'n cynrychioli incwm neu wariant am y cyfnod cyfrifyddu ond nad oedd wedi'i gael neu wedi'i dalu ar ddyddiad y fantolen.

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Arian yw hwn sydd wedi'i neilltuo yng nghyfrifon y Cyngor ar gyfer gwariant cyfalaf ac i ad-dalu benthyciadau.

Cyfrif escrow

Trefniant cyfreithiol yw escrow, lle mae arian yn cael ei draddodi i drydydd parti (o'r enw asiant escrow) i'w gadw mewn ymddiriedolaeth hyd nes i ryw ddigwyddiad penodol godi neu nes y bodlonir amod neu amodau mewn contract.

Cyllideb

Mae cyllideb (neu amcangyfrif) yn gynllun incwm a gwariant, y seilir y dreth gyngor arni. Wedyn mae'r gwariant a'r incwm gwirioneddol yn cael eu monitro yn erbyn y cynllun hwn.

Darpariaeth

Mae darpariaeth yn swm y byddwn yn ei neilltuo yn ein cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau a ddisgwyliar na allwn eu mesur yn fanwl gywir.

Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP)

Swm yw hwn sydd wedi'i neilltuo i ad-dalu benthyciadau. Dylai fod yn swm darbodus.

Datganiad ar y Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn (MIRS)

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan yr Awdurdod.

Datganiad Gwariant a Chyllid

Mae'r datganiad hwn yn dwyn ynghyd berfformiad awdurdodau lleol a adroddir ar sail gwariant a fesurir o dan arferion cyfrifyddu cywir gyda thaliadau wedi'u diffinio'n statudol i Gronfa'r Cyngor.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cyfrif hwn yn cofnodi'r gwariant a'r incwm beunyddiol ar eitemau fel cyflogau misol ac wythnosol, costau rhedeg gwasanaethau ac ariannu gwariant cyfalaf.

Datganiad Llif Arian

Dyma ddatganiad sy'n crynhoi'r symudiadau arian parod yn ystod y flwyddyn.

Derbyniad cyfalaf Derbyniadau cyfalaf yw'r enillion a geir drwy werthu asedau sefydlog megis tir neu adeiladau.

Derbynneb cyfalaf

Mae'r derbyniadau cyfalaf yn elw o werthu asedau sefydlog fel tir neu adeiladau.

Dibrisiant

Dibrisiant yw'r amcangyfrif o'r golled yng ngwerth asedau sefydlog a ddangosir yn y Fantolen.

Dyledwr

Dyledwr yw sefydliad neu rywun y mae arno arian i'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am nwyddau neu wasanaethau a gafwyd yn ystod y flwyddyn ariannol neu'r blynnyddoedd blaenorol.

Grantiau'r llywodraeth

Cymorth oddi wrth y llywodraeth ac asiantaethau rhynglywodraethol a chyrrff tebyg, lleol, cenedlaethol neu ryngwladol, ar ffurf arian parod neu drosglwyddiadau asedau i awdurdod yn gyfnewid am gydymffurfio yn y gorffennol neu'r dyfodol ag amodau penodol ynglŷn â gweithgareddau'r awdurdod.

Gwaith sydd ar y gweill (WIP)

Ystyr gwaith sydd ar y gweill yw gwerth gwaith a wneir ar brosiect sydd heb ei orffen ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, ac nad yw wedi'i godi eto ar y cyfrif refeniw.

Gwariant cyfalaf

Gwariant ar asedau sefydlog yw gwariant cyfalaf. Dyma asedau a fydd yn cael eu defnyddio am sawl blwyddyn wrth ddarparu gwasanaethau, sef eitemau fel adeiladau, offer a cherbydau.

Gwerth Gwireddadwy Net

Pris gwerthu ased, wedi'i ostwng yn ôl cost berthnasol (uniongyrchol) ei werthu.

Gwerth y Farchnad Agored yn y Diben Presennol (OMVEU)

Mae OMVEU yn sail ar gyfer prisio asedau sefydlog.

Mantolen

Mae'r fantolen yn ddatganiad o'n hasedau, ein rhwymedigaethau a'n balansau eraill, ar ddyddiad diwedd y flwyddyn ariannol, sef 31 Mawrth.

Menter cyllid preifat (PFI) – menter gan y llywodraeth ganolog sy'n ceisio cynyddu lefelau'r cyllid sydd ar gael i'r gwasanaethau cyhoeddus drwy ddenu ffynonellau cyllid preifat. Ategir y PFI gan nifer o gymhellion i annog yr awdurdodau i gymryd rhan.

Postio digwyddiadau mantolen

Eitemau ôl-fantolen yw'r rhai sy'n codi ar ôl dyddiad y Fantolen. Mae'r rhain yn eitemau nad oeddent yn bodoli ar yr adeg y paratowyd y Fantolen ond dylid eu datgelu os ydynt yn berthnasol i gyflwyniad teg y cyfrifon.

Praeseptau

Dyma'r swm sy'n cael ei dalu i awdurdod nad yw'n bilio (er enghraifft cyngor cymuned) er mwyn iddo dalu ei gostau (ar ôl caniatáu am ei incwm).

Prydlesi cyllid

Defnyddir prydlesi cyllid i ariannu pryniannau lle mae'r Cyngor yn ysgwyddo'r rhan fwyaf o'r risgiau sy'n gysylltiedig â bod yn berchen ar yr ased.

Prydlesi gweithredu

Prydlesi yw'r rhain lle mae risgiau perchnogaeth yr ased yn aros gyda'r perchennog.

Prydlesu

Mae hwn yn ddull o ariannu gwariant cyfalaf trwy dalu'r perchennog i ddefnyddio eiddo neu offer am nifer o flynyddoedd.

Pwyllgor Dehongli'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRICs)

Corff dehongli'r Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol sydd wedi'i fwriadu i helpu'r Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol i wella trefniadau adrodd ariannol trwy adnabod, trafod a datrys materion adrodd ariannol yn brydlon o fewn fframwaith y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Rhwymedigaethau cyfredol

Rhwymedigaethau byrdymor yw'r rhain sydd i'w talu gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn gyfrifyddu ddilynol.

Rhwymedigaethau digwyddiadol

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn rhwymedigaeth bosibl sy'n codi yn sgil digwyddiadau yn y gorffennol ac y bydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau wrth i ddigwyddiadau ansicr godi yn y dyfodol.

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS)

Rheoliadau ariannol sydd i'w dilyn ac fel y'u gosodwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu (ASB).

Stocrestrau

Deunyddiau crai a brynir i'w defnyddio o ddydd i ddydd yw stocrestrau. Dangosir gwerth yr eitemau hyn sydd heb eu defnyddio ar ddiwedd y flwyddyn ariannol fel asedau cyfredol yn y fantolen.

Trafodion Partïon Cysylltiedig

Dyma drosglwyddiadau asedau neu rwymedigaethau neu gyflawniad gwasanaethau gan barti cysylltiedig, drosto neu ar ei ran, p'un a fydd tâl yn cael ei godi ai peidio.

